

IHMISELLE, JOLLE VÄKIVALLATTOMUUS JA VASTUU MAAILMASTA OVAT INTOHIMO.

YDIN

47. vuosikerta / 3 • 2013 / www.ydinlehti.fi / 9 euroa

MITEN PALLO PELASTETAAN?

Suuriin ympäristöongelmiin
ja niihin liittyviin sosiaalisiin
kysymyksiin on olemassa
ratkaisukeinoja.

Miten kaikille
riittäisi ruokaa?

Metsäyhtiöiden
siirtomaapolitiikka

Arktisen alueen
intressiristiriidat

**VUOSI 2013 ON
EUROOPASSA
KANSALAISTEN VUOSI.
SE ON EUROOPAN JA
SUOMALAISTEN ETU.**

**"Tule mukaan rakentamaan
oikeudenmukaisempaa
Eurooppaa. Se on tämän
sukupolven rauhanprojekti."**

**MEPPI LIISA
JAAKONSAARI**

Tavattavissa:

Facebookissa

Twitter @ljaakonsaari

Uudet kotisivuni

www.liisajaakonsaari.fi

Sähköposti

liisa.jaakonsaari@europarl.europa.eu

Euroopan parlamentin
Sosialistien & Demokraattien
ryhmä

EU ASIAA

**MILLAISIA
VAIKUTUKSIA
GLOBAALI-
TALouden
ONGELMILLA ON
EUROOPPAAN?**

**ENTÄ EUROOPAN
TALOUDELLISELLA
TAANTUMISELLA
GLOBAALI-
TALOUTEEN?**

**Ydin-lehti järjestää keskustelutilaisuuden
osana Helsingin kirjamessuja:**

**EUROOPPA AHDINGOSSA
– EURON KRIISIN SOSIAALISET
JA POLIITTISET ULOTTUVUUDET**

**Perjantaina 25.10. kello 11.30
Kullervo-salissa.**

**Keskustelemassa Helsingin Sanomien
politiikan ja talouden toimituksen esimies
Marko Junkkari, europarlamentaarikko
Nils Torvalds ja Ydin-lehden päätoimittaja
VTT Arja Alho.**

SISÄLLYS

4 Pääkirjoitus / **6** Tekijät / **7** Ytimekkäät
/ **11 VILLE HULKKONEN** Turvallisuuspolitiikan
demokratisoiminen luo rauhaa / **12 TAPIO KUOSMA** Aikamme
muskettisoturit

YDINHETKI

14 ARJA ALHO Nälkä aina vieraanamme
/ **20 KRISTIINA KOIVUNEN** Ratkaisu Syyrian konfliktiin
/ **24 AINO HAAVIO** Orjana Suomessa / **28 SIMO ORTAMO**
Vietnam jakoi ja radikalisoi suomalaisia nuoria / **30 RIITTA**
OITTINEN Ekokyläilemässä itäisessä Saksassa / **32** Ihmisyyttä
ymmärtämässä / **34 ARJA ALHO** Osinkotulojen valuviat
/ **38 PEKKA ELOMAA & KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA**
Pahin ympäristöongelma ja miten se ratkaistaan?

YTIMESSÄ

44 ESKO KIVIRANTA EU:n maatalousuudistus vielä työn alla
/ **46 ARTO SALMELA** Miksi tuloerot kasvavat? / **50 MERJA**
LOUNEKARI Talouselämän rikkaat ja rikolliset pelurit
/ **54 EERO SUORANTA** Maailma odottaa abenomiikan
jatkokurssia / **58 ANTTI TUURI** Suomen siirtomaapolitiikka
/ **62 EERO SUORANTA** Kiina tekee lännen likaiset työt
/ **66 MIKA HYÖTYLÄINEN** Salliva ja poliittisen murroksen
mahdollistava kaupunki / **70 TEEMU PALOSAARI** Arktinen
paradoksi: Polttamalla öljyä saamme lisää öljyä

YDINKOKEMUS

76 ARJA ALHO Soitan, koska se on elämäni / **80 KIRSI**
KOIVUPORRAS-MASUKA Tanssissa on poliittista potentiaalia
/ **84 ARJA ALHO** Pomo & Väisänen / **86 KALEVI SUOMELA**
Fasistologian opetuksia / **89** Kirja-arviot / **92** Levyt
/ **93 ARJA ALHO** Ihanne hallittavasta, turvallisesta
maailmasta / **94 JARKKO SAARINEN** Matkailu,
ilmastonmuutos ja eriarvoisuus / **96 HANNU REIME** Ystävät
ja viholliset Lähi-idässä / **98** Pala historiaa

MINÄ OLEN MUISTANUT

SYKSYYN LIITTYY monta tärkeää alkua ja loppua. Sadankomitean perustamisesta on kulunut 50 vuotta. Sen työlle ja toiminnalle on aina paikkansa, sillä rauha voittaa sodan.

Martin Luther King kuuluisa *I have a dream* -puhe antoi mustien kansalaisoikeusliikeddinnälle sielun. Siitäkin on kulunut jo yhtä kauan kuin sadankomitealaisten ensimmäisestä kokouksesta. Liike ei lamaantunut Kingin murhan myötä, vaan vahvistui. Väkeviä sanoja ei voi tappaa.

Eikä unelmaa oikeudenmukaisemmasta maailmasta onnistuttu murhaamaan Chilessä, kun **Salvador Allende** ammuttiin CIA:n ylijäämävaraston aseella 40 vuotta sitten. Napalilla ei lannistettu liioin vietnamilaisia. **Simo Ortamo** kirjoittaa lehdessämme Vietnamin sodasta sukupolvikokemuksena.

Omiin muistikuviini menneestä liittyy vahvasti rauhanliikkeen merkkikieli: graafinen ydinaseriisunaan kehottava peace-merkki ja ilmaan kohotettu käsi, jossa kaksi etusormea ovat ojennettuina kämmen katsojaan päin.

ON HELPPO ulkoistaa globaaleja ongelmia muiden ratkaistavaksi. **Eero Suoranta** muistuttaa terävästi, että Kiinan valtavat ympäristöongelmat ovat myös meidän vastuullamme. Kiinassa tehdään suomalaisen kulutukseen halpatavaraa hikipajoissa ja energiasyöpiöissä tuotantolaitoksissa suomalaisessa omistuksessa. **Antti Tuuri** toteaa häpeilemättömästi, että olemme siirtomaavalta. Eikä vain metsäpolitiikassa.

ARJA ALHO päätoimittaja

Pilapiirroksia käsikirjoittava **Pekka Seppänen** arvelee, ettei maailma sittenkään muutu. Asiat ja ilmiöt vain saavat uuden kaavun. Siltä tuntuu – mutta ei suinkaan toivottamalta – kun keskustelin ruokaturvasta **Kaisa Karttusen** ja **Klaus Talvelan** kanssa. Nälkä ja köyhyys liittyvät yhteen.

Köyhyydestä tuskin päästään koskaan, koska aika ja paikka synnyttävät aina uudet köyhänsä. Tämä pätee niin maailman-

laajuisesti kuin omassa kotimaassammekin. Luonnonlaista ei kuitenkaan ole kyse vaan politiikkavalinnoista.

En voi mitenkään liittyä siihen voivottelijoiden kuuroon, jotka väittävät, ettei ole vaihtoehtoja. Kun yritysjohtajilla ja poliittisilla päättäjillä on selkeä näkemys päämäärästä ja arvot ovat alati muuttuvassa toimintaympäristössä kompassina, voi perille päästä. Ongelmat syntyvät siitä, ettei ole päämäärää, arvoja saati toimintaympäristön, kartan, hallintaa ja tuntemusta.

Nämä ongelmat ovat myös pääministeri **Jyrki Kataisen** hallituksen ongelmat. Päämäärä on levittäytynyt niin leveälle, ettei sinne toistensa kanssa ristiriidassa olevien arvojen avulla yksinkertaisesti voi päästä. Etenkin, kun maailmanmeno sulkee yhden jos toisenkin reittivalinnan.

Jos vieläkin yksipuolisen suomalaisen vientiteollisuuden keskeiset ongelmat ovat teknologiaosaamisen ja puunjalostamisen sakkaaminen, voisi ajatella, että kotimaisella kulutuskysynnällä haetaan aikalisää innovaatiopuheen vääntämiselle tavaroiksi ja palveluiksi. Mutta ei.

Sovittu työmarkkinaratkaisu pitää ostovoiman pakkasella. Kun kunnat hätäpäissään nostavat vielä veroprosenttejaan, kysyntä onnistutaan nuijimaan hengiltä. Euroalueen virhe syventää kriisiä omilla päätöksillä on otettu meillä vakavasti: tehkäämme samoin.

Myös kestävyysvajeella on peloteltu enemmän kuin puoli Suomea uskomaan, että kaikki on menetetty. Pilapiirtäjä luultavasti näkee kuvan vaippaikäisestä raatamassa suolakaivoksessa. Silti kestävyysvaje on vain ajatusväline ja politiikan mahdollisuuksia kirittävä kellokalle.

KUN MENOKEHITYS suurin piirtein tiedetään, tulokehitys pitää ennustaa. Ennustaminen on hankalaa, koska oletuksilla voidaan päästä yhteen tai sitten toiseen lukuun. Oletukset ovat staattisia, ne eivät tunnista käyttäytymismuutoksia.

Kuitenkin esimerkiksi **Jukka Pirttilän** haastattelusta käy ilmi, miten yrittäjät optimoivat verokohtelunsa, siis muuttavat käyttäytymis-

tään, kulloisenkin valitun veromallin mukaan. Oletuksia muuttamalla kestävyysvaje pienenee tai suurenee. Toki myös niin kutsutuilla rakenepäätöksillä.

Mikään fakta ei puolla sitä, että ikääntymisen seurausvaikutus olisivat entistä raihnaisemmat ja sairaaloita kuormittavat seniorikansalaiset. Ja miksi oppivelvollisuutta pidennetään sen sijaan, että sitä varhennettaisiin? Työmarkkinoillekin halutaan teoriassa vahvoja vastavalmistuneita sen sijaan, että iloittaisiin satunnaisen työssäkäymisen ja opiskelun koulimista, jo työelämää ymmärtävistä nuorista.

Työelämän – hyvinvointivaltion perustan – ulkopuolelle lyödään jatkuvasti nuoria, uupuneita, naisia, pienipalkkaisia, osa-aikaisia, pätke- ja kausityöläisiä ja ikäihmisiä eri syistä – ellei sosiaaliturvaa uudisteta. Nyt työvoiman tarjontaan vaikutetaan kepillä, vaikka porkkanallakin voisi. Kannustus työhön – jollainen ilmeisesti hallituksen päätös työttömyysturvan ohessa ansaitusta työtulosta on – ei nykyjärjestelmällä ikinä osu köyhimpiin.

Vaikuttaa siltä, että valitun politiikan tarkoituksena on pussittaa köyhät pienten tulojen loukkuun. Tämän vaalikauden suurin saavutus saattaa sittenkin olla hallituksen istuminen neljä vuotta. Ja oppositiossa meluavien persujen se, että kahden todellisuuden bluffi toimii: sisäsiisteys päivänvalossa ja pitelemätön kirjoittelu yön tunteina näyttöpäätteen kalpeassa valossa.

Y

Vaikuttaa
siltä, että
valitun
politiikan
tarkoituksena
on pussittaa
köyhät pienten
tulojen
loukkuun.

YDIN 3/2013 tekijät

PEKKA ELOMAA

on freelance-kuvaaja, joka tekee urauurtavaa työtä yhteisöllisen valokuvauksen parissa.

AINO HAAVIO

on kehityskysymyksiin erikoistunut vapaa toimittaja.
/ sivu 24

MIKA HYÖTYLÄINEN

on vastavalmistunut kaupunkitutkimuksen maisteri.
/ sivu 66

KRISTIINA KOIVUNEN

on Lähi-itään erikoistunut vapaa tutkija, joka on asunut kolme vuotta Pohjois-Irakissa.
/ sivu 20

MERJA LOUNEKARI

on Italiaan ja erityisesti mafiaan perehtynyt vapaa toimittaja
/ sivu 50

RIITTA OITTINEN

on Belgiassa asuva tietokirjailija ja toimittaja sekä Ytimen toimituskunnan jäsen.
/ sivu 30

SIMO ORTAMO

opiskelee poliittista historiaa sekä aikakauslehtisuunnittelua ja on Ytimen toimintuskunnan jäsen.
/ sivu 28

TEEMU PALOSAARI

on tutkijatohtori Tampereen yliopiston rauhan- ja konfliktitutkimuskeskuksessa (TAPRI).
/ sivu 70

ARTO SALMELA

on diplomi-insinööri, joka harrastaa tulevaisuudentutkimusta.
/ sivu 46

EERO SUORANTA

opiskelee Itä-Aasian tutkimusta ja on Ytimen toimintuskunnan jäsen.
/ sivu 54 & 62

KALEVI SUOMELA

on pitkäaikainen rauhanaktiivi ja Ytimen hallituksen puheenjohtaja.
/ sivu 86

ANTTI TUURI

on kirjailija ja diplomi-insinööri.
/ sivu 58

YDIN-LEHTI Rauhanasema, Veturitori 3, 00520 Helsinki
ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi

PÄÄTOIMITTAJA Arja Alho,
p. 040 709 3770, arja.alho@ydinlehti.fi

TOIMITUSSIHTEERI Kirsi Koivuporras-Masuka, kirsi.koivuporras@ydinlehti.fi

HALLITUKSEN PJ Kalevi Suomela, kalevi.suomela@gmail.com

ULKOASU Iina Lievonen, Luyi Ma, Martina Babisová

TAITTO Teppo Jäntti

KANNEN KUVA Pekka Elomaa

TILAUKSET ydin@ydinlehti.fi, www.ydinlehti.fi
Danske Bank FI 42 8000 1301 5099 24
Ydin ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

TILAUSHINNAT

35 € vuositilaus, sis. alv 10%
28 € kestotilaus, sis. alv 10%
20 € alennettu (opiskelijat, työttömät), sis. alv 10%

ILMOITUSKOOT JA -HINNAT
(hintoihin lisätään alv 24 %)
Takakansi 172 x 199 mm 1500 €
1 sivu 172 x 225 mm 1000 €
1/2 sivua 172 x 112 mm 500 €
tai 86 x 225 mm 500 €
1/4 sivua 172 x 55 mm 300 €
tai 85 x 112 mm 300 €

JULKAISIJA Ydin-julkaisut ry.
47. vuosikerta (Rauhaa kohti -lehden 86. vuosikerta)

PAINOPAIKKA Miktor Oy
ISSN 0356-357X

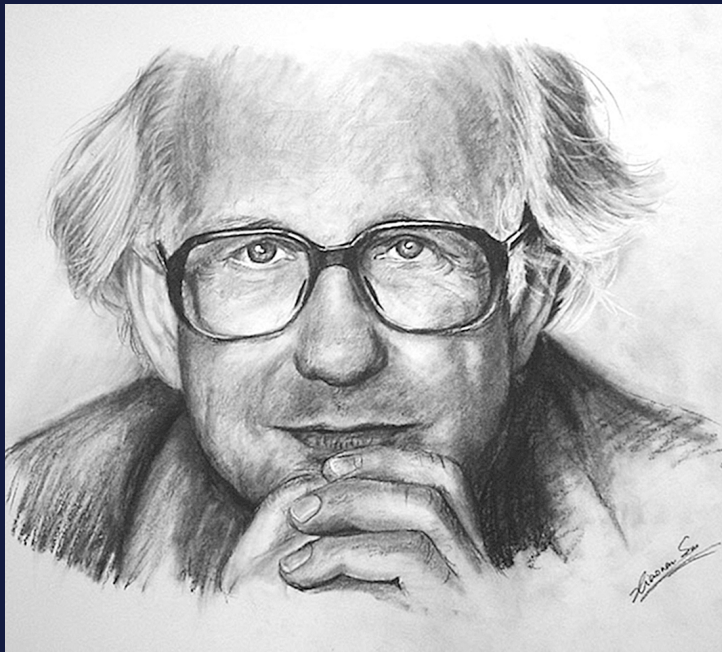
YDIN on Kultti ry:n jäsenlehti. Lehti pidättää itsellään oikeuden käsitellä sille toimitettua materiaalia. Lehden vastuu ilmoituksen poisjäämisestä tai julkaisussa sattuneesta virheestä rajoittuu ilmoituksesta maksetun määrän palauttamiseen. Huomautukset 14 päivän kuluessa.

Ydin-lehti saa vuonna 2013 ulkoministeriön kehitysviestintä- ja globaalikasvatustukea.

IRTONUMEROITA:
Akateeminen kirjakauppa (Helsinki keskusta, Iso Omena, Itäkeskus, Tapiola, Oulu, Turku, Tampere), Rosebud (Helsinki) ja Stockmann (Helsinki).

Lehden voi lukea iPadilla lataamalla Ydin-lehden AppStoresta.

Ytimekkäät

JOHAN GALTUNGIN PRESSIKUVA

RAUHANTUTKIMUKSEN ISÄ MUISTELI JA OTTI KANTAA

"HITLER ei osannut lopettaa". Näin muisteli Sadankomitean 50-vuotisjuhlaseminaarissa elokuun lopulla puhunut rauhantutkimuksen pioneeri **Johan Galtung** isänsä sanoja toisen maailmansodan ajalta. Nuori Galtung, joka on varsin varakkaan norjalaisen perheen vesa, ei vielä tuolloin tiennyt päätyvänsä rauhantutkimuksen perustajaksi – tai sitä, että asuisi joskus Helsingissä.

Helsingissä oleskellessaan Galtung kiinnostui rauhankysymyksistä. Kirjastosta ei kuitenkaan löytynyt kysymälläkään rauhantutkimusta käsittelevää kirjallisuutta. Vastaus oli tyyli: ei meillä sellaista höllypölyä ole, mutta hevostutkimuksesta löytyisi useampia teoksia.

Vaihtoehtodoksi jäi uuden tutkimusalan perustaminen.

– Tulin siihen tulokseen, että ihmisen tietämyksessä on auk-

ko. Kyllähän rauhankysymykset olivat osa muita aineita, mutta ne eivät olleet oma akateeminen alansa. Jonkinlainen valaistus se oli. Sain ajatuksen yöllä, siellä Lepäsuonkadulla, Galtung tarinoi.

Tuosta hetkestä on tultu 156 kirjan päähän, jotka Galtung on rauhantutkimuksesta kirjoittanut.

Galtung korostaa, että rauhavälittäjän roolina on selvittää, mitkä ovat konfliktin osapuolten tavoitteet ja olla tuomitsematta niitä, mikäli ne ovat oikeutettuja ja laillisia.

– Konfliktin ratkaisemiseksi täytyy keskittyä siihen, mikä molempien osapuolten suhteen on laillista ja oikeutettua. Orja haluaa vapauden, mutta orjan omistaja haluaa ruokkia perheensä. Perheen elättämisessä ei ole mitään väärää. Täytyy siis rakentaa positiivisten tavoitteiden päälle.

Galtung korostaa, että sovittelijan tulee keskittyä siihen mitä osapuolet tekevät, ei siihen, mitä he sanovat.

Galtung myös tuomitsee etenkin kristityille länsimaalaisille tyypillisen ajatustavan hyvän ja pahan vastakkainasettelusta. Jos toisen "tiedetään" olevan "hyvä", tuomitaan vastapuoli helposti automaattisesti "pahaksi".

Vihaa ja vääryyden kokemusta ei Galtungin mukaan voi hoitaa irrallaan sitä synnyttävästä ongelmasta. Rauhahan saavuttamiseksi täytyy ratkaista ne perimmäiset ongelmat, jotka konfliktin ovat aiheuttaneet. Israelin ja Palestiinan välistä konfliktia on siis turha yrittää ratkaista yhteisillä lastentarhoilla. **Y**

”MYÖS AFGANISTANISSA
SUOMALAISET PARTIOIVAT
JA TIUKAN PAIKAN
TULLEN AMPUVAT
ASETAKISSA, JOSSA
LUKEE NATO, JA KUN
PAIKASTA TULEE VIELÄ
TIUKEMPI, YHDYSVALTAIN
HÄVITTÄJÄLENTOKONEET
PELASTAVAT HEIDÄT
PULASTA.”

*Ville Similä kolummissaan
Helsingin Sanomissa 29.8.2013*

Konfliktien uhrit ovat ihmisiä

MINISTERI Elisabeth Rehn pohti Hiroshima-illassa 6.8. Helsingin Töölönlahdella ajankohtaista Syyrian tilannetta.

– Mikäli keskusteluyhteys Iraniin paranisi, voisiko se tuoda helpotusta Syyrian tilanteen ratkaisuun? Voisiko Iranin, Venäjän ja Kiinan läheiset suhteet siinä tapauksessa antaa mahdollisuuden YK:n turvallisuusneuvoston päätösten läpiviemiseen ilman veto-oikeuden käyttöä?

Rehnin mukaan Syyrian tilanne on häpeäpilkku niin YK:lle, EU:lle kuin koko ihmiskunnallekin.

– Missä on suojeluvastuamme koskien Syyriaa? Pommitukset eivät ole oikea keino, mutta onko maiden into toimittaa aseita osapuolille paras tie rauhaan? En oikein usko.

Rehn on myös pettynyt Euroopan unionin ulkopoliitiikan linjaan, joka on hänen mielestään jäänyt epäselväksi.

– Kiinnostusta suojeluun ovat valitettavasti ohjailleet poliittiset intressit. Suomenkin uusi, ihan hyvä strategia kaipaakin enemmän kuin vain sanoja, toimintaa silloin, kun siihen on tarve. Jäimme siinä myös tärkeän yhteistyön ja informaation ulkopuolelle, vaikka itse operaatio ei ehkä houkutellut.

Hädässä olevia ihmisiä ei saa jättää poliittisten pelien ja valanhalun uhreiksi, Rehn vaati samalla, kun yleisö hiljentyi muistamaan atomipommin uhreja värikäin lyhydin. **Y**

Kansalaisaloite asevelvollisuudesta

TEKEILLÄ oleva kansalaisaloite yleisen asevelvollisuuden lakkauttamiseksi on nostanut maanpuolustuksen tulevaisuuden jälleen keskusteluun. Ohi on -kampanja aloitti nimien keruun kansalaisaloitteeseen syyskuun alussa.

Aloitteessa ehdotetaan, että asevelvollisuus lakkautetaan Suomessa, jonka jälkeen nykyinen miehiä koskeva varusmiespalvelus olisi vapaaehtoinen. Varusmies- tai siviilipalveluksesta kieltäytyviä ei enää tuomittaisi vankeuteen.

Kansalaisaloitetta perustellaan sillä, että yleinen asevelvollisuus on kansantaloudellisesti kallis, epätasa-arvoinen ja realistisia uhkakuvia ajatellen vanhentunut puolustusratkaisu. Ohi on -sivustolla todetaan, että asevelvollisuus voi olla edullinen ratkaisu valtiontaloudelle, muttei välttämättä kansantaloudelle. Suurimmassa osassa Euroopan valtioista asevelvollisuudesta on jo luovuttu. **Y**

”Ei rahaa, ei oikeutta”

HEIKOSTI toimiva poliisi on vakava ongelma Liberiassa. Nyt asia on nostettu esiin etenkin sen takia, että YK:n kymmenen vuotta kestäneen rauhanturvaoperaation lähtölaskenta on alkanut. Vuosien 2013 ja 2015 välillä YK:n työntekijöiden on määrä puolittua nykyisestä. YK:n vetäytyminen ja poliisivoimien heikkous yhdessä herättävät huolta maan vakaudesta tulevaisuudesta.

Tuoreen Human Rights Watchin raportti tuo esiin YK:n tekemän selvityksen tuloksia, jossa poliisin todetaan syyllistyneen väkivaltaan ja muuhun rikolliseen toimintaan. Poliisivoimien ammattitaito on lisäksi puutteellinen eikä poliiseilla ole riittäviä resursseja. Lisäksi poliisi on hyvin korruptoitunut ja selvityksissä on tullut ilmi lukuisia aseman väärinkäytöksiä.

Poliisi on tunnettu katukauppiain väkivaltaisesta hätistämisestä ja heidän myyntitavaroidensa varastamisesta. Human Rights Watch haastatteli selvitystä varten 120 ihmistä, jotka kertoivat poliisin muun muassa ottaneen heiltä rahaa ilmoitusten vastaanotosta, tutkimusmatkoista rikospaikoille ja jopa kynistä, joita on käytetty rikostutkinnan kirjaamiseen. **Y**

Malin uusi presidentti tuo toivoa muutoksesta

MALIN entinen pääministeri, **Ibrahim Boubacar Keita** vannoi presidentinvalansa 4. päivänä syyskuuta. Uuden presidentin myötä Malissa on virinnyt toivo paremmasta tulevaisuudesta, mutta samalla vanhat ongelmat odottavat edelleen ratkaisuaan.

Corinne Dufka kirjoittaa *Global Postissa*, että 18 kuukautta kestänyt kriisi on heikentänyt Malin ihmisoikeustilannetta merkittävästi ja kaikki Malin poliittiset osapuolet ovat syylistyneet väkivaltaan.

Nyt turvallisuustilanne on parantunut ja tuhansia malilaisia palaa kotiin viikoittain. Kuitenkin maan pohjoisosassa on edelleen aseistautuneiden islamistien ryhmittymiä ja naapurimaa Nigerin rajalla on tapahtunut huolestuttavia iskuja.

Dufka tuo esiin myös pelon huumekaupan ja siihen kiinnittävän rikollisuuden ryöpsähtämisestä. Huumekauppiaat yrittävät todennäköisesti ostaa puolelleen Malin uuden hallituksen jäseniä. Lisäksi tuaregit muistuttavat, että se perimmäinen ongelma, mistä kaikki sai alkunsa, on edelleen ratkaisematta. **Y**

G20-kokous otti sosiaalisen kriisin tosissaan

KANSAINVÄLINEN ammattiyhdistysten liitto ITUC kehuu Pietarissa syyskuun alussa kokoon-tuneiden G20-maiden johtajien työkysymyksille antamaa huomiota. Johtajat ilmaisivat huolensa työttömyyden, epätasa-arvon ja syrjäytymisen luomasta sosiaalisesta kriisistä ja myönsivät, että kriisiin ratkaiseminen tarvitsee pikaisia toimia.

ITUCin tekemän globaalin kyselyn mukaan joka toisella ihmisellä on suoraa kokemusta joko työttömyydestä tai lyhennetyn työajan vaikutuksista perheessä. 87 prosenttia vastaajista sanoi, että heidän toimeentulonsa on joko ennallaan tai sitten palkkataso on jäänyt jälkeen elinkustannusten noususta kahden viimeisen vuoden aikana. Hyvin pieni vähemmistö olikin sitä mieltä, että heidän toimeentulonsa on kahden viime vuoden aikana parantunut.

80 prosenttia ITUCin kyselyyn vastanneista kokee, etteivät heidän hallituksensa ole tehneet tarpeeksi työttömyyden vähentämiseksi. ITUCin pääsihteeri **Sharan Burrow** nosti esiin erittäin positiivisena signaalina myös sen, että G20-kokous tuki yksimielisesti kansainvälisen suunnitelman laatimista suurten yritysten voittojen siirron ja veronkierron hillitsemiseksi. **Y**

Naisvangit siivoavat sairaaloita Kuubassa

KUUBASSA on alettu käyttää vankeja sairaalasiivoojina. Institute for War and Peace Reporting kertoo artikkelissaan, että etenkin naisvankeja on otettu siivoojiksi sairaalaan. Työjaksosta maksetaan palkkaa.

Uuden järjestelmän mukaan vangit voivat päästä töihin suoritettuaan ensin tietyn osan tuomiostaan. Vangit viedään aamulla työpaikalla ja haetaan iltapäivällä takaisin. Palkka on pieni, noin 18 dollaria kuussa, mikä on kuitenkin normaali ansiotaso siivouksesta Kuubassa.

Pieni palkka ja heikot työolot ovatkin syy vankien palkkaamisen taustalla. Sairaalat eivät ole pystyneet houkuttelemaan riittävästi työntekijöitä. Tällä hetkellä viisi kuubalaista sairaalaa tekee yhteistyötä vankilan kanssa. **Y**

VILLE HULKKONEN

Kirjoittaja on Sadankomitean
puheenjohtaja

Turvallisuuspolitiikan demokratisoiminen luo rauhaa

Sadankomitea täytti tänä vuonna 50 vuotta. Sen historia on täynnä rauhapolitiittista toimintaa ja pohdintaa. Sadankomitea on olemassaolonsa aikana vaikuttanut siihen, että turvallisuuspolitiikassa on syntynyt tilaa pohtia vaihtoehtoja myös dogmaattisen perinteen ulkopuolelta.

Vaikkei sotia tai suurvaltojen välisiä jännitteitä enää kylmän sodan päättymisen jälkee oleentiseen tapaan olemassa, on Sadis löytänyt tasisesti uusia tukijoita. Yksi syy siihen on ollut se, että turvallisuuspoliittinen keskustelumme junnaa edelleen 1900-luvun puolivälissä.

Puolustuspolitiikkaa ei aseteta samanlaiselle avoimelle debatille, kuin vaikkapa sosiaali- ja terveyspolitiikkaa. Joskus teknisinäkin pidetyt seikat politisoituvat, kun ryöpytyksen kohteena on ollut vaikkapa sairaaloiden potilastietojärjestelmä.

Mutta eipä pysähdytty Suomen hornet-hankintojen kohdalla julkisesti pohtimaan vaihtoehtoisia keinoja järjestää puolustusta, saati keskustelemaan siitä, onko hankinta ylipäänsä turvallisuuttamme lisäävä.

Puolustusvoimissa tiedetäänkin, että päätökset kannattaa valmistella salassa, sillä demokraattinen päätöksenteko on yhteydessä väkivallan määrän vähentymiseen ja haluttomuuteen käydä sotia.

Ison-Britannian pääministeri **David Cameron** luuli saavansa maan parlamentilta varman kuittauksen Yhdysvaltojen rinnalla tehtäviin, Syyriaan kohdistuviin iskuihin. Parlamentti kuitenkin kaatoi pääministerin esityksen äänin 285–272. Cameron lupasi kunnioittaa kansan tahtoa.

Tulos vaikutti Yhdysvaltoihinkin, sillä myös **Barack Obama** päätti viedä asian maansa kongressin päätettäväksi. On todennäköistä, että kongressi taipuu Obaman esittämien iskujen kannalle, mutta päätöksentekoprosessin demokratisoimisella on jo ollut vaikutuksensa.

Sadankomitea on monien muiden järjestöjen ja yksityisten kansalaisten tavoin mukana tukemassa 2. 9. 2013 alkanutta kansalaisaloitetta asevelvollisuuden lakkauttamiseksi.

Mitä sitten asevelvollisuuden tilalle? Sadankomitealla on toki olemassa oma vaihtoehtonsa, mutta erityisesti aloite luo uutta tilaa puolustus- ja rauhapolitiittiselle keskustelullemme. Kun vanha dogma kaatuu, voi syntyä uusia, rationaalisen perustein tehtyjä ratkaisuja.

Sadankomitean tehtävä on myös tulevaisuudessa vaatia demokraattisempaa turvallisuuspolitiittista päätöksentekoa. Se on hyvä tae rauhalle.

Y

TAPIO KUOSMA

Kirjoittaja on tietokirjailija
ja oikeustieteen lisensiaatti

Aikamme muskettisoturit

YHDYSVALTAINNEN MAAVOIMIEN sotilas **Bradley Manning** vangittiin toukuussa 2010 epäiltynä Collateral Murder -videon ja noin 260 000 arkaluonteisen diplomaattisähkeen luovuttamisesta Wikileaksille. Elokuussa 2013 sota-oikeuden tuomari tuomitsi maansa sotarikoksia paljastaneen Manningin vankeuteen 35 vuodeksi.

Australialainen **Julian Assange** tunnetaan toiminnastaan WikiLeaksin tiedottajana ja päätoimittajana. Heinäkuussa 2010 WikiLeaksin sivustolla julkaistiin yli 90 000 Afganistanin sodan raporttia. Raporteissa kerrotaan muun ohella ”pimeiden yksiköiden” metsästäneen ja tappaaneen Taliban-johtajia ilman oikeudenkäyntiä.

Viimeisimpänä julkisuuteen nousi yhdysvaltalainen teknikko **Edward Snowden**, jolle Venäjän federaatio myönsi vuoden pituisen väliaikaisen turvapaikan elokuussa 2013. Snowden paljasti Yhdysvaltain kansallisen turvallisuusviraston (NSA) PRISM-tiedusteluohjelman maailmanlaajuisine urkintoineen. Tietojen mukaan Yhdysvaltain hallinto on järjestelmällisesti ja maailmanlaajuisesti loukannut miljoonien ihmisten yksityisyyden ja yksityiselämän suoja.

Yhdysvaltain hallinnon vastenmielinen ihmisjahti Snowdenin vaientamiseksi merkitsee paitsi Snowdenin ihmisoikeuksiin kohdistuvaa

loukkausta, myös hyökkäystä demokraattisen oikeusvaltion elintärkeitä periaatteita vastaan. Snowdenin tapaus muodostaakin haasteen koko demokraattiselle järjestelmälle.

OLEMME AJAUTUNEET tienhaaraan. Toinen teistä johtaa aitoon demokratiaan, jossa hallintovalta nousee kansasta ja toteuttaa kansan tahtoa. Toinen tie vie oligarkiaan, jossa hallitsemisen keinoiksi kiteytyvät päättämätön kriisi ja sodankäynti tuntematonta vihollista vastaan.

Oligarkiassa jokainen hallitsevan eliitin ulkopuolinen kansalainen asetetaan paitsi valvonnan kohteeksi myös potentiaaliseksi epäilyksi. Tätä jälkimmäistä järjestelmää **Johan Galtung** on perustellusti kutsunut uudeksi fasismiksi.

Assange, Manning ja Snowden, nuo aikamme muskettisoturit, mittaavat rohkealla toiminnallaan kansainvälisen valtioyhteisön valitsevan tason. Valitettavasti he ovat joutuneet kamppailemaan maailmaa hallitsevaa yliverstaista supervaltaa vastaan, jonka valtaeliitti on ajanut itsensä aidon kansanvallan ulkopuolelle.

Lihaksi näyttää muuttuneen **Gandhin** oivaltava vastaus tiedusteluun, mitä mieltä hän oli länsimaisesta sivistyksestä: ”Minusta sellainen olisi hyvä ajatus.” **Y**

Ydinhetki

YDINHETKI
KERTOO ASIOISTA
PAIKAN PÄÄLTÄ
JA IHMISTEN
KAUTTA.

14 ARJA ALHO Nälkä aina vieraanamme
/ **20 KRISTIINA KOIVUNEN** Ratkaisu Syyrian konfliktiin
/ **24 AINO HAAVIO** Orjana Suomessa / **28 SIMO ORTAMO** Vietnam
jakoi ja radikalisoi suomalaisia nuoria / **30 RIITTA OITTINEN**
Ekokyläilemässä itäisessä Saksassa / **32** Ihmisyyttä ymmärtämässä
/ **34 ARJA ALHO** Osinkotulojen valuviat
/ **38 PEKKA ELOMAA & KIRSI KOIVUPORRAS-MASUKA**
Pahin ympäristöongelma ja miten se ratkaistaan?

NÄLKÄ AINA VIERAANAMME

Kirjoittaja Arja Alho Kuvat Pekka Elomaa

Mitä pitäisi tehdä, että kaikille riittäisi ruokaa? Ydin tapasi kaksi ruokaturvan asiantuntijaa **Kaisa Karttusen** ja **Klaus Talvelan**, jotka pilkkoivat lautaselle ruokaturvan hyviä ainesosia.

Ruokaturva on globaali eriarvoisuusasia, jonka ymmärtämiseksi pitää ottaa huomioon sen taustalla olevat moninaiset syyt. Näitä syitä selittivät Kaisa Karttunen ja Klaus Talvela.

YDIN: Ruokaturvan ongelmat näkyvät useimmiten uutiskuvina kehitysmaiden nälkää näkevästä lapsista. Toista puolta ovat uutiset ylipainon aiheuttamista kasvavista terveysongelmistä kehittyneissä maissa.

KAISA: Ruokaturva on globaali eriarvoisuusasia. Jos katsotaan kuinka paljon kaloreita tuotetaan tällä hetkellä maailmassa ja jaetaan se väestömäärällä, ruokaa olisi jokaiselle riittävästi. Kuitenkin noin 900 miljoonaa ihmistä kärsii pitkittyneestä ruokapulasta ja nälästä. Miljardi ihmistä, tai ehkä jo puolitoista, on ylipainoisia. Ruoka ei siis jakaudu tasaisesti.

Kaiken lisäksi kolmasosa tuotetusta ruuasta menee hukkaan. Se on pois kaikesta siitä, mikä voisi päätyä lautasillemme. Ruokaa käytetään myös muuhun, kuin ravitsemukseen, kuten biopolttoaineeksi.

KLAUS: Olennaista on ymmärtää ruokaturvan ja sen ongelmien valtavuus ja monisyisyys. Ruokaturva koskettaa meitä kaikkia. Ruokaturva käsitteenä lähtee alkutuotannosta päättyen aina ruuan ravitsevuuteen. Siinä välissä on elintarvikkeiden prosessointia, varastointia, markkinointia, jakelua ja ruokaketjun erilaisia tuotantopanoksia.

Ruokaturva on niin moniulotteinen, ettei se oikein ole kenenkään hallittavissa. Ruokaa on todellakin tarpeeksi, jos se vain osattaisiin jakaa oikein. Ongelma on siis ihmisten ratkaistavissa, periaatteessa. Mutta todellisuudessa ruokaturvapolitiikkaa on vaikea tehdä. Kaiken lisäksi, siellä missä ongelmat ovat kärjistyneimmät, heikko hallinto ja huonot resurssit vaikeuttavat kestävästä ruokaturvan järjestämistä.

YDIN: Ruokakriisit eivät ole siis mitenkään uusia asioita?

KAISA: Eivät. Ruokakriisi tuli uudelleen tietoisuuteen, kun vuonna 2006 ruuan markkinahinnat lähtivät nousuun ja olivat huipussaan

2008. Kun ruuan hinta nousee, nousee ruokaturva myös agendalle. Korkea hinta kannustaa lisäämään tuotantoa. Sitten hintakehitys on ollut sahaavaa. Myönteistä on, että maatalouden liittyvien kehitysyhteistyövarojen osuus on tuplaantunut.

KLAUS: Mutta pitää muistaa mikä oli lähtötaso! 1980-luvulla satsattiin kehitysyhteistyössä maatalouteen. 1990-luku oli puolestaan kuivaa kautta määrärahojen ohjautumisen kannalta. Nyt rahoitus on taas noussut mutta silti se on seitsemän prosenttia kokonaisuudesta.

YDIN: Ilmastomuutos ja maailmankauppa vaikuttavat ruokaturvaan myös, mutta miten?

KAISA: Ilmastomuutos moninkertaistaa ruokaturvan haasteet. Syntyy paljon ennakoimattomia tekijöitä. Maatalouden pitää yhtäältä sopeutua muutokseen ja toisaalta torjua sitä kaikin keinoin. Jos ajatellaan vaikkapa Suomea, nurmea on järkevää hyödyntää nautakarjan pidossa ja näin sitoa kasvihuonekaasupäästöjä. Meillä on myös vettä. Sitten taas toisaalta nautaa tuottaa metaania. Kyse on tasapainottelusta.

Ruokaturvakysymykset kärjistyvät eniten juuri siellä, missä nykyiset suuret ongelmat jo ovat. Ilmastomuutos tavallaan muuttaa ruuan tuotannon voimasuhteita. Vesi on ihan olennainen. Mitä tulee tapahtumaan sademäärille ja milloin ne tulevat? Kansainväliset yritykset vuokraavat jo nyt viljelykelpoista maata. Esimerkiksi saudit tekevät näin Afrikassa oman veden puutteen vuoksi.

KLAUS: Jälkimmäinen on erityisesti politiikkakysymys: millaista säätelyä maat harjoittavat? Meillä Suomessakin oli aika, jolloin muut kuin viljelijät eivät voineet ostaa maatalousmaata, koska tuolloin haluttiin pitää maan hinta viljelijöille kohtuullisena ja turvata omaa elintarviketuotantoa.

Olen pohtinut paljon ruokaturvaa kehitysmaiden ja kehitysavun näkökulmasta. Kehitysapu on sittenkin pisara meressä suhteessa kan-

Ketkä?

MMT KAISA KARTTUSEN

väitöskirjassa tarkasteltiin maaseudun pien-
viljelijätalouksien
toimeentuloa ja
sen monialaistu-
mista itäisessä
Sambiassa. Hän
toimii itsenäisenä
konsulttina ja on
myös yksi keväällä
2014 ilmestyvän
ruokaturvakirjan
kirjoittajista.

MML KLAUS TALVELA

toimii kehitys-
yhteistyökonsulttina. Hän on
toiminut kansain-
välisissä järjestöis-
sä kuten FAO:ssa
sekä Euroopan
komissiossa ja
on kiinnostunut
kehitysyhteistyön
tuloksista mikro-
tasolla.

sainväliseen kauppaan. On tärkeää tehostaa ja oikeudenmukaistaa kauppaa. Kehitysmailla alkutuotanto on usein valttikortti, joka niille pitää suoda. Luonnonolosuhteet ovat niissä paljon suotuisammat maataloustuotannolle.

Pitäisikö esimerkiksi sokerintuotannon subventointi sitten kokonaan lopettaa Euroopassa ja antaa kehitysmailla mahdollisuus? Ehkä, ehkä ei. Hyöty ei välttämättä mene köyhälle mosambikilaiselle tuottajalle, vaan todennäköisemmin thaimaalaiselle tai brasilialaiselle suurviljelijälle.

KAISA: 80 prosenttia ruuasta syödään siinä maassa, missä se on tuotettu. Kauppa ei yksin riitä ratkaisemaan ongelmaa eikä se pysty korvaamaan puuttuvaa tuotantoa. Kehitysmailla on paljon tarjontaan liittyviä esteitä. EU esimerkiksi sallii ruuan vapaan tuonnin vähiten kehittyneistä maista. Silti tuonti ei ole lisääntynyt koska kehitysmaat eivät pysty tuottamaan riittävää määrää tai tarvittavaa laatua.

KLAUS: Näet Kaisa varmaankin, että on kauppa on yksi keino?

KAISA: Ilman muuta. Kaupan esteitä pitää poistaa. Ellei siinä globaalisti onnistuta, ainakin alueellisin sopimuksin.

YDIN: Missä määrin ruokaturvaongelmat ovat luonnonolosuhteista johtuvia? Vai ovatko ne sittenkin enemmän kehitysongelmia?

KAISA: Yksi suuri nihkeää kaupankäyntiä selittävä tekijä ovat infrastruktuurin ongelmat. Tiet ovat huonossa kunnossa eikä tuotteita saada satamiin. Sähköä ei ole tai sen tuotanto on epävarmaa niin, että elintarvikkeita voitaisiin kunnolla kylmävarastoida. Toinen ongelma-kimppu liittyy tuotantoon itsessään: tuleeko satoa niin paljon, että kannattaa viedä?

KLAUS: Myöskään teknologisia ratkaisuja ei pidä väheksyä sen ohella, että monet ongelmat ovat poliittisia, sosiaalisia ja myös institutionaalisia.

Pidän itseäni kriittisenä teknologiaoptimistina. On paljon vanhaa teknologiaa, jota kehitysmaissa ei ole hyödynnetty, lannoituksesta kasvinjalostukseen. Elintarvikkeiden varastoinnin kehittäminen tiloilla ei ole mitään rakettitiedettä, mutta se saattaa lisätä ruuan saatavuutta merkittävästi. Geenimuunnellut lajikkeet eivät toki ratkaise nälkää, mutta niiden tarjoamaa mahdollisuutta ei pidä sulkea pois.

Ruokaturvaongelma lähtee sittenkin pitkälti köyhyydestä. Maaseudun pientiloilla ei pystytty tuottamaan ruokaa riittävästi itselle, saati sitten markkinoille. Maaseudun köyhien ihmisten eteen ei ole yksinkertaisesti tehty tarpeeksi eikä ponnisteltu tilanteen parantamiseksi riittävän vakavasti. He eivät ole olleet kehityksen prioriteetti.

KAISA: Näin juuri. Eikä kyseessä ole vain kehitysavun suuntautumisen ongelma. Se on myös kehitysmaiden oma poliittinen ongelma. Maaseudun köyhät eivät ole kiinnostavia, he eivät lähde barrikadeille. Naisten merkitystä kehityksessä ei voi koskaan korostaa liikaa.

KLAUS: Maaseudun köyhät ovat tottuneet ja turtuneet siihen, että heitä sorsitaan ja potki-taan päähän.

YDIN: Valtaosassa kehitysmaista myös maanomistukseen liittyvät kysymykset ovat ratkaisematta.

KLAUS: Maakysymys on yksi tärkeä ulottuvuus kokonaisuudessa, ilman muuta. Paineet muutoksiin ovat myös kovat. Globaali maailma kaupallistuu, markkinat tunkevat syvimpään Afrikkaan ja vaikuttavat perinteiseen maan kollektiivomistukseen, jossa kyläpäälliköt jakavat maita.

KAISA: Maareformeja on käynnissä monessa maassa. Miten saada maa rekisteröityä, periyttää se, miten saada lainaa maata vastaan? Vuosisataisten perinteiden muuttaminen on kuitenkin vaikeaa.

KLAUS: Latinalaisessa Amerikassa on tapahtunut pien- ja suurtilallisten välillä polarisoitumista. Afrikassa maanomistus on pääsääntöisesti kollektiivista.

Maanomistus oli merkittävä tekijä esimerkiksi Ruandan kansanmurhassa. Siellä on hyvin korkea väestötiheys ja maatilkut postimerkin kokoisia lentokoneesta katsoen. Kävin Ruandassa vuonna 2006 ja verrattuna edelliseen käyntiini 20 vuotta aikaisemmin, ällistysin, kun maatilkkuja oli vielä vaan voitu jakaa. Näin

**RUOKATURVA-
ONGELMA
LÄHTEE SITTEEN
PITKÄLTÄ
KÖYHYDESTÄ.
MAASEUDUN PIEN-
TILOILLA EI PYSTYTÄ
TUOTTAMAAN RUOKAA
RIITTÄVÄSTI ITSELLE,
SAATI SITTEEN
MARKKINOILLE.**

syntyy paljon rajakiistoja ja naapurisopu on koetuksella tyyliin: sinun puusi varjostaa puolta viljelymaastani.

KAISA: Etiopiassa on sama. Kun maata jaetaan yhä pienempiin osiin, se on johtanut perheen sisäisiin konflikteihin. Pienet tilkut eivät riitä elättämään koko sukua.

KLAUS: Tilojen pirstoutumisen ehkäisemiseen liittyy myös se, että jos tila jää jollekin, mitä muut tekevät? Pitää olla joku ulospääsytie. Koko ajan pitäisi syntyä uusia säällisiä työpaikkoja. Ongelmat ovat sitä kokoluokkaa, että miljoonia ihmisiä tulee työmarkkinoille joka vuosi.

Pientiloilla sinänsä, vaikkapa muutaman hehtaarin tiloilla, voi olla oikein hyvät mahdollisuudet selvitä. Kyse on siitä, mitä tuotetaan, miten saadaan lisäarvoa, miten päästään markkinoille? Ei ole mitään absoluuttista totuutta tilakokojen suhteen.

KAISA: Sitten on vielä kysymys siitä, että yhdistyykö tilanpitoon kotieläintuotanto tai vaikkapa kalankasvatus, joka on lisääntynyt valtavasti.

YDIN: Ruokaturvan kannalta haasteet ovat kovat. Maailman väkiluku kasvaa, mutta viljelyalueet pysyvät kutakuinkin entisellään.

KLAUS: Viljelyala voi ehkä jonkun verran kasvaa, mutta ei paljon. Erityisesti tuottavuuden pitää vahvistua. Siihen tarvitaan teknologiaa, osaamista, koulutusta, neuvontaa, tutkimusta ja kannustimia. Ylipäätään järkevää politiikkaa, joka yleensä loistaa poissaolollaan.

Toinen asia on, miten ruuan äärelle pääsee. Olin 1980-luvulla Nigerissä, kun Sahelin alueen kuivuus aiheutti nälänhätää. Kiersin kylissä ja näin, kuinka ihmiset konttasivat ja tonkivat ruohonjuuria saadakseen edes jotain syötävää.

Minulla ei ollut mitään ongelmia saada ruokaa. Menin kaupunkiin ja siellä kauppaan ostamaan ruokaa. Kysymys on ostovoimasta ja sen

puutteesta, siis köyhyydestä. Kyse on myös infrastruktuurista. Coca Cola on muuten yrityksenä paras jakelija. Sitä saa pienimmästäkin kylästä, jossa terveellistä ruokaa ei ole saatavilla.

KAISA: Ruokaa pitäisi tuottaa 60–70 prosenttia enemmän vuoteen 2050 mennessä. Arvio perustuu oletukseen nykytrendien jatkumisesta. Jos vaikkapa haaskuuseen menisi vähemmän, pienemmälläkin lisäyksellä pärjättäisiin. 90 prosenttia lisäyksestä pitäisi ottaa olemassa olevista pelloista eikä viljelyalaa laajentamalla, jotta tuotanto olisi kestävä.

YDIN: Voiko yksittäinen kuluttaja tehdä jotain ruokaturvan hyväksi? Ryhtyä kasvissyöjäksi?

KAISA: Helpointa on vaikuttaa kotitalouden ruokajätteen määrään. Syö lautasen loppuun eikä osta enempää ruokaa kuin tarvitaan!

KLAUS: Haaskuuseen meno on merkittävää myös kehitysmaissa. Esimerkiksi Keniassa hävikit vuoden aikana ovat maatilalla 20–30 prosentin luokkaa. Rotat syövät, vilja pilaantuu ja homehtuu. Jos todellakin pystyttäisiin investoimaan yksinkertaisiin ja halpoihin varastointiteknologioihin, ei tarvitsisi tuottaa niin paljon lisää pelloilla. Hävikin pienentäminen lisää useamman kuukauden ruokaturvaa.

KAISA: Kehityksen vuosituhattavoitteissa nälkäisten määrän vähentymistä ei saavuteta.

KLAUS: Ruokaturvan merkitystä pitäisi nostaa selvästi. Se on ennen muuta poliittinen ratkaisu. On helppoa olla pessimisti ja vaikeaa olla optimisti. Silloin kun tuntuu että ongelmat ovat ylitsepääsemättömiä, on vain aloitettava jostain. Me Kaisan kanssa uskomme, että jotain voidaan tehdä. Y

Kirjoittaja Kristiina Koivunen

Ratkaisu Syyrian konfliktiin

Syyrian
jakautumista
kolmeksi alueeksi
ei voi pysäyttää,
mutta voisiko
se tapahtua
hallitusti nykyisen
kaaoksen sijaan?

REILUT KAKSI vuotta sitten alkanut Syyrian konflikti on ollut alusta alkaen erilainen kuin muut Lähi-idän kansannousut. Se on edennyt väkivaltaisemmin ja verisemmin kuin tapahtumat alueen muissa maissa ja nykytilanne poikkeaa niistä, tulevaisuuden ennustamisesta puhumattakaan.

Kaksi vuotta kestäneiden taisteluiden, kymmenien tuhansien kuolleiden ja yli miljoonan pakolaisen jälkeen ollaan edelleen suunnilleen lähtötilanteessa: kukaan ei neuvottele eikä anna periksi, eikä mikään ryhmä ole ylivoimaisen vahva ottaakseen tilanteen hallintaansa.

Tärkein muutos on Syyrian jakautuminen yhä selkeämmin kolmeksi alueeksi: sunnien, alevien ja kurdien alueet kehittyvät kohti autonomista tai itsenäistä tulevaisuutta. Muissa Lähi-idän maissa mielenosoitukset ovat johtaneet melko nopeasti diktaattorin luopumiseen vallasta, Syyriassa tästä ei ole merkkiäkään.

Todennäköisempää kuin **Bashar al-Assadin** kaatuminen on, että hän on tulevaisuudessa Syyrian alevialueen johtaja.

SYYRIAN VÄESTÖ koostuu monesta kansallisuudesta ja monen uskonnon harjoittajasta. Enemmistö asukkaista on sunni-arabeja, poliittinen eliitti taas alevia. Kurdit ovat suurin vähemmistö ja heidän lisäksi Syyriassa asuu muun muassa assyrialaisia ja druuseja.

Ryhmät ovat maantieteellisesti hajanaisia, eli vaikka niillä on pääasialliset asuinalueensa, jäseniä asuu myös muualla Syyriassa. Kurdeja asuu eniten Pohjois-Syyriassa, mutta heitä asuu paljon myös Damaskoksen ympäristössä. Druusien enemmistö asuu Suwaidan alueella Etelä-Syyriassa, mutta heillä on suuri yhteisö myös Damaskoksen lähellä.

Syyriassa on paljon myös palestiinalaisia ja irakilaisia pakolaisia.

SYYRIAN JAKAANTUMISEN ja etnisen moninaisuuden tausta löytyy historiasta.

Syyria kuului aikoinaan Ottomaani-imperiumiin, joka hajosi ensimmäisen maailmansodan aikoihin. Tuolloin Kansainliitto järjesti mandaattiohjelman, jonka puitteissa Ottomaani-imperiumin alaisuuteen kuuluneet maat itsenäistyivät siirtymävaiheen jälkeen. Ranska vastasi Syyrian hallinnasta mandaattivaihteessa, ja se itsenäistyi vuonna 1946.

Sirwan Kajjo pohtii The National Interest -sivustolla elokuun puolessa välissä julkaistussa artikkelissa Syyrian jakaantumista erillisiin alueisiin. Kajjo on Yhdysvalloissa asuva toimittaja ja Syyrian kurdi. Jakautumisprosessi on Kajjon mukaan niin pitkällä, että olot eri ryhmien hallitsemisessa Syyrian osissa ovat kuin eri maissa. Lähtökohtana ovat niiden erilaiset kulttuurit.

Sirwan Kajjon mukaan yhteistyö Syyrian eri kansallisuuksien välillä on aina ollut vaikeaa keskinäisen luottamuspulan takia. Ranskalaiset yrittivät luoda alueelle hajautetun hallinnon, mutta heidän hahmottelemiaan suunnitelmia ei jatkettu maan itsenäistyttyä, koska Syyriasta tuli sotilasdiktatuuri, jossa johto keskitti kaiken vallan itselleen.

Syyrian arabiopposition ja maan kurdien välit ovat olleet huonot kansannousun alusta lähtien, vaikka molempien tavoitteena on Bashar al-Assadin hallinnon kaataminen. Poliittisesti ne edustavat kahta ääripäätä: Muslimiviejeskunta on sunniarabien opposition ja Vapaan Syyrian Armeijan tärkeä taustatukija.

Kurdien vahvin puolue PYD (Demokraattisen yhtenäisyyden puolue) ja sitä lähellä oleva aseellinen järjestö YPG (Kansan puolustusyksiköt) ovat ideologialtaan lähinnä marxilaisia.

ERILAISET POLIITTISET näkemykset heijastuvat jopa niiden käsitykseen hajautetusta hallinnos-

ta: Sirwan Kajjon mukaan Syyrian sunnit ja kurdit ymmärtävät sen täysin erilalla, vaikka se on molempien tavoite. Hallinnon hajauttamista vaikeuttaa se, että suuri osa eri etnisten ryhmien jäsenistä asuu oman ryhmänsä perinteisen asuinalueen ulkopuolella.

Näiden vaikeuksien lisäksi Syyriassa on ollut jo vuosia ennen sisällissodan puhkeamista valtavia kuivuuden aiheuttamia ympäristö-ongelmia, joiden takia kymmenet tuhannet ihmiset ovat joutuneet jättämään kotiseutunsa.

Sirwan Kajjo näkee hallinnon hajauttamisen ainoaksi keinoksi, jolla aiemmin valtaa pitäneet alevit pystyvät ylipäättään jäämään Syyriaan. Koska sunneja sortanut poliittinen eliitti ja armeija koostuivat pääasiassa aleveista, tavalliset alevit pelkäävät jo nyt vallan vaihtumisen jälkeisiä sunnien kostoiskuja.

Viime viikkoina tiedotusvälineissä on kohistu, onko joku, tai mahdollisesti useampikin, konfliktin osapuoli käyttänyt Syyriassa kemiallisia aseita. Syyrian kurdialueella tapahtuneet joukkomurhat ja YPG:n ja jihadistien väliset taistelut ovat jääneet tiedotusvälineissä vähemmälle huomiolle, mutta ne ylittivät kuitenkin uutiskynnyksen kymmenien tuhansien kurdien paetessa paniikissa Syyriasta Kurdistanin autonomiselle alueelle Pohjois-Iraakiin.

Kahden dramaattisen asian tuleminen julkisuuteen samaan aikaan on esimerkki Syyrian konfliktin monista ulottuvuuksista – ratkaisun löytäminen yhteen ongelmaan ei riitä, vaan on ratkaistava useampia asioita kuin muissa alueen maissa, joiden ongelmat ovat myös monimutkaisia.

SYYRIAN ONGELMAT liittyvät monella tavalla naapurimaiden ongelmiin. On vaikea uskoa, että ratkaisun löytäminen johonkin ongelmaan olisi mahdollista Syyriassa ilman sen ratkaisemista myös toisessa maassa, johon kyseinen ongelma liittyy.

Yksi esimerkki tästä on kurdikysymys, joka koskee sekä Syyriaa, Turkkiä että Irakia. Jabhat al-Nusran jihadistieja alkoi virrata Syyrian

kurdialueelle sen jälkeen kun lähes neljäkymmentä kurdipuoluetta oli ilmoittanut pitävänsä kurdien kansalliskongressin loppukesällä Erbilissä, Kurdistanin autonomisen alueen pääkaupungissa. Myöhemmin kongressin ajankohdaksi täsmentyi syyskuun puoliväli.

Jihadistien tekemät kurdisiiviilien brutaalit joukkomurhat osoittavat, että perinteisesti keskenään eripuraisten kurdien keskinäisen yhteistyön paraneminen herättää huolta alueella.

Jihadistien jäljet johtavat moneen arabimaahan, siitä on saatu tietoja muun muassa kurdien aseellisen YPG-järjestön

kiinni ottamilta jihadisteilta. Jäljet johtavat yllättäen myös Turkkiin: kurdien Firat-uutistoimisto on raportoinut vangiksi jääneiden Jabhat al-Nusran jäsenien tulleen Syyriaan Turkin kautta.

Elokuun 24. päivänä sama uutistoimisto kertoi Turkissa otetuista valokuvista, joissa pääministeri **Recep Tayyip Erdoganin** johtaman AKP-puolueen kunnallispoliitikot poaseeraavat henkilöiden kanssa, joiden tiedetään toimivan Jabhat al-Nusratissa tai sen kanssa.

Jos tämä olisi rikosoikeudenkäynti, niin Turkin ja Jabhat al-Nusratin yhteys olisi todistettu. Motiivistakaan ei ole epäselvyyttä: Syyri-

**LÄHES SATA
VUOTTA KESTÄNYT
Kokeilu Keskus-
Johtoisten
Valtioiden
Muodosta-
miseksi on
Epäonnistunut.
Nyt on
Löydettyvä malli
eri kansojen
autonomiaan
niiden sisällä.**

an vahvin kurdipuolue PYD ja maan kurdien voimakkain aseellinen järjestö YPG ovat Turkin valtiota vastaan taistelleet, nyt aselevon julistaneet, Kurdistanin työväenpuolueen PKK:n liittolaisia. Turkki pelkää saavansa naapuriksi toisen autonomisen kurdialueen Pohjois-Irakin lisäksi.

SYYRIAN KURDIEN ja Irakin välinen linkki on maiden rajalla oleva silta, jota pitkin tuhannet syyrialaiset ovat rynnänneet turvaan maanpakoon Jabhat al-Nusran terroristeja elokuun puolesta välistä lähtien.

Näin Syyrian kurdien ahdingosta tuli myös Irakin ongelma, kun kymmenet tuhannet pakolaiset ovat sen vastuulla. Toisen maan ongelmaa ei voi ratkaista ratkaisematta myös toisen maan ongelmaa. Pakolaisten kotiinpaluun turvaaminen kannattaisi tehdä pian ennen kuin paenneiden kurdien koteihin asettuvat pysyvästi uudet asukkaat.

Irakin ja Turkin välinen yhteys tässä asiassa ei varmaankaan ole kaikkien tiedossa, mutta minulle muistuu mieleen parin vuoden takainen keskustelu erään Kurdistanin tiedustelupalvelu Asayishin agentin kanssa. Haastattelin häntä Kirkukin alueen tilanteesta.

Kirkuk on Pohjois-Irakissa, Kurdistanin autonomisen alueen ulkopuolella sijaitseva alue, jonka asukkaiden enemmistö on kurdeja. Sen öljyvaroja hamuaa moni taho, myös Turkki.

Viime vuosikymmenen puolessa välissä, pian amerikkalaisten Irakiin tulon jälkeen, al-Qaida oli vahva Kirkukissa ja murhasi paljon irakilaisia poliiseja. Al-Qaidan terroristien iskuissa kuoli myös kurdipoliiseja ja amerikkalaisia sotilaita.

Kohteena ei kuitenkaan ollut Turkin tiedustelupalvelun MIT:n agentteja, joiden läsnäolo alueella oli irakilaiden tiedossa. Muistan edelleen Asayshin agentin ihmetelleen sitä, ettei al-Qaida iskenyt MIT:n miehiä kohti. Vaikuttaa siltä, ettei turkkilaisten yhteistyö terroristi-

järjestöjen kanssa ole aivan uusi asia.

Kurditahojen internetissä Turkille esittämät syytökset yhteistyöstä terroristien kanssa ovat niin vakavia, että uskottavuutensa säilyttääkseen Turkin olisi kumottava väitteet, mikäli se siihen pystyy.

LÄHI-IDÄN TILANNETTA tiiviisti seuraavat kurdituttavani uskovat, ettei pahinta ole vielä Syyriassa nähty.

Syyrian tapahtumat heijastuvat monella tavalla Lähi-idässä. Irakin tilanne on edennyt samalla tavalla kuin Syyrian kansannousu alkoi. Nyt sunnimuslimit osoittavat mieltään samanlaisissa perjantaimielenosoituksissa kuin Syyrian sunniarabit pari vuotta sitten.

Irakissa mieltä on kuitenkin saanut osoittaa vapaammin kuin Syyriassa, eivätkä ryhmien väliset ristiriidat ole johtaneet yhtä vakaviin väkivaltaisuuksiin, vaikka ilmapiiri on kiristynyt ja pommii-iskut lisääntyneet.

Kuten Syyria, myös Irak on jakautumassa kolmeksi erilliseksi alueeksi. Irakin asukkaiden enemmistö on shiia-arabeja. Muita suuria ryhmiä ovat sunniarabit ja kurdit. Jos Syyrian jako autonomisiksi alueiksi virallistetaan, lisää tämä myös Irakissa shiiojen ja kurdien intoa päästä virallisesti samaan tilanteeseen.

Myös Turkissa kurdien autonomiavaatimukset lisääntyvät, varsinkin kun tämän vuoden alussa julkisuuteen tuotu, Oslo-prosessin nimellä tunnettu rauhanprosessi näyttää epäonnistuneen.

Syyrian, Turkin ja Irakin valtiot ovat monesta kansasta koostuvia mosaiikkeja. Ne kaikki on perustettu Ottomaani-imperiumin raunioista. Lähes sata vuotta kestänyt kokeilu keskusjohtoisten valtioiden muodostamiseksi on epäonnistunut. Nyt on löydettävä malli eri kansojen autonomiaan niiden sisällä. **Y**

Orjana Suomessa

Kirjoittaja Aino Haavio Kuvitus Pirita Tolvanen

Ihmiskauppa on todellisuutta Suomessakin. Orjuutukseen ei tarvita näkyviä kahleita. Sen sijaan uhreja manipuloidaan henkisesti ja heidän itsetuntonsa murennetaan.

1 990-luvulla eri puolilla maailmaa huolestuttiin haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten törkeästä hyväksikäytöstä ja kauppamisesta.

– Kyse oli erityisesti prostituutioon pakottamisesta ja työssä orjuuttamisesta, kertoo ylitarkastaja **Venla Roth** Vähemmistövaltuutetun toimistosta.

Ilmiötä alettiin suitsia sopimuksin YK:ssa ja Euroopan neuvostossa. Vuonna 2004 ihmiskauppa sisällytettiin rikosnimikkeenä Suomenkin lainsäädäntöön.

Toistaiseksi tästä vakavasta ihmisoikeusloukkauksesta on langetettu Suomessa kymmenisen tuomiota.

Uhreja on merkittävästi enemmän kuin tuomioita.

– Viranomaiset ja järjestöjen edustajat tunnistavat Suomessa joka vuosi kymmeniä ihmiskaupan uhreja, Venla Roth sanoo.

Eurooppalaisiin selvityksiin nojautuen hän arvioi, että 90 prosenttia Suomessa uhrituvista jää tunnistamatta. Todellisuudessa uhreja lienee vuosittain satoja.

Lisäksi Suomeen saapuu esimerkiksi turvapaikanhakijoita, jotka ovat joutuneet ihmiskauppioiden hyväksikäyttämiksi muualla Euroopassa.

VALTAOSA UHREISTA on maahanmuuttajia. Esimerkiksi Thaimaasta, Vietnamista, Kiinasta ja Intiasta saapuu Suomeen niin naisia kuin miehiäkin ravintola-, siivous-, puutarha- ja rakennuslalle töihin epäinhimillisiin oloihin.

Erityisesti venäläis-, virolais- ja nigerialais-syntyisiä naisia taas joutuu seksuaalisen hyväksikäytön uhreiksi, useimmiten prostituution piiriin.

Myös hyväksikäyttäjät ovat valtaosin ulkomaalaistaustaisia.

– Rikoksenteijöinä on ollut esimerkiksi Suomeen aiemmin kotoutuneita ja yritystoiminnan aloittaneita maahanmuuttajia, jotka tulevat samasta kulttuurista kuin uhrit, kertoo rikoskomisario **Ari Luoto** Pirkanmaan poliisista.

Meillä on kuitenkin nähty myös tapauksia, joissa kantasuomalainen tekijä käyttää hyväksi suomalaisia uhreja. Näissä tilanteissa uhrit ovat

Rothin mukaan olleet itseään etsiviä nuoria, jotka ovat uskoneet hyväksikäyttäjän maalailemiin pilvilinnoihin esimerkiksi mallinurasta.

ULKOMAALAISTAUSTAISET IHMISKAUPAN uhrit ovat tyypillisesti kotoisin rutiköyhistä oloista. He ovat usein kielitaidottomia, joskus myös luku- ja kirjoitustaidottomia.

Monet ovat jättäneet kotimaansa omasta tahdostaan, sillä heillä ei ole ollut juuri mitään menetettävää. Osan suku on velvoittanut lähtemään länteen tienaamaan.

He ovat velkaantuneet päästäkseen ulkomaille. Sukulaiset odottavat heiltä säännöllisiä rahalahetyksiä. Olisi häpeällistä palata kotiin tyhjin käsin.

Vaikka uhrien elämä Suomessa olisi täläisen mittapuun mukaan yhtä painajasta, he eivät välttämättä osaa toivoakaan parempaa.

HYVÄKSIKÄYTÖN TAKAA ei Suomessa paljastu niinkään järjestäytynyttä rikollisuutta. Sen sijaan ihmiskauppaa harjoittaa suppeampi sukulais- tai tuttavaverkosto. Tekijänä voi olla myös yksittäinen työnantaja.

Uhreja ei yleensä kidnappata, vangita eikä pahoinpidellä fyysisesti.

– Stereotyyppinen kuva patteriin sidotusta uhrista ei vastaa ihmiskaupan todellisuutta, toteaa kehittämiskoordinaattori **Essi Thesslund** prostituoituina toimivia ihmisiä kohtaavasta Pro-tukipisteestä.

Sen sijaan hyväksikäyttäjällä on uhreihinsa henkinen yliote.

– Uhri saattaa uskoa, ettei hän pärjäisikään ilman hyväksikäyttäjäänsä. Toisinaan uhri kohtaa alistajansa melkein jumalan asemaan, Ari Luoto kuvaa.

Tällaisen psyykkisen siteen turvin hyväksi-

käyttäjät voivat teettää uhreillaan raskasta työtä aamusta iltaan seitsemänä päivänä viikossa ilman palkkaa tai nimellistä korvausta vastaan tai alistaa heidät seksuaaliselle hyväksikäytölle. Uhreja saatetaan majoittaa ikkunattomissa tiloissa tai asuntovaunuissa ympäri vuoden.

Venla Rothin mukaan ihmiskauppaa näyttää esiintyvän myös kerjäläisten keskuudessa. Suomessa tapahtuneesta pakotetusta kerjäämisestä on langetettu Romaniassa ainakin yksi pitkä vankeustuomio.

STEREO- TYYPPIINEN KUVA PATTERIIN SIDOTUSTA UHRISTA EI VASTAA IHMISKAUPAN TODELLISUUTTA.

SOSIAALISESTI ERISTYNEET, yhteiskunnan ulkopuolella elävät uhrit eivät juuri tunnista itseään ihmiskaupan kohteiksi. Vaikka he kyseenalaistaisivat osan heihin kohdistuvasta hyväksikäytöstä, he eivät tiedä, kenen puoleen voisivat ongelmiaan kääntyä. Monet pelkäävät lähtökohtaisesti viranomaisia – siksi-kin, että heidän maassa oleskeluun liittyvät paperinsa eivät ole välttämättä kunnossa.

Mikäli uhri kuitenkin voimaantuu ja etsi ulospääsyä tilanteestaan, hyväksikäyttäjät turvautuu tyypillisesti kiristykseen. Rikoksen tekijä kiristää uhriaan oleskeluluvan menetyksellä, sosiaalisella häpäisyllä tai tekaistuilla veloilla, joita olisi kertynyt vaikkapa matkoista, asumisesta tai veroista. Uhrin passi on monissa tapauksissa hyväksikäyttäjän hallussa.

Ihmiskaupan uhrien tunnistaminen jääkin viranomaisten vastuulle.

– Työperäisen ihmiskaupan uhreja tunnistetaan jo verrattain hyvin esimerkiksi poliisin ja työsuojeluviranomaisten toimesta, Venla Roth arvioi.

Prostituution piirissä tapahtuvaa ihmiskauppaa viranomaiset sen sijaan saattavat Rothin mukaan havaita heikommin.

– Tutkimusten mukaan kaksi kolmannesta

eurooppalaisesta ihmiskaupasta tapahtuu seksuaalisen hyväksikäytön tarkoituksessa. On erikoista, että Suomessa tällaista hyväksikäyttöä on vain kolmanneksessa tapauksista ja näistäkin uhreista suuri osa on turvapaikanhakijoita. Kyse voi olla tunnistamisen ongelmasta, Roth pohtii.

Kansalaisjärjestöt, kuten Pro-tukipiste, sekä esimerkiksi paperittomien klinikka tunnistavat osan seksuaalisen hyväksikäytön uhreista.

– Matalan kynnyksen tukea on kuitenkin tarjolla niukasti ja enimmäkseen suurissa kaupungeissa. Tähän työhön tarvittaisiin lisää resursseja, Essi Thesslund esittää.

– Järjestyspoliisin karkea asenne prostituoituja kohtaan ei ole myöskään ollut omiaan herättämään mahdollisten ihmiskaupan uhrien luottamusta suomalaisen virkavaltaan, hän jatkaa.

HYVÄKSIKÄYTETYN TUNNISTAMINEN ihmiskaupan uhriksi on ihmisoikeuskysymys: vuodesta 2007 alkaen tunnistetuilla uhreilla on ollut oikeus päästä Suomessa kansallisen auttamisjärjestelmän piiriin. Järjestelmään hyväksytyille uhreille myönnetään oleskelulupa sekä psykologista, sosiaalista, taloudellista ja oikeudellista apua.

– Järjestelmä on kehittynyt merkittävästi alkuvuosista. Suuri osa tunnistetuista uhreista lähteekin siihen mukaan, Venla Roth kertoo.

Kaikki uhrit eivät kuitenkaan usko hyötyvänsä auttamisjärjestelmästä. Monilla asuminen ja koko sosiaalinen verkosto liittyy hyväksikäyttötilanteeseen. Vaikka tuloja kertyy niukasti, uhri saattaa elättää kotimaahan jääneitä köyhiä omaisiaan.

– Meidän velvollisuutemme on avata uhrien silmät: Suomessa heillä on oikeus vaatia enemmän, Essi Thesslund sanoo.

Kaikki eivät vakuutu.

– Tämä ei yllätä minua. Uhrille ei välttämättä pystytty tarjoamaan kattoa pään päälle siinä vaiheessa, kun hän harkitsee, lähteäkö mukaan järjestelmään. Järjestelmään osallistuneet ovat myös joutuneet odottamaan työ lupaa pisim-

millään jopa vuosia. Sitä ennen heidän on tultava toimeen muutamana sadan euron kuukausittaisella tuella. Lisäksi rikosoikeudelliseen prosessiin lähteminen tuntuu monesta hirvittävän pelottavalta, Thesslund kertoo.

Uhrit pelkäävät hyväksikäyttäjiensä kostoja. Varsinkaan rajan takana väijyvää uhkaa suomalaiset viranomaiset eivät pysty hallitsemaan.

ASiantuntijat korostavatkin, että ihmiskauppaa tulisi ennen kaikkea ennaltaehkäistä. Lainsäädäntöä ollaan vahvistamassa siten, että entistä useampi hyväksikäyttörikos tuomitaan kovemmin, nimenomaan ihmiskauppana. Rikollisten kiinnijäämisriskiä aiotaan kasvattaa muun muassa valvontaa tehostamalla ja viranomaisten ja kolmannen sektorin yhteistyötä tiivistämällä.

Seksuaalista hyväksikäyttöä on esitetty torjuttavaksi myös prostituution kriminalisoinnilla Ruotsin mallin mukaisesti. Oikeusministeri **Henriksson** on tilannut aiheesta selvityksen.

– Käsitykseni mukaan seksuaaliseen hyväksikäytön tarkoituksessa tapahtuvaa ihmiskauppaa on vähemmän niissä maissa, jotka suhtautuvat prostituutioon kielteisesti, Venla Roth pohtii.

Ari Luodon ja Essi Thesslundin mukaan uhreja kuitenkin tunnistetaan paremmin maissa, joissa suhtautuminen prostituutioon on sallivampaa eikä toiminta ole siirtynyt kokonaisuudessaan maan alle.

Roth argumentoi, että tunnistusten runsaus näissä maissa saattaa juontua osittain uhrien suuresta kokonaismäärästä.

Aiheesta virinnee vilkas keskustelu, kun oikeusministeriön tilaama selvitys syksyllä valmistuu.

Niin Venla Roth kuin Essi Thesslundkin toivovat, että debatti kohdistuu tällä kertaa olennaiseen, siihen miten Suomi voisi tehokkaimmin torjua ihmiskauppaa ja suojella sen uhreja. **Y**

Vietnam jakoi ja radikalisoi suomalaisia nuoria

Kirjoittaja Simo Ortamo

Keväällä tuli kuluneeksi 40 vuotta siitä, kun Yhdysvaltain joukot vetäytyivät Vietnamista. Suomessa ensimmäinen televisiosota jakoi alusta alkaen nuoren sukupolven rauhanliikettä.

LÄHES 60000 amerikkalaissotilaan ja satojentuhansien vietnamilaisen hengen vaatinut sota tahraisi pahasti läntisen suurvallan mainetta länsimaissa. Sitä vastustettiin myös uusin ja ennennäkemättömän rajuin keinoin.

Maaliskuun alussa 1965 Yhdysvallat aloitti raskaat pommitukset Pohjois-Vietnamissa ja lähetti samalla ensimmäiset taistelujoukkonsa Etelä-Vietnamiin. Nuori rauhanliike Sadankomitea järjesti jo viikkoa myöhemmin parinsadan hengen voimin Suomen ensimmäisen Vietnamin sodan vastaisen mielenosoituksen.

Sadankomitean vaiheita tutkineen **Mikko Metsämäen** mukaan suhtautuminen Vietnamin sotaan jakoi kuitenkin nopeasti järjestöä kahtia. Sitoutumattomat pasifistit tuomitsivat kaiken väkivallan, kun taas radikaalimmat jäsenet vastustivat lähinnä Yhdysvaltojen imperialismia. Vuonna 1965 sadankomitealainen **Paavo Lipponen** arvosteli Helsingissä järjestettyä Maailman rauhankongressia, jossa tarpeettomasti ”tuomittiin kautta linjan Yhdysvallat syylliseksi kaikkeen mahdolliseen”.

Vuonna 1966 radikaalimmat sadankomitealaiset hävisivät järjestön sisäisen valtakampailun tutkimusorientoituneemmille pasifisteille. Metsämäen siteeraaman suojelupoliisin raportojen mukaan järjestön aktiivien määrä väheni, mutta ”jäsenkunnan älyllinen keskittös tulee samalla kohoamaan ’marssiporukan’ siirtymässä toiminnassa muihin ympyröihin”.

Sadankomitean ”marssijat” perustivatkin **Pentti Järvisen** johdolla Vietnamin Ystävyyden Komitean. Liike tukki jo vuonna 1966 Helsingin liikennettä kantamalla ruumisarkkuja muistuttavia laatikoita, joiden kylkeen oli maalattu iskulauseita: ”Vietnam – miljoona ihmishuolia kuolleina ja haavoittuneina”. Samana vuonna joukko järjesti myös nälkälakon Esplanadin puistossa protestoidakseen Yhdysvaltain ulkoministerin vierailua.

Vuoden 1968 alussa Yhdysvaltain armeijan täysin yllättänyt Tet-hyökkäys voimisti tuntuvasti sodanvastaista ilmapiiiriä kotirintamalla. Tet-hyökkäys oli Etelä-Vietnamin kansallisen vapautusrintaman ja Pohjois-Vietnamin armei-

jan yllätysoperaatio, joka käänsi sodan kulun. Keväällä ”hullun vuoden” opiskelijamielenosoituksia puhkesi ympäri Länsi-Eurooppaa.

Ruotsissa pääministeri **Olof Palme** marssi Vietnamin sotaa vastaan. Tutkija **Marja Tuomisen** mukaan Vietnamin kysymys läpäisi 1960-luvun lopussa myös koko suomalaisen julkisuuden laidasta laitaan. Suomessakin mielenosoitukset Vietnamin sotaa vastaan voimistuivat ja radikalisoituivat juuri vuonna 1968.

Rajuimmaksi ja jopa anarkistiseksi ylti vuoden 1968 helatorstaina järjestetty Vietnamin sodan vastainen mielenosoitus. **Bjarne Nitovuori** kuvaa teoksessaan *Barrikadimaisteri*, kuinka satakunta mielenosoittajaa pyrki poliisiketjun läpi kohti Yhdysvaltain suurlähetystöä.

Epäonnistuttuaan joukko poltti Esson lipun ja valtasi *Helsingin Sanomien* sekä *Uuden Suomen* kirjapainot ja vielä raitiovaunu 3T:n. Nitovuoren mukaan ”mielenosoitus päättyi lähempänä puoltayötä rautatieasemalle, jossa ’kaikui mahtavasti’”.

Kesällä **Pentti Järvinen** tovereineen järjesti säännöllisesti Vietnamin sotaa vastustaneita mielenosoituksia. Näiden punaisten lauantaiden nimellä tunnettujen marssien yhteydessä syttyi usein väkivaltaisia kahnauksia oikeistolaisten vastamielenosoittajien kanssa. Heinäkuun neljäntenä poltettiin taas omatekoinen Yhdysvaltain lippu, mikä johti Suomen ulkoministeriön viralliseen pahoitteluun Yhdysvaltain suurlähetystölle.

Marraskuussa 1968 helsinkiläisessä elokuva-teatteri Alohassa oli **John Waynen** *Vibreät baretit* -elokuvan ensi-ilta. Kesken näytöksen maoilaiset Vietnam-aktivistit onnistuivat kuitenkin keskeyttämään elokuvan näytöksen huutamalla iskulauseita, heittelemällä tavaroita ja sotkemalla projektorin lasit. Lopulta teatterin ulkopuolella lehtisiä jakelevat aktivistit pidätettiin.

NOUSTUAAN VUONNA 1969 presidentiksi **Richard Nixon** ryhtyi vähentämään asteit-

Yksityiskohta Willi Sitten teoksesta Hollensturz in Vietnam

tain yhdysvaltalaisjoukkojen määrää Vietnamin ja aloitti salaiset rauhantunnustelut. Samalla Yhdysvallat kuitenkin laajensi sotaa Kambodžaan ja Laosiin sekä pommitti Pohjois-Vietnamia yhä rajummin. Yhdysvaltain lehdistö paljasti yhä uusia sotarikoksia, joista tunnetuimmaksi nousi My Lain verilöyly.

Suomessa Vietnamin sodan vastaiset mielenosoitukset rauhoittuivat 1970-luvulle tultaessa. Professori **Pauli Kettunen** pohtii aktiivisimman vaiheen päättyneen, kun maassa vallitsi jo kohtalaisen yhtenäinen mieliala sodan tuomittavuudesta ja epäinhimillisyydestä.

Vietnamia ryhdyttiin tukemaan myös muilla keinoilla.

Esimerkiksi taistolaisten käsissä ollut lukiolaisten Teiniliitto järjesti vuonna 1972 maanlaajuisen taksvärkkikeräyksen pohjoisvietnamilaisen lastensairaalan rakentamiseksi.

Kaiken kaikkiaan Vietnamin sodan vastustus muodosti tärkeän osan 60-lukulaisten yhteisestä kokemuksesta huolimatta poliittisista jakolinjoista. Räväkät mielenosoitukset jakoivat suomalaisten mielipiteitä, mutta nostivat sodan yhä uudestaan julkisuuteen. Vaikka murto-osa nuorista tai edes opiskelijoista osoitti mieltään, Vietnamin sotaa vastusti sen päättyessä suuri osa suomalaisista. **Y**

**RÄVÄKÄT MIELEN-
OSOITUKSET
JAKOIVAT
MIELIPITEITÄ,
MUTTA NOSTIVAT
SODAN YHÄ
UUDESTAAN
JULKISUUTEEN.**

Kirjoittaja ja kuvat Riitta Oittinen

Ekokyläilemässä itäisessä Saksassa

Riitta Oittinen
osallistui Sieben
Lindenin ekokylässä
kestävän elämäntavan
Grundtvig-kurssille.
Luomudödöä siis
kainaloon ja menoksi!

VUONNA 1997 perustettua, osuustoiminnallista Sieben Lindenä pidetään klassisena esimerkkinä ekokylästä. Hallinnollisesti se on harvinaisuus, koska nykyisin on lähes mahdollista perustaa kylää. Sieben Lindenä auttoi vihreän paikallispolitiikan suopeus.

Kylä on entisen DDR:n alueella ja kuuluu virallisesti Beezendorfin kuntaan, mutta sillä on käytännössä itsehallinto. Yhteistä ideologiaa – saati gurua – ei ole.

Kylässä on yli sata asukasta, myös liikuntarajoitteisia, sillä osassa suunnittelua on otettu huomioon esteettömyys. ”Hissi helpottaa meitä kaikkia”, totesi paikan emäntä päärakennuksen järjestelyistä. Suunnitteilla on oma koulu ja metsän siimeksestä löytyy monipuolinen leikkikenttä.

Noin 80 hehtaarin alueella on useita naapurustoja, joissa on puusta, savesta, heinäpaaleista ja kierrätysmateriaaleista tehtyjä taloja. Kaikilla

ei ole rahaa tai halua ryhtyä rakennuspuuhiin, joten ympäri aluetta näkee myös kuvauksellisia matkailuperävaunuja. Niiden käyttöä tosin pyritään rajoittamaan energiatehottomina.

Taloissa on kuivakäymälät ja lisäksi ulkona on yleiseen käyttöön tarkoitettu pesutila ja käymäläosasto. Sähkö tuotetaan lähes sataprosenttisesti itse: aurinkopaneelit huolehtivat kuumasta vedestä, lämmityksestä ja keittiöiden sähköntarpeista. Peseytymisessä ohjeistetaan käyttämään ekopesuaineita.

YLEISEMMÄSTÄ EPÄLUULOSTA ”vieraita aineita” kohtaan kertoo rokotusvastaisuus: kurssin aikana lapset olivat karanteenissa vesirokko-epidemian vuoksi. Sympaattinen yksityiskohta oli kännykän käytön salliminen vain lähistön parkkipaikalla.

Pienimuotoinen ekoasuminen vaatii kokoontumisia, neuvottelua ja kompromisseja. Esimerkiksi eläinten omistus keskusteluttaa

toistuvasti. Viljelyn apuna käytetään hevosvoimaa ja vapaana juoksenteli ainakin yksi kissa. Sen sijaan koiria ei sallita edes vierailijoilla.

Laajempaan eläinystävyyteen liittyy, että yhteiskeittiö valmis-taa kasvis- ja vegaaniruokaa. Makkaraa voi mussuttaa kotona, samoin pelkkää raakaravintoa syövät huolehtivat ravinnostaan itse.

Vaikka viljelyssä on vain vihanneksia, hedelmiä ja yrttejä, yli puolet ruuasta tuotetaan itse. Yksi isännistämme heräsi kukonlaulun aikaan keräämään villikasveja, jotka hän postitti kaupunkilaisasiakkailleen saman tien. Ulkopuolelta tilataan luomuruokaa kerran viikossa. Lasti puretaan tehokkaasti kellariin kylälaisten muodostamalla manuaalisella kuljetusketjulla.

Sieben Linden tarjoaa myös matkailupalveluja, kahvilatoimintaa ja pienimuotoista omien tuotteiden myyntiä. Oma lehteä on julkaistu yli sata numeroa. Ahkerasti päivitetty kotisivut pullistelevat tietoa. Tästäkin johtuen paikkaan tulee jatkuva virta vierailijoita, kuten toimittajia, valokuvaajia ja opinnäytetöiden tekijöitä, sekä maalle muuttoon suunnittelevia yhteisönetsijöitä.

KASSELIN YLIOPISTON tutkimuksen mukaan Sieben Lindenissä asuvan hiilijalanjälki on yli kolmanneksen pienempi kuin keskivertosaksalaisen.

Varsinkin rakennustekniikasta haetaan oppia kauempaakin, sillä kylässä on Saksan ensimmäisiä olkipaataloja, kuten maan suurin olkipaatalirakennus, kolmikerroksinen Strohholis. Myös lähiseudun asukkaiden kanssa tehdään yhteistyötä. Kierrätysmateriaaleja hyödyntävä ompelija-taiteilija

kertoi lähiseudun lasten käyvän hänen karavaanissaan tekemässä käsitöitä.

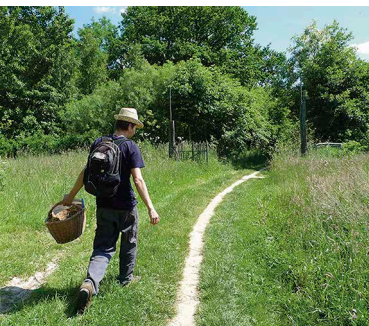
Lisäksi Sieben Linden tarjoaa puitteita tapahtumille, kuten musiikkifestivaaleille. Meidän kurssillemme kylää esiteltiin satunnaista kävijää enemmän. Pääsimme kurkimaan likakaivoihin, pannu- ja kasvihuoneisiin ja jopa olkipaatalojen keittiöihin ja taidokkain mosaiikein koristeltuihin märkätiloihin.

Luulisi, että jatkuva oman elämäntavan esittely ja perustelu kävisi asukkaiden hermoille, mutta ilmeisesti vähintäänkin osa asukkaista mieltää sen jonkinlaiseksi ekovelvollisuudekseen. Ainakin raakaravintoon perehtynyt kouluttaja vakuutti, että kansainvälisten vieraiden saaminen on ihanaa ja kertoi kaivanneensa yhteisöön asuessaan muualla.

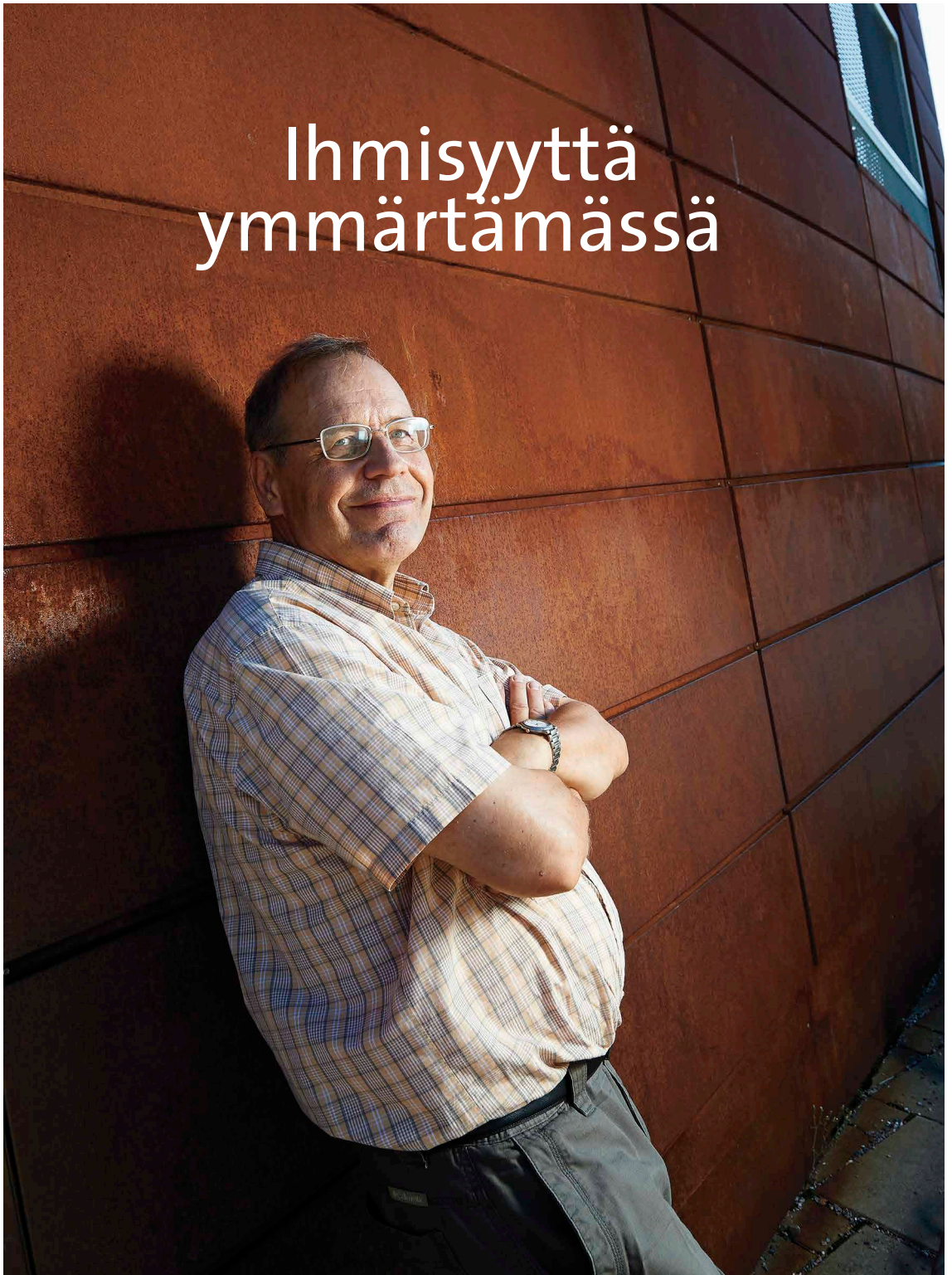
Suomalaiselle kesämökkielämään tutustuneelle kursilaiselle vierailu luonnon keskellä olevaan kylään oli todennäköisesti vähemmän henkeäsalpaava tai eksoottinen kokemus kuin Keski-Euroopan kaupungeista tulleille kurssilaisille.

Ekokylän pyrkimys yhteisöllisyyteen tuntui ainakin suomalaisen kaupunkilaismenoon tottuneelta hieman ylitsevuotavalta. Yhteisruokailun ohella oli tarjolla yhteisiä laulu-, tanssi-, leikki-, keskustelu- ja joogahetkiä, eikä kerran viikossa lämpiävissä saunassakaan saanut olla itseksensä.

Me kaksi suomalaista koimmekin erityisen ihanana uimisen sammakkolammessa. Kurnutuksen vuoksi luonnon rauha oli kaukana, mutta muita ihmisiä, ah, ei lainkaan. ♥

Ihmisyyttä ymmärtämässä

Tapio Variksen mielestä rauha on utopia, joka on hyvä pitää. Kiinnostus kohdistuu uuteen humanismiin.

Kuva Pekka Elomaa

MINULLA ON ollut monia viestintään, kasvatukseen ja rauhaan liittyviä tehtäviä. Viestintä on osa karjalaista elämänmyönteistä asennettani ja monikulttuurinen maailma tekee siitä todella antoisaa.

Mielestäni median rooli on keskeinen globaalissa ympäristössä: se on sivilisaatioiden ja kulttuurien välisen keskustelun väline. Kuten perinteinen lukutaito on ollut avain kansalaisuuteen, medialukutaito avaa tietä globaaliin kansalaisuuteen, kulttuurien vuoropuheluun ja maailmanrauhaan.

Olen saanut kehittää medialukutaitoa hyvin kansainvälisissä yhteyksissä. Medialukutaito perustuu sivistykseen ja sisältää kunnioituksen moninaisuutta ja eri kulttuureja kohtaan. Minusta vuosia jatkunut teknologiahuo ei tuo ratkaisua maailman ongelmiin. Kysymys ei ole siitä, onko meillä välineitä, vaan siitä, onko meillä tiedollisia ja henkisiä työkaluja.

Olen erityisen kiinnostunut uudesta humanismista, joka korostaa kansalaisten oikeuksien lisäksi myös velvollisuuksia. Kysymys ei ole jostain opista, vaan siitä, miten ihmisyyden ymmärretty eri sivilisaatioissa ja mitä se tarkoittaa tässä ajassa ja nimenomaan median maailmassa.

Olen tehnyt pitkän ja kansainvälisen uran

yliopistomaailmassa. Olen julkaissut tieteellisiä ja muita juttuja jo kuudella eri vuosikymmenellä. Erityistä mielihyvää minulle ovat tuottaneet vierailuprofessorit eri puolille maailmaa. On liikuttavaa kohdata yllättävissä paikoissa nuoria henkilöitä, jotka kertovat seuranneensa opetustani.

Opetin saksan kielellä aikoinaan Salzburgin yliopistossa journalismia ja Burg Schlainingissa rauhantutkimusta. Olen pinnistellyt opetustaidokseni myös espanjan kielen, jonka pohjalta olen pärjännyt myös portugalinkin kielellä Brasiliassa ja italialla Napolin yliopistossa.

Vuosina 1986–89 olin Costa Ricassa sijaitsevan Rauhanyliopiston ensimmäinen rehtori. Osallistumisemme Keski-Amerikan rauhanprosessiin olikin kenties tuolloin tärkein kontribuutiosi.

Uskon, että luennoimalla olen voinut auttaa myös monia pieniä kansalaistason rauhanprosesseja. Kuulijoinani ovat olleet opiskelijoiden lisäksi erityisesti johtavaa hallintovirkamiehistöä, rehtoreita, professoreja ja opettajia. Kierrän edelleen maailmaa luennoimassa yliopistoissa ja puhumassa kansainvälisissä konferensseissa.

Minusta rauha on aina utopia, mutta se utopia on hyvä pitää. Olen oppinut arvostamaan kasvattajia. Eihän kasvattaja voi olla ilman ihanteita. **Y**

Kirjoittaja Arja Alho Kuva Pekka Elomaa

OSINKO- TULOJEN VALUVIAT

POHJOISMAINEN
HYVINVOINTIVALTIO TARVITSEE
VERONMAKSAJANSA.
MUTTA MIKSI IHMEESSÄ
LAINSÄÄTÄJÄ RANKAISEE
YHTÄ VERONKIERROSTA JA
SÄÄTÄÄ TOISELLE SIIHEN
MAHDOLLISUUDEN? VEROTUTKIJA
JUKKA PIRTTILÄ VASTAA.

PROFESSORI JUKKA PIRTTILÄ on erikoistunut julkiseen talouteen ja kehityskysymyksiin. Parhaillaan hän toimii Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulussa. Pirttilä oli myös alustajana Vapausvalita toisin -verkoston, Hyvinvointivaltion vaalijoiden ja *Ydin*-lehden järjestämässä veroseminaarissa elokuun lopulla. Vaikka seminaariyleisö halusi yhden ja saman verojärjestelmän, tutkija puoltaa erilaisuutta.

– Emme tiedä, mikä osa yrityksen tuloksesta on yrittäjän omaa työpanosta ja mikä riskipääoman tuottoa. Sitä vastoin rajaveroasteet ovat kytköksissä toisiinsa.

Keskitymme siis yritysverotukseen ja siihen, kuka sen tosiasiallisesti maksaa? Tutkija kutsuu tätä kohtaannoksi viitaten siihen, kenen maksettavaksi vero siirtyy. Aluksi haemme vertausta arvonlisäverosta.

Vaikka kulutuksen verotuksen kiristämällä on puolestapuhujansa, on tosiasia se, ettei kolme alinta tuloluokkaa pysty maksamaan kireämpää veroa siitä yksinkertaisesta syystä, etteivät heidän käytettävissä olevat tulot siihen riitä.

Maksamme ruuasta tai tavaroista arvonlisäveroa, mutta emme kiikuta veroa verotointiin. Yrittäjät tilittävät arvonlisäveron myymistään tuotteista tai palveluista. Me maksamme sen tuotteiden ja palvelujen hinnoissa.

YRITYSVEROTUSTA VOI verrata arvonlisäverotukseen siinä mielessä, että yrityksen maksama vero vaikuttaa yrityksen kykyyn maksaa palkkoja. Teoriassa asiat voisivat mennä niin, että kun yritysveroa lasketaan, yrityksen palveluksessa olevien palkat nousevat, ja kun vero kiristyy, palkat pienenevät.

Todellisuudessa syksyn työmarkkinaneuvotteluissa palkkojen korotuksia ei liene tulossa. Maan taloustilanne edellyttäisi kuitenkin ostovoiman saamista edes plussalle ja sitä ei nollaratkaisu tuota.

– Kotimaisissa pienissä ja keskisuurissa yrityksissä on usein kysymys omistajayrittäjästä. Kun hän saa tuloa yrityksestä, hän voi ottaa sen palkkana ja maksaa siitä ansiotuloveroa. Yrittäjä voi olla ottamatta palkkaa. Silloin hän maksaa yritysveroa ja mahdollisesti osinkoveroa yrityksen maksamasta osingosta. Isoissa kansainvälisissä pörssinoteeratuissa yrityksissä omistajat ovat hajallaan, eivätkä niiden ulkomaiset omistajat maksa Suomeen osinkoveroa.

Yritysverotus vaikuttaa siihen, miten yrittäjä toimii ja miten hän voi optimoida maksamansa veron. Pirttilän mielestä nimittäin on selvää, että verojärjestelmä vaikuttaa verosuunniteluun siten, että vero minimoidaan.

Hän esittää oletuksensa tueksi graafisen kuvan, jossa verotulot minimoivan osinko- tai palkkapäätöksen kohdalla on kaikkein korkein tolppa ja sen ympärillä vain pieniä tolppia. Aineisto koostuu noin 23 000 yrittäjästä.

YRITYSVEROASTEET OVAT laskeneet yleisesti. Maat reagoivat toistensa ratkaisuihin. Kansainväliset verosopimukset voisivat hillitä kilpailua alhaisista veroasteista, mutta sellaisia ei ole toistaiseksi näköpiirissä. Siksi paine laskea yritysveroa on annettu tosiasia. Ruotsi päätti alentaa yritysveroastetta 22 prosenttiin, ja Suomi reagoi siihen päättämällä kehysriihessä verokannaksi 20 prosenttia.

Voisiko verokilpailusta luopumisen ja veroparatiisien suitsimisen ohella löytyä järkevä

yrittäjäveromalli?

Hyvää yritysveron mallia ovat pohtineet niin tutkijat, yritykset kuin poliitikotkin. Sellaiseksi on koettu ACE eli Allowance for Corporate Equity -malli. Meillä Suomessa valmisteltiin samanlaista pienelle avotaloudelle muokattua mallia valtiosihteeri

Martti Hetemäen johdolla.

Hallitus ei kuitenkaan päättänyt tästä mallista, josta sittemmin on löydetty valuvikoja.

– ACE-mallin etu on, että se poistaa velan houkuttelevuuden. Finanssikriisin eräs opetuksistahan on, ettei liiallista velkaantumista pidä suosia. Olisi hyvä, että yritysten taseet olisivat kunnossa. Kun paineet yritysveroasteen laskemiselle ovat olemassa, verotuottoja voi kompensoida korottamalla osinkoverotusta.

– Osinkoverotuksen korotus osuu kotimaisille omistajille eikä vaikuta näin ollen kansainvälisten yritysten päätöksille pitää pääkonttorinsa jossain maassa. Samoin verotuottoja saadaan lisää laajentamalla veropohjaa, selvittää Pirttilä.

KEVÄÄN 2013 kehysriihessä päätettiin yllättäen alentaa yhteisöveroaste 24,5 prosentista 20 prosenttiin. Monet tahot, mukaan lukien Elinkeinoelämän tutkimuslaitos, ovat arvostelleet kertarysäystä, etenkin kun sitä ei ole kytetty maltilliseen palkkaratkaisuun. Parempi olisi ollut jaksotus tai 22 prosentin taso. Näin arvelee myös Pirttilä. Varsinaiset ongelmat liit-

tyvät kuitenkin osinkoverotukseen.

– Olen käyttänyt Valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen laskelmia listaamattomien yritysten osalta päätösten vaikutusarvioinnissa. Tarkastelussa on yhtiön nettovarallisuus. Jos tulot ovat pienet, mikään ei muutu ja yrittäjän kannattaa nostaa palkkaa.

Keskitalolla osingon verotus kiristyy uusien päätösten mukaan. Sitten veroaste selvästi laskee. Ylimmän desiilin kohdalla veroaste laskee jo merkittävästi. Ratkaisu hyödyttää harvoja ja melko paljon.

Tutkimuksen näkökulmasta hyvää on, että verotaakkaa on siirretty kotimaisille omistajille, ja että vähennyksiä on karsittu. Huonoa on, että uusi malli on hyvin sekava ja käytössä on useita eri veroasteita ja aika mielivaltaisia euromääräisiä rajoja.

Saattaa myös olla, että hyvätuloisten kannattaa siirtyä muista yritysmuodoista osakeyhtiöiksi.

– Tutkijana pitäisin perusteltuna ratkaisua, joka kohtelisi suuria osinkotuloja ja suuria ansiotuloja kutakuinkin samalla tavalla. Jos ylin ansiotulojen rajavero olisi 50 prosenttia ja yritysvero nyt päätetty 20 prosenttia, ylimpien osinkotulojen rajaveron pitäisi olla noin 38 prosenttia, jotta yhtiöveron ja osinkotulojen veron yhteenlaskettu veroaste olisi sama kuin ansiotulojen veroaste. Silloin verotuksessa ei olisi tulonmuuntoon liittyviä kannustimia. **Y**

**YLIMPIEN
OSINKOTULOJEN
RAJAVERON PITÄISI
OLLA NOIN 38
PROSENTTIA, JOTTA
YHTIÖVERON JA
OSINKOTULOJEN
VERON YHTEN-
LASKETTU
VEROASTE OLISI
SAMA KUIN
ANSIOTULOJEN
VEROASTE.**

Pahin ympäristöongelma ja miten se ratkaistaan?

Kaksi ympäristöalan asiantuntijaa,
Eeva Furman ja Pia Pässilä,
vastasivat kysymykseen.

*Kirjoittaja Kirsi Koivuporras-Masuka
Kuvat Pekka Elomaa*

Ilmastonmuutos

LUONTO-LIITON PUHEENJOHTAJAN **Pia Pässilän** luonteva vastaus pahimmaksi ympäristöongelmaksi on ilmastonmuutos. Ilmastonmuutos nostaa maapallon keskilämpötilaa. Sen vaikutuksesta merenpinta nousee ja äärimmäiset sääilmiöt, kuten tulvat ja kuivuuskaudet lisääntyvät.

Seurauksena luonnon monimuotoisuus kärsii, sadot heikkenevät ja trooppiset taudit leviävät. Ilmastonmuutos vaikuttaa koko maapalloon, jonka kantokyvyn rajat ovat tulossa vastaan. Eniten ilmastonmuutoksesta kärsivät maailman köyhimmät.

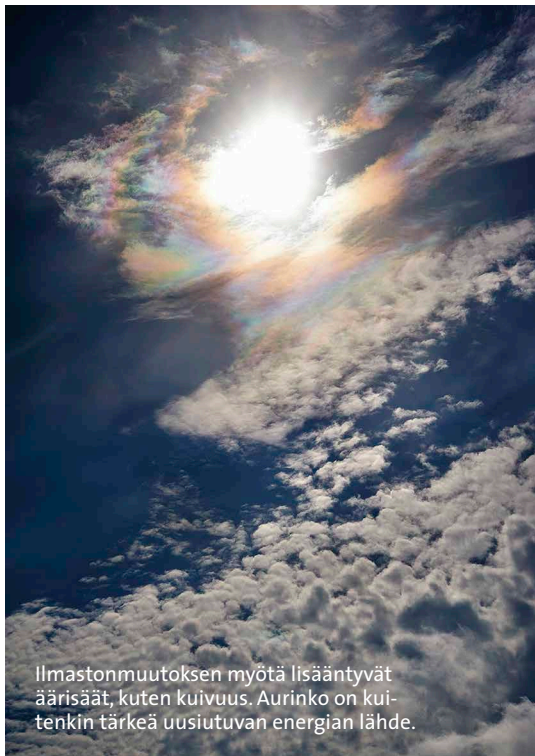
Pässilä antaa ongelman ratkaisemiseksi neljä teesiä. Ensinnä energiajärjestelmät tulisi muuttaa pohjautumaan uusiutuvaan energiaan. Keskitetystä energiantuotannosta tulisi siirtyä hajautettuun tuotantoon. Uusiutuvat energialähteet, kuten tuuli- ja aurinkovoima, biokaasu sekä pienimuotoinen vesivoima tarjoavat mahdollisuuksia päästövapaaseen, paikalliseen energiantuotantoon.

Toiseksi liikkumisen tulisi olla kestävää. Ihmisiä tulisi kannustaa edelleen enemmän pyöräilemään, kävelemään ja käyttämään julkista liikennettä. Niillä seuduilla, joissa joukko-liikenne ei ole varteenotettava vaihtoehto tulisi hyödyntää kestäviä biopolttoaineita tai siirtyä sähköautojen käyttöön.

Kolmanneksi Pässilä nostaa esiin ajatuksen vuokrausyhteiskunnasta, jossa yritykset myisivät tavaran sijaan käyttöoikeuksia. Näin pystyttäisiin paremmin suuntamaan kulutusta kerta-käyttökulttuurista kestävämpiin tuotteisiin.

Ja neljänneksi tarvitaan poliittista tahtoa. Ympäristönsuojelu ja luonnonvarojen kestävä käyttö tulisi nostaa prioriteetiksi yhteiskunnallisessa päätöksenteossa.

Pia Pässilällä on neljä teesiä ilmastomuutoksen ratkaisemiseksi.

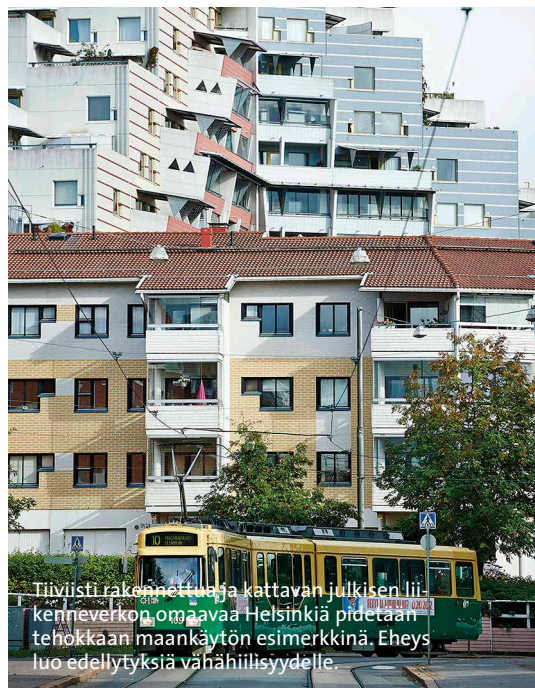
Ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät äärisääät, kuten kuivuus. Aurinko on kuitenkin tärkeä uusiutuvan energian lähde.

Uusien energialähteiden käyttö on tärkeää sekä ilmastonmuutoksen torjunnassa että ekosysteemipalveluiden säilyttämisessä.

Olemme riippuvaisia luonnon tarjoamista ekosysteemipalveluista, kuten ruuasta, juomavedestä ja hapesta. Metsä on myös muun muassa paperi- ja rakennusteollisuuden tärkeä raaka-ainetuottaja.

Tiivisti rakennettua ja kattavan julkisen liikenneverkon omaavaa Helsinkiä pidetään tehokkaan maankäytön esimerkkinä. Eheytyminen edellytyksiä vähähiilisuudelle.

Eeva Furman huomauttaa, että ekosysteemipalveluiden tasa-arvoinen käyttö on tärkeää. Nyt rikkaat kuluttavat enemmän samalla, kun heillä on paremmat mahdollisuudet suojautua muutokselta.

Ekosysteemien prosessien romuttuminen

YMPÄRISTÖPOLITIIKKAKESKUKSEN JOHTAJA, professori **Eeva Furman** nostaa pahimmaksi ympäristöongelmaksi ekosysteemien prosessien romahtamisen. Olemme riippuvaisia luonnon tarjoamista ekosysteemipalveluista, kuten ruuasta, juomaveden puhtaudesta ja vihreästä elinympäristöstä. Myös teollisuuden raaka-aineet ovat pitkälti luonnon tarjoamia. Ekosysteemien romuttumisen taustalla on ihmisten toiminta: ylikulutus ja luonnon kestämyksen hyödyntäminen.

Furman löytää ongelmalle useita ratkaisukeinoja, joista osa on helposti toteutettavissa ja osa vaatii isoja, rakenteellisia muutoksia. Meidän pitäisi torjua ilmastonmuutosta tehokkaammin ja sopeutua muutokseen. Tämä vaatisi muutoksia siihen, miten nyt liikumme, asumme, syömme ja tuotamme ravinnon, energian ja rakennusmateriaalit.

Meidän pitäisi myös tehdä rakenteellisia

muutoksia nykyiseen maankäyttöön, luonnonvarojen hyödyntämiseen, resurssitehokkuuteen ja kemikaalien käyttöön. Esimerkiksi eheä yhdyskuntarakenne luo edellytyksiä vähähiiliselle yhteiskunnalle. Eheä taas tarkoittaa sitä, että asutus on tiivistä, alueella on toimiva julkinen liikenne ja palvelut on helppo tuottaa. Eheyden lisäksi tarvitsemme viherrakennetta, ja onkin oleellista, miten viisaasti osaamme yhdistää toisaalta eheyden ja toisaalta toimivan viherrakenteen.

Myös talousjärjestelmä vaatii muutoksia. Esimerkiksi yrittäjyyden tulisi rakentua kestävyttä tukeville liiketoiminnoille. Furman nostaa esiin myös sen, kuinka tärkeää on ekosysteemipalveluiden tasapuolinen käyttö. Nyt rikkaat ihmiset ja rikkaat maat käyttävät selkeästi enemmän luonnonvaroja ja voivat myös suojautua paremmin ekosysteemipalveluiden romuttumiselta.

Muutosten aikaansaaminen edellyttää sekä oivaltavia paikallisia ratkaisuja että niitä tukevia rakenteellisia ratkaisuja, jotka tehdään kansallisella ja erityisesti kansainvälisellä tasolla.

Ytimessä

YTIMESSÄ TARJOILEE
KAVALKAADIN
LAADUKKAITA ESSEITÄ,
JOISSA KIRJOITTAJAT
VALOTTAVAT
AJANKOHTAISIA
KYSYMYKSIÄ JA
OTTAVAT KANTAA.

44 ESKO KIVIRANTA EU:n maatalousuudistus vielä työn alla
/ **46 ARTO SALMELA** Miksi tuluerot kasvavat? / **50 MERJA LOUNEKARI**
Talouselämän rikkaat ja rikolliset pelurit / **54 EERO SUORANTA**
Maailma odottaa abenomiikan jatkokurssia / **58 ANTTI TUURI**
Suomen siirtomaapolitiikka / **62 EERO SUORANTA** Kiina tekee lännen
likaiset työt / **66 MIKA HYÖTYLÄINEN** Salliva ja poliittisen murroksen
mahdollistava kaupunki / **70 TEEMU PALOSAARI** Arktinen paradoksi:
Polttamalla öljyä saamme lisää öljyä

EU:n maatalousuudistus vielä työn alla

Kirjoittaja Esko Kiviranta

Suomen maatalouden kokonaistuotosta 60 prosenttia tulee markkinoilta ja 40 prosenttina tulotukina. Tällä hetkellä tukijärjestelmät ovat muutoksessa.

SUOMI SAAVUTTI KESÄKUUN lopulla Luxemburgissa tavoitteen-
sa korottaa tuotantosidonnaisia viljelijätukia. Sen sijaan EU:n
kokonaan rahoittamien, suorien tulotukien määrä alenee tämän
vuoden 525 miljoonasta eurosta 510 miljoonaan euroon vuonna
2014. Rahamäärä vähenee, mutta viljelijän velvoitteet kasvavat.

Tuotantosidonnaiset viljelijätuet ovat myönteisiä niihin oikeutettu-
jen tuotteiden kannalta, mutta ovat pois hehtaarikohtaisesta tilatuesta.
Tuotantosidonnaiset tuet kohdistuvat valtaosin maitoon ja naudanlihaan,
mutta vilja jäänee kokonaan ilman. Ongelmallista on se, että sika- ja sii-
pikarjatuotannolle ei edelleenkään saisi maksaa tuotantosidonnaista EU-
tulotukea samalla, kun tuotannosta irrotettu tuki on myös hiipunut ole-
mattomiin.

Tämän vuoden aikana lähetetään EU:n komissiolle hyväksyttäväksi
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma, joka käytännössä koh-
distuu vuosille 2015–2020. Ohjelma sisältää muun muassa luonnonhait-
takorvauksen, ympäristötuet, eläinten hyvinvointituet ja investointi- sekä
aloitustuet.

Myönteistä on, että EU kasvatti rahoitusosuuttaan nykyiseen rahoitus-
kauteen verrattuna yhteensä 225 miljoonalla eurolla, mutta valitettavasti
Suomen valtio piti oman rahoitusosuutensa ennallaan – päästen näin kuin
koira veräjästä.

VILJELIJÄT OLISIVAT TOIVONEET korotusta luonnonhaittakor-
vaukseen, joka liittyy epäedulliseen ilmastoomme, mutta
siihen käytettävä kokonaisrahoitus pysyy täsmälleen päät-
tyvän seitsenvuotiskauden suuruisena. Eläinten hyvinvoin-
tiin käytettävä rahamäärä sen sijaan kasvaa rahoituskaudella
397 miljoonalla eurolla eli yli nelinkertaiseksi, kun taas ympäristötoimen-
piteisiin käytettävä rahamäärä supistuu vastaavasti 484 miljoonalla eurolla.

Etelä-Suomen kansallinen tuki, niin kutsuttu 141-tuki, on katkolla ensi

vuodenvaihteessa. Sen jatkoa on jo valmisteltu, mutta viralliset neuvottelut käynnistyvät alkusyksystä. Etelä-Suomen viljelijöille on erittäin tärkeää, että 141-tuen jatko turvataan koko tulevaksi rahoituskaudeksi. Tämä on myös koko maan etu.

Rahoitustuet, siis aloitus- ja investointituet, pystyttäneen hoitamaan tulevalla rahoituskaudella. Ohjelmaluonnoksen mukaan luonnonhaittakorvausta maksettaisiin vain viiden hehtaarin rajan yli meneville, tukikel- poisille peltohehtaareille.

Luonnos on tältä osin kuitenkin menneen talven lumia, kun ministeri **Jari Koskinen** on jo ottanut kannan, jonka mukaan vähintään kolmen peltohehtaarin tiloille tuki edelleen maksetaan ensimmäisestä hehtaarista alkaen.

Yllätys on varmaan se, että luonnonhaittakorvauksen hehtaari-kohtainen enimmäismäärä alenisi kokoomusministerin aikana niin, että se maksettaisiin täytenä 150 peltohehtaariin asti, 80-prosenttisena välillä 150–250 hehtaaria, 65-prosenttisena välillä 250–350 hehtaaria ja puolitetuna 350 hehtaarin ylit- tävästä peltoalasta.

EU:kin edellyttää luonnonhaittakorvaukseen tätä niin kutsutta degres- siota, mutta pieneneekö luonnonhaitta tilakoon kasvaessa? Ainakaan pit- kääkaaiseen vuokrasopimukseen sitoutuneet eivät taputa käsiään.

Nykyisellään luonnonhaittakorvauksen kansallinen lisäosa on kasvin- viljelytilalla 20 euroa hehtaarilta, (C-alueella 25 euroa) ja kotieläintilalla 100 euroa hehtaaria kohden (C-alueella 105 euroa). Kun otetaan huomi- oon kotieläintilan hehtaaria kohden 14 euroa korkeampi ympäristötuki, kokonaisero osoittautuu 94 euroksi hehtaarilta.

Lisäksi 141-tukena maksetaan kotieläintilan hehtaaritukea 37 euroa, mikä johtaa kaikki tukierot yhteenlaskien A- ja B-alueilla 131 euron heh- taaritukieroon kotieläin- ja kasvinviljelytilan välillä. Ero kotieläin- ja kas- vinviljelytilojen välillä saattaa siis revetä entisestään. **Y**

Artikkeli on lehden lyhennelmä kansanedus- taja **Esko Kivirannan** Käytännön Maamies -lehden numeroissa 8/2013 ja 9/2013 julkaistuista kirjoituksista.

Suomalainen ruokaturva on EU-politiikkaa. EU:n budjetista (151 mrd euroa) käytetään vajaa 40 prosenttia maatalouden tukemiseen. Tarkoituksena on turvata omavaraisuus, puhtaat ja turvalliset elintarvikkeet ja viljelijöiden toimeentulo. EU:n alueella on noin 12 miljoonaa päätoimista viljelijää.

Maataloustukia maksetaan erilaisilla perusteilla. Keskeisimmät EU-tuet ovat EU:n kokonaan rahoittamat tulotuet sekä EU:n osittain rahoittamat ympäristötuki ja luonnonhaittakorvaus (LFA). Säädöksiä on niin kotieläin- kuin kasvinviljelytiloille. Tukea voidaan maksaa esimerkiksi siksi, että viljelijä paran- taa ympäristönsä tilaa, tai että hän tuottaa turvallisia elintarvikkeita.

Kansallinen tukijärjestelmä koostuu Etelä-Suomen kansallisesta tuesta, josta sovittiin liittymissopimuksen artiklassa 141, sekä pohjoisesta tuesta. Tuet jaetaan tukialueiden perusteella. Suomi on jaettu maataloustukien hallin- nointia ja maksatusta varten viiteen perustukialueeseen. Maidon tukialueita on jopa kahdeksan.

MIKSI *tuloerot* KASVAVAT?

Kirjoittaja Arto Salmela

TULOEROJEN KASVU
ON JOHTAMASSA
LUOKKAYHTEISKUNTAAN,
JOSSA HYVINVOINTI KASAANTUU
PIENELLE VÄHEMMISTÖLLE.

ENNEN TEKNIIKAN RÄJÄHDYSMÄISTÄ kehitystä suuret luokka-erot perustuivat lähinnä maanomistukseen: kuningas, eritasoiset aateliset ja talonpojat sekä maattomat. Sittenmin talouselämän kasvu toi uusia säätyjä kuvaan, jota kaupungistuminen vahvisti.

Teollisuuden ja muun työväen kasvu antoi tälle ryhmälle lisää painoa. Neuvostoliiton synty heijastui Suomeen ja muihinkin Pohjoismaihin poliittisena paineena, ja oli osasyynä Ruotsista alkaneen pohjoismaisen hyvinvointivaltion kehittymiselle.

Varsinkin sotien jälkeen Pohjoismaiset hyvinvointivaltiot loivat tasa-arvoa: kunnalliset palvelut olivat tarjolla kaikille sekä verotus ja sosiaa-

liturvajärjestelmä tasasivat tuloja. Suomessa oltiin tietysti jäljessä, mutta vuosina 1966–1990 nousimme lähes naapuriemme tasolle.

Vuoteen 1990 asti tulotasoterot supistuivat meillä ja yleensä muuallakin lännessä. Useissa maissa tulosopimuksissa oli rahamääräinen minimikorotus, joka suosi pienituloisia. Sitten iski lama ja oikeisto tuli mukaan hallituksiin. Alkoi aivan uudenlainen kehitys: tuloerot alkoivat kasvaa nopeasti, varsinkin ylimmän prosentin osalta, ja hyvinvointivaltio rapautua.

KANSAINVÄLISET VERTAILUT NOSTAVAT eri tutkimuksissa Pohjoismaat hyvinvoinnin kärkeen. Tosin mallimme on lähes sellaisenaan käytössä Länsi-Euroopassa ja muuallakin. Brittitosiologien, **Richard G. Wilkinsonin** ja **Kate Pickettin** tutkimus todisti aivan uudella tasolla, että pienet tuloerot ovat edullisia koko väestön hyvinvoinnille, ja tieto on mediankin kautta levinnyt.

Saatiin sama tulos, verrattiin sitten länsimaita keskenään tai Yhdysvaltojen eri osavaltioita: mitä suuremmat tuloerot, sitä huonommin väestö voi. Paras maa oli Japani ja heikoin Yhdysvallat.

Hyvinvointi laskettiin länsimaisessa vertailussa kymmenen tekijän summaksi. Niistä kuusi oli erilaisia syrjäytyneiden osuuksia, joita suuret tuloerot auttamattomasti aiheuttavat. Kuitenkin neljä tekijää oli laskettu koko väestön keskiarvona: elinajan odote, luottamus, sosiaalinen liikkuvuus ja lukutaito ja matemaattiset taidot.

On myös selvää, että ”syrjäytyneiden” ongelmat heijastuvat jonkin verran koko väestöön, kustannuksina tai erilaisina ongelmina.

POLITIIKAN JA TALOUSELÄMÄN kehityksen perusmuutokset ovat melko yhdenmukaisia lännen eri maissa. Muutokset alkavat usein Yhdysvalloista ja leviävät Eurooppaan Britannian kautta.

Yhdysvalloissa oli toisen maailmansodan jälkeen voimassa 75–80 prosentin rajavero. Sitä alettiin pienentää vasta silloin, kun Neuvostoliiton talouskasvu 1980-luvulla oli romahtanut ensimmäisenä merkinä koko valtion hajoamisesta.

Supervallat olivat käyneet kovaa kilpailua sotilaallisen varustautumisen ohella eri elämänalueilla. Kommunismin pelko oli Yhdysvalloissa lähes sairaalloista. Neuvostoliitossa tuloerot olivat hyvin pieniä, tosin niin kutsutun työväestön elintaso oli matalampi kuin lännessä. Vasemmistolaisiin Väli- ja Etelä-Amerikan maihin sovelletaan edelleen syrjivää politiikkaa. Yhdysvalloissahan ei ole vasemmistopuoluetta, vain oikeisto ja keskusta.

Supervaltojen välisen kilpailun voitto lopetti tarpeen pitää väestön elinolosuhteet Yhdysvalloissa kohtuullisen tasapainoisina. Verotuksen äärimmäisen radikaali löyhentäminen 1980-luvulla republikaanihallituksen voimin, kohdistuen keskituloisia enemmän ansaitseviin, oli alkusoitto tuloerokasvuun. Nyt hyvätuloisten veroprosentti on 20 prosentin vaiheilla, usein sen allekin.

Paitsi verotuksen muutos, vaikutti tuloeroihin myös työvoimapolitiikka. Maahanmuutto toi uutta vähään tyytyvää väkeä ja hanttitöiden palkat putosivat. Joidenkin arvioiden mukaan myöskään ammattityöväestön palkkataso ei ole noussut reaalisesti sitten 1980-luvun.

Yhdysvalloissa huippujohtajien palkkataso alkoi kohota jopa ennen 1980-lukua. Suuri osa rikastumisesta tuli sijoitustoiminnalla, ei enää ”rehellisellä” yritystoiminnalla. Pankkimaailman säätelyä kumottiin ja johdon tulot moninkertaistuvat. Tiedämme mihin ongelmiin se reaalitaloudessakin johti.

MYÖS MEILLÄ 1980-LUVUN loppu oli muutosten aikaa. Neuvostopaine oli kohtuullisesti helpottunut ja länsisuuntaus vahvistunut. Kokoomus tuli hyväksytyksi valtion tasolla ja alkoi lisätä kannatustaan. Talouselämää vapautettiin, liikaakin. Pääomatulojen veroja alennettiin ja yritystoiminnan etuja lisättiin, mutta samalla oli valtiontalouden tasapainon vuoksi pakko supistaa erilaisia, varsinkin köyhimmille suunnattuja tukia. Myös julkisia palveluja karsittiin.

Tapa johdon huippupalkoista levisi Yhdysvalloista Eurooppaan ja Suomeenkin vahvistuen 1990-luvulla. Muutoksen toteuttamista helpotti, että johtajat ja yritysten hallitukset kuuluvat samaan ryhmään, varsinkin rahoitusmaailman johtajat ovat hallitusammattilaisia.

Huippujohtajien palkkataso luonnollisesti heijastui pian seuraavalle ja usein alemmallekin johdolle. Myös muut kuin liike-elämässä palvelevat johtajat ja huippuasiantuntijat vaativat ja saivat ylimääräisen palkankorotuksen, myös lakon avulla, kuten esimerkiksi lääkärit ja lennonjohtajat.

Työttömyys kosketti 1990-luvun alkupuolella myös huippukoulutettuja ammattikuntia, mutta eniten se tuntui tavallisten työtekijöiden kohdalla. Kun oli paljon työttömiä ammatti- ja apuhenkilöitä, alimmat palkat eivät enää nousseet, vaan työntekijöitä sai halvemmallä.

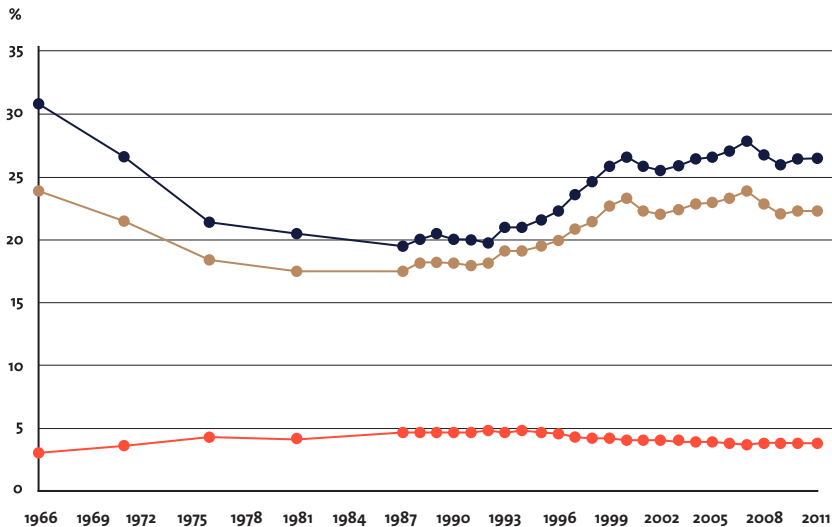
Tietojenkäsittelyn automatisoituminen ajoi monet alemmat ja keskitasonkin toimihenkilöt kortistoon, ei siis vain ”haalariväkeä”. Työt, jotka vaativat vähiten ammattitaitoa, vähenivät pysyvästi. Lisäksi meille alkoi tulla näihin töihin useimmiten joutuvia maahanmuuttajia ja pendlaajia.

VALTAVAN, NOIN VUONNA 1990 alkaneen muutoksen syyt ovat ymmärrettäviä. Suomen palkkataso oli vuosisadan vaihteessa jäljessä muista länsimaista, jos vertailupohjana käytetään kansantuloa asukasta kohden. Viimeisten vuosien aikana ero on kaventunut, mutta näyttää todennäköiseltä, että palaamme takaisin alemmalle tasolle.

Monet merkit viittaavat siihen, että viime vuosien eriarvoistumisketjitys jatkuu: globalisaatio supistaa entistä enemmän Suomen ja muiden Pohjoismaiden liikkumavaraa, eikä ole näkyvissä, että esimerkiksi G20-maat saisivat aikaan tulojen pimitystä ja keinottelua estäviä toimenpiteitä.

Tulonjako Suomessa 1966–2011

Lähde: Tilastokeskus

- Gini-kerroin, käytettävissä olevat tulot
- Kymmenennen tulokymmenyksen tulo-osuus
- Ensimmäisen tulokymmenyksen tulo-osuus

Gini-kerroin on yleisin tuloeroja kuvaava tunnusluku. Mitä suuremman arvon Gini-kerroin saa, sitä epätasaisemmin tulot ovat jakautuneet.

Ulkomaankaupan vapauttamisella on tietävästi lievä tuloeroja lisäävä vaikutus. Meillä ei ole Sveitsin lailla alettu vaatia johtajien palkkioiden päättämistä yhtiökokouksissa hallitusten sijaan. Tuloerojen on jopa väitetty lisäävän talouskasvua kannustusvaikutuksen takia.

Voidaan olettaa, että elinkeinoelämän vaalituki oikeistopuolueille kasvaa edelleen. Lehtimedia on vaikeuksissa tilaajamäärän supistuessa ja joutuu siksi kuuntelemaan yhä enemmän yritystoimintaa, mikä muokkaa ilmapii-riä elinkeinoelämää suosivaksi sekä siten vähentää vasemmiston kannatusta.

Ainakin lähivuosina tuloerot siis jatkavat kasvuaan ja osa nuoresta ikäluokasta syrjäytyy lopullisesti. Esimerkiksi koululaitos jakaantuu hyviin ja huonoihin, kun kotien taloudelliset erot kasvavat valtaviksi. Hyvätuloiset valitsevat lapsilleen laatukouluja, joissa ei ole merkittävästi huonotuloisten lapsia.

Seuraavassa vaiheessa hyvät koulut muuttuvat yksityisiksi oppilasmak- suineen. Yhdysvaltojen kaltainen eriarvoinen tilanne on muutaman vuo- den tai enintään vuosikymmenen päässä.

Kehitys kulkee tasa-arvoisesta kohti luokkayhteiskuntaa, jossa köyhim- pien ja yhteiskunnan enemmistönkin toimintamahdollisuudet kapenevat. Y

Talouselämän rikkaat & rikolliset pelurit

Kirjoittaja Merja Lounekari Kuvitus Hiking Artist

Nykyinen talouskriisi on maailmanlaajuinen bisnes kansainvälisille, valtioiden rajat ylittävälle mafiaorganisaatioille, sillä niillä on pankkien kipeästi tarvitsemaa käteistä valuuttaa.

KANSAINVÄLISEN VALUUTTARAHASTON IMF:N arvion mukaan tammikuun 2007 ja syyskuun 2009 välisenä aikana sekä amerikkalaiset että eurooppalaiset pankit menettivät yli miljardi dollaria takaisinmaksamattomina lainoina ja arvo-papereina. Monet pankit kaatuivat.

Tuolloin myös käteisvarojen puute oli kansainvälisen pankkijärjestelmän suurin ongelma. Järjestäytynyt rikollisuus, muun muassa italialainen, venäläinen, balkanilainen, japanilainen, afrikkalainen ja intialainen mafia, sai pysyvän jalansijan pankkijärjestelmässä. Se oli ainoa taho, jolla oli valtavat määrät käteistä valuuttaa sijoitettavanaan ja tarve rahanpesulle.

Pankkien välisiä lainoja rahoitettiin lähinnä huume- ja ihmiskaupasta peräisin olevilla ”likaisilla” rahoilla, joiden alkuperä hävisi kätevästi niitä maasta toiseen siirreltäessä. Osa pankeista pelastuikin näiden rahanpesuoperaatioiden avulla. YK on arvioinut, että vuonna 2009 rahanpesussa puhdistettiin globaalisti 1,6 biljoonaa dollaria.

TALOUSKRIISIEN AIKANA PANKKIEN kyky puolustautua järjestäytyneeltä rikollisuudelta laskee vaarallisesti, mutta myös nousukausien aikana rikollinen pääoma pystyy vaikuttamaan pankkien finanssipolitiikkaan.

Koska järjestäytyneen rikollisuuden huumekaupasta tienaat rahat ovat niin tärkeitä monien EU-maiden pankeille, järjestäytyneen rikollisuuden vastustamiseen ei ole monessakaan maassa toistaiseksi osoitettu tarpeeksi varoja. Rikollisjärjestöjen kassavirrat nähdään pikemminkin keitaana autiomaassa.

Jos järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan onkin koetettu taistella, on huomio kiinnitetty vain näkyvään rikollisuuteen, ei rikollisjärjestöjen kykyyn kierrättää laittomia pääomia laillisiin taloudellisiin aktiviteetteihin.

Huomiota tulisi kiinnittää ennen kaikkea laittomilla sektoreilla hankitun pääoman sijoittamiseen laillisille sektoreille. Nykymafiosot ovat liikeyrittäjiä, poliitikkoja, rakennusurakoitsijoita ja sijoitusasiantuntijoita. Näin järjestäytyneestä rikollisuudesta on tullut myös osa laillista liiketoimintaa.

Monien maiden pankkisalaisuussäädökset ovat olleet tähän osasyllisiä. Usein taistellaan vain huumekaupan mikrotaloutta vastaan, kun huomio tulisi kiinnittää sen makrotalouteen.

KREIKASSA VAIKUTTAVAA RIKOLLISUUTTA on pitkään aliarvioitu niin maan sisällä kuin muuallakin Euroopassa. Transparency Internationalin vuonna 2011 tekemän taulukon mukaan Kreikka on samalla sijalla kuin Kolumbia mitattaessa korruption astetta.

Korruptio on sen mukaan tullut maksamaan Kreikalle noin 860 miljoonaa euroa vuonna 2009 ja noin 590 miljoonaa euroa vuonna 2010. Kreikka on jo kymmeniä vuosia ollut suosittu sijoituskohde varsinkin itämafialle.

Tästä kertoo sekin, että venäläisen mafian pomot kokoontuivat suurokokoukseen vuonna 2010 juuri Thessalonikissa, Kreikan toiseksi suurimassa kaupungissa. On arvioitu että kokoukseen osallistui noin 60 mafia-perheen edustajia pyrkimyksensä lopettaa vuonna 2008 alkanut verinen mafiasota, jossa Kreikka oli mukana.

JÄRJESTÄYTYNYT RIKOLLISUUS HALLITSEE polttoaineiden mustanpörssin kauppaa Kreikassa. On arvioitu että noin 3,8 miljardin dollarin arvosta salakuljetettua polttoainetta kulkee vuosittain valtion halki. Laivanvarustamot ovat Kreikan teollisuuden kärkeä ja valtio on lailla määrännyt laivojen polttoaineen hinnaksi kolmasosan autojen ja kotien käyttämän polttoaineen hinnasta.

Rikolliset muuttavat tätä halvempaa polttoainetta kalliimmaksi, muihin tarkoituksiin soveltuvaksi polttoaineeksi. Onkin arvioitu että noin 20 prosenttia Kreikassa myydystä bensiinistä kulkee mustanpörssin kautta. Rikollisten veronkiertotoiminta paitsi nostaa polttoaineen hintaa, myös vähentää valtion verokertymää.

Järjestäytynyt, kansainvälinen rikollisuus on osallisena myös Kreikan ja Italian välisessä polttoaineiden mustanpörssin kaupassa. Italian poliisi pysäytti jo vuonna 2010 Kreikan tärkeimmästä kauppasatamasta, Pireuksesta, Italian Anconaan saapuneita laittomia polttoainekuljetuksia, joissa oli osallisena 36 yritystä. Jo tähän mennessä Italian valtio on kärsinyt yli 40 miljoonan euron verotappiot, ja ilmiö sen kun jatkaa kasvuaan.

Kreikkalainen politologi **Panos Kostakos** muistuttaa, että Kreikka on demokratian syntyipaikka, mutta hän kutsuu tämänhetkistä Kreikan poliittista järjestelmää termillä *parlamentaarinen mafiokratia*.

NYT TALOUSKRIISIN AIKANA kreikkalaiset ovat nostaneet talletuksiaan pankeista noin 50 miljardin euron edestä. Lainan tarvitsijat eivät enää saa rahaa pankeista, vaan heidän on käännettävä koronkiskureiden puoleen, jolloin lainan vuosikorko voi nousta jopa 60 prosenttiin.

Kreikan valtionvarainministeriön lähteiden mukaan suurin osa koronkiskureista on Balkanilta ja Itä-Euroopasta kotoisin olevia mafiosoja. Kun Romaniasta ja Bulgariasta tuli EU:n jäsenvaltioita vuonna 2007, helpotti se huomattavasti näiden maiden mafioiden pääsyä Kreikan markkinoille.

Kreikka on Espanjan lisäksi ollut jo pitkään kokaiinin vastaanottosatama Euroopassa.

Espanjan kriisi, samoin kuin Kreikan, on myös ollut jo vuosia mafian ja sen rahojen osittain aiheuttama. Tällä hetkellä Espanjassa toimii paikallisten rikollisryhmien lisäksi Italian, Venäjän, Kolumbian ja Meksikon järjestäytynyttä rikollisuutta.

Historiallisesti Espanja on ollut tärkeä pakopaikka italialaisille mafiosoille, jotka sijoittivat ahkerasti kiinteistöbisnekseen muun muassa Madridissa, Barcelonassa ja Costa del Solilla. Kiinteistömarkkinoiden räjähdysmäinen kasvu vuosina 1997–2007 hyödytti Italian mafiaa, joka näin rahanpesun kautta puhdisti laittomia pääomiaan.

Kun kiinteistökauppa sitten hiljeni ja rakennuskupla puhkesi, ostivat mafiosot kiinteistöjä pilkkahintaan. Tämänhetkinen taloudellinen kriisi on vain lisännyt rahanpesumahdollisuuksia Espanjassa.

EUROOPAN UNIONIN OIKEUS- ja sisäasiain neuvosto (YOS) hyväksyi vuonna 2002 puitepäätöksen eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä. Eurooppalainen pidätysmääräys on EU:n jäsenmaiden välinen, perinteisiä muotoja kevyempi tapa luovuttaa rikoksesta epäilty tai rikoksesta tuomittu henkilö jäsenmaasta toiseen. Jäsenvaltiot ovat saattaneet voimaan puitepäätöksen edellyttämät lainsäädäntötoimet, jotka ovat hiukan vaikeuttaneet maiden rajojen yli toimivien rikollisjärjestöjen liikkumavapautta.

Mafian vastainen taistelu on nousemassa myös Euroopan parlamentin agendalle. Se on hiljattain perustanut erityisvaliokunnan, jonka nimi on ”Järjestäytynyt rikollisuus, korruptio ja rahanpesu” (CRIM). Sen tehtävänä on tutkia ja analysoida rikollisia ilmiöitä sekä laatia Euroopan laajuinen järjestäytyneen rikollisuuden torjuntaa koskeva jäsennelty toimintasuunnitelma.

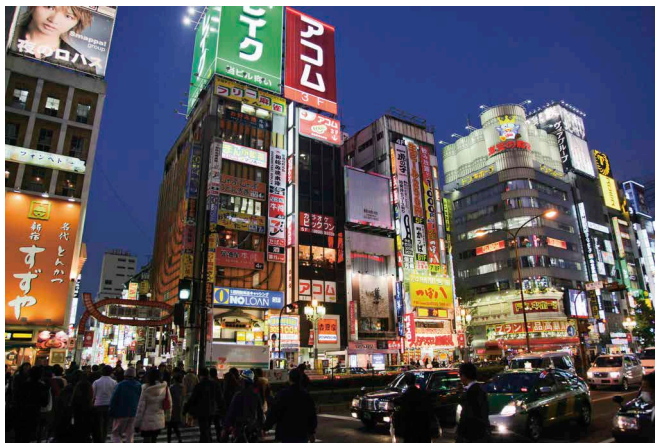
Erityisvaliokunnan puheenjohtaja, italialainen **Sonia Alfano** on myöntänyt, että italialainen järjestäytynyt rikollisuus on toiminut luontevasti talouskriisin tässä vaiheessa. Esimerkkinä Alfano mainitsee Calabrian maakunnan mafian ’Nranghetan, joka onnistui muutamassa tunnissa kierrättämään 28 miljoonaa euroa rahanpesun avulla, ostaen kokonaisen korttelin Belgiasta.

EU:n komissaarit suunnittelevatkin nyt ensimmäistä vierailuaan Italiaan lokakuun lopussa keskustellakseen siellä tuomareiden ja tutkijoiden, mutta myös pankkijärjestelmän ja yritysmaailman edustajien kanssa mafian vastaisista toimenpiteistä ja saadakseen neuvoja, joita voitaisiin hyödyntää koko Euroopan tasolla.

Vasta nyt EU on havahtunut huomaamaan, kuinka suuri valta järjestäytyneellä rikollisuudella on monessa sen jäsenvaltiossa, ja että asialle on pikimmiten tehtävä jotain, ennen kuin on liian myöhäistä. **Y**

Maailma odottaa abenomiikan jatkokurssia

Kirjoittaja Eero Suoranta Kuva Marco Togni

Japanin uuden talouspolitiikan
jatko riippuu rakenteellisista
uudistuksista ja siitä, miten kasvun
hyödyt jakautuvat.

VIIIME JOULUKUUSSA JAPANIN pääministeriksi noussut **Shinzo Abe** on saanut huomiota maailmalla abenomiikaksi ristityllä talouspolitiikallaan.

Toukukuussa *New York Times*issa julkaistussa kolumnissa taloustieteilijä **Paul Krugman** kuvasi Japanin mallia poikkeukseksi taloudellisessa tappiomielialassa. *The Economistin* kannessa Abe taas komeili Teräsmiehenä.

Viesti oli selvä: Japanin pääministeri voi olla paitsi oman maansa, myös koko maailmantalouden pelastaja.

Heinäkuun vaaleissa Aben Liberaalidemokraattinen puolue (LDP) sai liittolaisensa Uuden Komeiton kanssa enemmistön myös parlamentin ylähuoneeseen. Vaalivoiton oletetaan antavan Abelle mahdollisuuden toteuttaa suunniteltujen uudistusten seuraava vaihe.

Lupaukset ovat huimia: Abe on sanonut kasvattavansa väkilukuun suhteutettua bruttokansantuotetta 1,5 miljoonalla jenillä kymmenessä vuodessa. Kasvutahdin pitäisi siis olla samanlainen kuin 1970- ja 80-luvuilla ennen Japanin talouskuplan romahtamista.

ABENOMIIKKA RAKENTUU KOLMEN ”nuolen” varaan. Nimitys tulee vanhasta tarinasta, jonka mukaan yksittäisen nuolen voi taittaa helposti, mutta kolmen nuolen nippu on murtumaton. Samoin myös Aben taloussuunnitelmat nojaavat kolmen nuolen yhteisvaikutukseen.

Ensimmäinen nuolista on setelirahoitukseen perustuva rahapolitiikka, jossa **Haruhiko Kurodan** johtama keskuspankki ostaa arvopapereita ja lisää siten liikkeessä olevan rahan määrää. Tämä taas heikentää jenin arvoa, mikä lisää japanilaisten vientituotteiden menekkiä. Inflaation tarkoituksena on myös houkutella japanilaisia säästämään vähemmän ja kuluttamaan enemmän.

Toinen nuoli taas on finanssipolitiikka, jolla Abe pyrkii elvyttämään taloutta lisäämällä valtion investointeja. Rahoja on osoitettu esimerkiksi koulujen ja teiden kunnostamiseen sekä maanjärjestyksiin varautumiseen.

Kolmas ja ehkä tärkein nuoli on Aben ”kasvustrategia”, joukko avoimuuden ja innovatiivisuuden lisäämiseen tähtääviä uudistuksia. Tähän mennessä Aben suurin askel ”avoimuuden” suuntaan on ollut kiirehtiä Japanin liittymistä TPP-vapaakauppasopimukseen Yhdysvaltojen ja Tyynenmeren valtioiden kanssa.

Ulkomaiset tarkkailijat ovat yllättyneet uudesta aikataulusta: asiasta vastaavan ministerin **Akira Amarin** mukaan sopimuksen pitäisi olla valmis vuoden loppuun mennessä.

**LUPAUKSET
OVAT HUIMIA:
ABE ON SANONUT
KASVATTAVANSA
VÄKILUKUUN
SUHTEUTETTUA
BRUTTOKANSAN-
TUOTETTA 1,5
MILJOONALLA
JENILLÄ
KYMMENESSÄ
VUODESSA.**

Kasvustrategiaan kuuluvat myös uusiutuvat energianlähteet, naisten työskentelyasteen nostaminen, lääkkeiden nettikaupan salliminen ja sähkömarkkinoiden avaaminen kilpailulle. Ulkomaisten yritysten houkuttelemiseksi Abe on suunnitellut erityisiä kansainvälisiä talousvyöhykkeitä, joissa esimerkiksi rakennussäädökset olisivat löysempiä.

RAKENTEELLISET UUDISTUKSET OVAT paitsi abenomiikan nuolistia tärkeimmät, myös kaikkein epävarhimmat. Abe ei samanaikaisesti voi tehdä suuria muutoksia ja miellyttää kaikkia. Vaatimuksia esittävät niin pääministerin oma puolue eturyhmineen, ulkomaat, taloustieteilijät kuin äänestäjätkin.

Tilanteen muuttumista kuvaavat hyvin Aben kannatusluvut, jotka nousivat hänen valtaansaastensa jälkeen ja laskivat pian hänen voitettuaan ylähuoneen vaalit. Abe pystyi voittamaan molemmat vaalit hyödyntämällä opposition heikkoutta ja välttelemällä kiisteltäviä aiheita, mutta sama taktikka ei toimi siirryttäessä abenomiikan kolmanteen nuoleen.

Esimerkiksi epäsuositun liikevaihtoveron suunnitellut korotukset uhkaavat sekä talouden elpymistä että Aben kannatusta. Talouden asian tuntijoiden mukaan veronkorotuksista luopuminen kuitenkin söisi uskoa Aben kykyyn vähentää Japanin valtionvelkaa, joka on kaksi kertaa suurempi kuin maan bruttokansantuote.

Neuvotellessaan liittymisestä TPP-sopimukseen Abe taas uhkaa suuttuttaa LDP:tä perinteisesti kannattaneet maanviljelijät. Sopimuksen voimaantulo tarkoittaisi luopumista elintarvikkeiden suojatulleista, jotka ovat tähän mennessä suojanneet japanilaisia viljelijöitä ulkomaiselta kilpailulta.

Kolmas LDP:n kannalta vaikea aihe on väestön vanheneminen ja mahdollinen maahanmuuton lisääminen. Vaikka Abe puhuukin avoimuudesta ulkomaailmalle, hän on tähän mennessä ehdottanut maahan asettumisen helpottamista vain ulkomaisten lääkäreiden kaltaisille valikoiduille ryhmille.

Puheet työ- ja perhe-elämän paremmasta yhdistämisestä antavat ymmärtää, että pääministeri pyrkii ensisijaisesti lisäämään japanilaisten syntyvyyttä maahanmuuton sijaan.

Kotimaisen vastustuksen lisäksi Aben hallitus on joutunut jo vastamaan esimerkiksi Yhdysvaltojen syytöksiin valuuttansa epäreilusta manipuloinnista. Abe saattaa myös vaarantaa talouden kannalta tärkeät Kiina-suhteet sortumalla nationalistiseen uhoamiseen, vaikka onkin sanonut asettavansa talouden ensisijalle.

**JAPANIN
VALTIONVELKA
ON NYT KAKSI
KERTAA SUUREMPI
KUIN MAAN BKT.**

SHINZO ABEA ON puheistaan huolimatta vaikea kuvata suureksi visionääriksi. Esimerkiksi jenin inflaatio lähinnä tukee olemassaolevaa vientiteollisuutta sen sijaan, että vauhdittaisi maata siirtymään uusiin elinkeinoihin. Myös abenomiikan toinen

SHINZO ABEA ON PUHEISTAAN HUOLIMATTA VAIKEA KUVATA SUUREKSI VISIONÄÄRIKSI.

nuoli on pitkälti samaa rakennusteollisuuden tukemista, jota LDP on harjoittanut jo vuosikymmeniä.

Aben kolmatta nuolta voi taas pitää eräänlaisena vastauksena pitkään kaikuneisiin vaatimuksiin Japanin ”kansainvälistämisestä”. On kuitenkin eri asia, liisääkö uusliberalistinen sääntelyn purkaminen todella talouden innovatiivisuutta.

Kahdella ensimmäisellä nuolellaan Abe on saanut aikaan tilapäistä toipumista Japanin taloudessa, mikä on nykytilanteessa saavutus. Kasvun pysyvyys ja sen hyötyjen jakautuminen ovat kuitenkin vielä avoimia kysymyksiä. Tässä suhteessa ongelmia liittyy kaikkiin abenomiikan osa-alueisiin.

Välittömin hyöty heikommasta jenistä koituu Toyotan ja Sonyn kaltaisille suurille vientifirmoille, jotka ovat jo ilmoittaneet huomattavasti kasvaneista tuotoista. Kuluttajille se kuitenkin tarkoittaa erityisesti ulkomaisten tuotteiden hintojen nousua.

Vastineeksi suuremmista voitoista yritykset pitäisi saada investoimaan Japaniin, nostamaan palkkoja ja palkkamaan lisää työntekijöitä. Näin myös japanilaiset kuluttajat hyötyisivät ja talous jatkaisi vahvistumistaan.

Talouden elpymistä haittaavat myös tiukat kytkökset LDP:n, virkamiesten sekä talouden ja teollisuuden eturyhmien välillä. Saadakseen eläkevirkoja yksityisissä ja puolijulkisissa yrityksissä ja säätiöissä poliitikot ovat kanavoineet valtion varoja valaanpyynnin kaltaisille tuottamattomille aloille. On epätodennäköistä, että Abe uskaltaa tai pystyy puuttumaan tällaisiin lehmänkauppoihin.

SÄÄNTELYN PURKAMISEN AIHEUTTAMA epävarmuus puolestaan korostaa ennestään tarvetta parannuksille määräaikaisten ja osa-aikaisten työntekijöiden asemassa. Samoin myös Japanin maaseutu tarvitsee tukitoimia kestääkseen lähestyvän maataloustulleista luopumisen ja löytääkseen uusia elinkeinoja maanviljelyn tilalle.

Todennäköisesti suurin haaste Japanin taloudelle on kuitenkin väestön vanheminen. Varmistaakseen työvoiman riittävyyden tulevaisuudessa Aben on lunastettava lupauksensa naisten työmarkkina-aseman parantamisesta sekä perhe- ja työelämän paremmasta yhdistämisestä. Tämäkään ei välttämättä riitä, vaan Japani saattaa tarvita laajamittaisempaa maahanmuuttoa kuin mihin LDP on valmis.

Tähän mennessä abenomiikasta on käyty läpi vasta sen alkeiskurssi. ”Uusien oppien” arvo testataan sillä, miten ne selviävät yllä luetelluista korkeamman tason ongelmista.

Kahden vaalivoiton jälkeen Abella pitäisi olla loistava tilaisuus näyttää, miten Japanista tehdään jälleen mallioppilas. Jos hän ei onnistu, uskallan väittää, että syyllinen ei ole oppilaassa, vaan opetuksessa. **Y**

Suomen SIIRTOMAA- POLITIikka

Kirjoittaja Antti Tuuri

Stora Enso ja muut suomalaiset
metsäteollisuusyhtiöt sulkevat
tehtaitaan Suomessa ja keskittävät
toimintojaan kehittyviin maihin
piittaamatta paikalliselle väestölle
ja ympäristölle koituvista
seurauksista. Antti Tuuri sanoo
suoraan, että yhtiöiden toiminnassa
on siirtomaaisännän piirteitä.

MUISTELEN, ETTÄ MEILLÄ tuomittiin menneinä vuosina imperialistinen talouspolitiikka, jota amerikkalaiset harjoittivat. Heidän suuryrityksensä pitivät ja pitävät yhä hallussaan kaivoksia, metsävaroja ja laajoja viljelmiä kehityksmaissa, tai niin kuin kauniisti on ruvettu sanomaan, kehittyvissä maissa.

Sanat luovat mielikuvia, kehittyvä maa maistuu paremmalta kuin kehityksmaa, vaikka maan luonnonvarat yhä olisivatkin ulkomaalaisten suuryhtiöiden hallussa.

Meillä puhuttiin ennen vanhaan puunjalostusteollisuudesta. Nykyään puhutaan vaatimattomammin metsäteollisuudesta tai vähemmän vaatimattomasti metsäklusterista, johon kuuluvat myös metsätalous ja metsäteollisuutta palvelevat tai käyttävät teollisuudenalat.

Metsäteollisuutemme on laajentunut viime vuosina rivakasti kehityksmaihin ja laajentuminen jatkuu, klusteri haravoi jo koko maailmaa. Metsäteollisuusyhtiöt sulkevat tehtaitaan Suomessa, hankkivat satojen tuhansien hehtaarien maaomaisuuksia Etelä-Amerikasta ja Kiinasta, istuttavat mailleen pelkkää eukalyptuspuuta ja rakentavat kehityksmaihin tehtaita, joissa palkat ovat murto-osan Suomessa maksetuista.

STORA ENSO, JOSSA Suomen valtio on suurin omistaja ja yhdessä Kansaneläkelaitoksen kanssa pitää hallussaan myös suurinta äänimäärää yhtiökokouksessa, on maailman kolmanneksi suurin metsäyhtiö.

Stora Enso omistaa yhdessä chileläisen Arauco-yhtiön kanssa Uruguayssa 225 000 hehtaaria maata ja on käynnistämässä siellä valtavaa Montes del Platan sellutehdasta, jonka vuosituotanto on 1,3 miljoonaa tonnia sellua vuodessa. Tehtaan suunnitellaan käynnistyvän syksyllä 2013.

Montes del Plata -yhtiön omistavat Arauco ja Stora Enso puoliksi, Araucon omistus ketjuttuu mutkien kautta Angolino-yhtymään, yhteen Etelä-Amerikan suurimmista teollisuuskonglomeraateista.

Stora Enso ja Arauco ostivat espanjalaiselta Ence-yhtiöltä sen Uruguayn eukalyptuspellot, joista puolet jo kasvavat puuta. Espanjalaiset kun säikähitivät Uruguayn kansalaisliikkeiden vastustusta.

Montes del Platan sellutehtaan ja puupeltojen lisäksi rakenteilla on myös suuri satama, josta valmis sellu kuljetetaan Aasian, Yhdysvaltojen ja Euroopan markkinoille. Uusi tehdas on vain noin 40 kilometrin päässä Argentiinan pääkaupungista Buenos Airesista, merenlahden takana, jonka yli sellutehtaan hajut varmasti joskus ehtivät.

STORA ENSO SOLMI Uruguayn hallituksen kanssa salaisen sopimuksen, jolla se sai luvan valtavaan maanhankintaan ja maailman suurimpiin kuuluvan sellutehtaan rakentamiseen sitä varren räätälöidylle vapaakauppa-alueelle, jossa yhtiön ei tarvitse maksaa mitään veroja. Uruguayn hallitus lupautui myös laajentamaan vapaakauppa-alueen kaksinkertaiseksi, jos yhtiö niin toivoo.

JÄLKEEN JÄTETÄÄN RAISKATTU MAA JA KANSA KÖYHYYTEEN, JOSTA SE EI SUURISTA LUPAUKSISTA HUOLIMATTA KOSKAAN OLE NOUSSUTKAAN.

Sopimuksessa taattiin, että se on voimassa, vaikka poliittiset voimasuhteet Uruguayssa muuttuivat. Uruguayn valtio sitoutui myös korvaamaan kaikki tappiot, jotka yhtiölle aiheutuisivat poliittisten olojen muuttuessa. Uruguayn yleinen syyttäjä vaati kuitenkin sopimuksen julkistamista ja on nyt viemässä sopimuksen purkua oikeuteen.

Stora Enson yhteistyökumppani Arauco on Chilessä tunnettu piittaamattomuudestaan lakeja kohtaan, mittavista ympäristövahingoista Araucon maakunnassa ja Chilen suurimman alkuperäisväes-

tön, mapuche-intiaanien maiden anastamisesta ja mielenosoittajien teurastuttamisesta.

STORA ENSO JA toinen Uruguayssa toimiva suomalainen metsäyhtiö UPM omistavat jo kymmenen prosenttia Uruguayn viljelystä maasta. Se kaikki on tarkoitus istuttaa eukalyptusmetsiksi, vaikka tiedetään millainen ympäristökatastrofi niihin kätkeytyy.

Geenimuunneltu eukalyptus, jonka istutuksille jo anotaan lupia, moninkertaistaa katastrofin. Se kasvaa vuodessa viiden metrin mittaiseksi ja viidessä vuodessa kaksikymmentäviisimetriseksi. Ei ole vaikea kuvitella, millaisia vesimääriä ja ravinnemääriä sellainen kasvu vaatii.

Stora Enso ja UMP yhdessä ovat tällä hetkellä Uruguayn suurin yksityinen maanomistaja. Kaikkiaan Uruguayssa on jo istutettu miljoona hehtaaria maata eukalyptukselle. Painetun paperin kysyntä on samaan aikaan alkanut laskea.

Kysymyksessä on siis lyhytaikainen voitontavoittelu: kun sellua ei enää Uruguaysta tarvita, tehtaat hylätään ja voitot etsitään uusilta alueilta. Jälkeen jätetään raiskattu maa ja kansa köyhyYTEEN, josta se ei suurista lupauksista huolimatta koskaan ole noussutkaan.

Suomen valtion, siis meidän kansalaisten suurelta osin omistamamme Stora Enso näyttää törmäilevän nyt kaikkialla. Se sulkee tehtaitaan Suomessa, satoja oikeudenkäyntejä on käynnissä yhtiötä vastaan Brasiliassa, ja Uruguayn yleinen syyttäjä on viemässä yhtiötä oikeuteen salaisesta sopimuksesta. Kiinassa yhtiö on lykännyt sellutehtaan rakentamista, koska se on joutunut rajuihin kiistoihin maanomistuksesta paikallisväestön kanssa.

SIIRTOMAAPOLITIIKAKSI TÄLLAISTA toimintaa ennen vanhaan sanottiin. Siihen liittyi, niin kuin suomalaisella metsäteollisuudella nyt, valtaviin maaomaisuuksien hankinta, paikallisten poliitikkojen pitäminen vallassa rahoittamalla heidän toimintaansa, mieluisien lakien junaileminen ja niihin lakeihin vetoaminen, jos syytöksiä kuuluu, ja paikallisen väen pitäminen kurissa vaikka aseina.

Kun siirtomaita aikoinaan jaettiin, Suomi oli osa Venäjää, emmekä itsenäistymisen jälkeenkään omistaneet siirtomaita, repineet niistä hyvinvointiamme raiskaten luontoa ja polkien ihmisoikeuksia, tappaenkin, niin

kuin tekivät monet Euroopan valtiot, joiden siirtomaapolitiikka nyt on yleisesti tuomittu.

Nyt Suomen valtion omistama yhtiö on suuromistaja kehitysmaissa, järjesteelee poliitikoille vaaliavustuksia, ja saa näiden maiden sotajoukot turvaamaan omaisuuttaan asein.

Stora Enson toimitusjohtaja on diplomi-insinööri **Jouko Karvinen**, hallituksen puheenjohtaja on ruotsalainen **Gunnar Brock**, hallituksen jäsenet singaporelainen **Hock Goh**, **Birgitta Kantola**, **Mikael Mäkinen**, **Juha Rantanen**, ruotsalainen **Hans Stråberg**, **Matti Vuoria**, ruotsalainen **Marcus Wallenberg**, ranskalainen **Elisabeth Fleuriot** ja **Anne Brunila**. Heiltä tuskin kannattaa odottaa ymmärrystä ympäristökysymyksille ja ihmisoikeuksille.

Surkukupaisaa asiassa on se, että Suomen nykyisessä hallituksessa valtionyhtiöiden omistajaohjauksesta vastaavana ministerinä on **Heidi Hautala**, tunnettu vihreä poliitikko, Euroopan unionin parlamenttissakin vihreää aatetta puolustanut pitkän linjan ympäristöaktivisti. Hän näyttää hoitavan tätäkin valvontatehtäväänsä huonosti.

Arvaan hänen vetoavan nyt niin kuin ennenkin siihen, että yhtiössä toimiva johto ja hallitus tekevät päätökset. Ministeriauton takapenkillä nukkuu hyvin. **Y**

Stora Enson vakuuttelut reiluudesta vaakalaudalla

Stora Enso on ollut hiljattain julkisuudessa sekä Finnwatchin julkaiseman raportin että *Helsingin Sanomien* uutisoiman, yhtiön sisäisen selvityksen takia. Molemmissa raporteissa on sama teema: Stora Enso polkee paikallisen väestön oikeuksia.

Finnwatchin kuun alussa julkaiseman tutkimuksen mukaan Stora Enson Intian Chennaissa sijaitsevan pakkaustehtaan työolot ovat puutteelliset. Raportin mukaan alimmissa palkkaluokissa työskenteleville työntekijöille maksetaan vain 5 500 rupiaa eli noin 60 euroa kuukaudessa.

Summa ylittää kyllä Intian laillisen minimipalkan, mutta ei riitä elämiseen. Finnwatchille kenttätutkimuksen toteuttaneen intialaisen Cividep-järjestön mukaan elämiseen riittävä palkka olisi Chennaissa 14 580 rupiaa, eli noin 158 euroa.

Stora Enson sisäinen selvitys koski maanomistussuhteita Kiinassa. *Helsingin Sanomien* uutisoinnin mukaan Stora Enso on vuokrannut Kiinasta yli 90 000 hehtaaria viljelysmaita, joilla kasvatetaan pääosin eukalyptuspuita. Yhtiö on vakuuttanut useasti, ettei se vuokraa maata kiistanalaisilta alueilta tai epäreiluin ehdoin.

Julkisuuteen tulleiden tietojen pohjana on Stora Enson Kiinan kestävän kehityksen johtajan **Luo Yangin** raportti. Raportissa todetaan muun muassa, että maanvuokrauksesta maksetaan hyvin vähän, mikä on ruokkinut epäoikeudenmukaisuuden tunnetta sekä lisännyt laittomia hakkuita ja tahallaan sytytettyjä metsäpaloja.

Helsingin Sanomien haastattelussa yhtiön Suomen majohtaja **Lauri Peltola** vastasi, ettei yhtiö ole yrittänyt kiistää raportin tuloksia, vaan on aiemminkin julkisuudessa myöntänyt tehtyjä virheitä ja tekee parhaillaan työtä niiden korjaamiseksi.

Kiina tekee LÄNNEN LIKAISET TYÖT

Kirjoittaja Eero Suoranta Kuva Markus Spring

Kiinalaiset maksavat
talouskasvun ja länsimaisen
kulutuksen hinnan
ympäristötuhoina. Ongelmien
ratkaiseminen on myös
suomalaisten vastuulla.

ILTA-SANOMIEN NETTISIVUILLA ilmestyi helmikuussa uutinen otsikolla: *Maaailman pelottavin fakta Kiinasta* – mitä väliä suomalaisen teoilla on? Lainausta viittasi *Time*-lehden artikkeliin, joka kertoi Kiinan nyt polttavan melkein yhtä paljon hiiltä kuin koko muu maailma yhteensä. *Iltä-Sanomat* veti tästä sen johtopäätöksen, että suomalaisten ympäristöteot ovat ”isossa kuvassa vain ympäristökosmetiikkaa”.

Näkemykset ei ole uusi. Kiinan valtava väestö ja elintason kasvu ovat heittäneet monissa kysymyksessä siitä, voidaanko ilmastomuutokseen tai suuriin ympäristöongelmiin vaikuttaa Suomesta käsin. Mitä hyödyttää vaihtaa vähemmän kuluttavaan autoon tai ekosähköön, kun Kiinaan on syntynyt maailman suurimmat automarkkinat ja se kuluttaa valtavat määrät fossiilisia polttoaineita?

On totta, että yksittäisen kuluttajan valinnat eivät pelasta ympäristöä. Kiinan päästöt eivät kuitenkaan ole suomalaisten elintavoista erillinen ilmiö. Molemmat ovat osa kansainvälistä työnjakoa, jossa Kiina ja muut halpatuotantomaat tekevät lännen puolesta sen saastuttavat työt.

KIINAN YMPÄRISTÖONGELMIA VOISI todennäköisesti listata loputtomiin. Viime aikoina niistä näkyvimmäksi on noussut kaupunkien peittävä savusumu, joka on sekoitus pakokaasuja sekä tehtaiden ja hiilivoimaloiden päästöjä. Savun sisältämät pienhiukkaset haittaavat hengitystä ja lisäävät riskiä sairastua esimerkiksi syöpään.

Jokiin ja rannikkoalueille taas päätyy muun muassa tonnettain raskasmetalleja ja öljyä sekä niitäkin enemmän muovijätettä. Vesistöjen ja pohjaveden saastuminen pahentaa myös pohjoista Kiinaa vaivaavan kuivuuden vaikutuksia.

Lisäksi maaperään kertyneet raskasmetallit ja muut myrkylliset aineet uhkaavat monin paikoin maanviljelyä ja kiinalaisten ruokaturvaa. Muita ongelmia ovat muun muassa luonnonvarojen tuhlaaminen sekä eläinten ja kasvien elinympäristöjen tuhoutuminen.

Kiinan ongelmat ovat tarpeeksi suuria vyöryäkseen sen rajojen ulkopuolelle. Meriveteen päätyvät ympäristömyrkyt kertyvät kaloihin ja muihin mereneläviin, kun taas ilmansaasteet liikkuvat tuulten mukana maasta toiseen. Viime talvena Japanissa annettiin ensimmäiset varoitukset län-sinaapurista peräisin olevista pienhiukkasista.

Maailmanlaajuisempi ongelma on kiinalaisen teollisuuden ja kulutuksen vaikutus ilmaston lämpenemiseen. Kiina on jo ohittanut Yhdysvallat maailman suurimpana hiilidioksidipäästöjen tuottajana. Muutos johtuu Kiinan suuresta väestöstä, elintason nopeasta kasvusta ja lähinnä hiilivoiman varaan rakentuvasta energiantuotannosta.

LUETULLUT ONGELMAT EIVÄT ole jääneet huomaamatta maan kansalaisilta, jotka pelkäävät niiden vaikutuksia omaan terveyteensä ja toimeentuloonsa. Viime vuosina ympäri Kiinaa on järjestetty paikallisten ympäristöongelmien vastustamiseksi mielenosoituksia, joista suurimpiin on osallistunut yli 10 000 ihmistä. Mielenilmausten takia tehtaita on suljettu ja ympäristöä uhkaavia projekteja peruttu.

Myös Kiinan johtajat ovat alkaneet huomata nyky-

**VALVONNAN
PUUTTEIDEN
VUOKSI LAKIEN
RIKKOMINEN
TULEE USEIN
YRITYKSILLE NIIDEN
NOUDATTAMISTA
HALVEMMAKSI.**

mallin kestävämmyyden. Pääministeri **Li Keqiang** muun muassa julisti maaliskuussa, ettei maan pidä tavoitella talouskasvua ympäristön kustannuksella. Syynä uuteen linjaan lienevät sekä kansalaisten tyytymättömyys että ympäristötuhojen aiheuttamat taloudelliset vahingot.

Kesäkuussa Kiinan hallitus ilmoitti joukosta ilmanlaadun parantamiseen tähtääviä uudistuksia, joiden tarkoituksena on muun muassa lisätä paikallisviranomaisten vastuuta ilmanlaadusta ja tehdä ympäristöriskien oikeuteen haastaminen helpommaksi.

Vaikka Kiinassa on jo olemassaolevia lakeja ympäristön suojelemiseksi, valvonnan puutteiden vuoksi lakien rikkominen tulee usein yrityksille niiden noudattamista halvemmaksi.

Kiina on myös valmis käyttämään rahaa ympäristöongelmiensa ratkaisemiseen. Kesäkuun uudistusten yhteydessä Kiinan hallinto lupasi käyttää ilmanlaadun parantamiseen seuraavien viiden vuoden aikana 275 miljardia dollaria – summa, joka vastaa Hong Kongin bruttokansantuotetta. Kiina myös muun muassa investoi uusiutuviin energiamuotoihin enemmän kuin mikään muu maa.

Toimet eivät kuitenkaan ole välttämättä tarpeeksi suuria ongelmien kokoluokkaan nähden. Hallinnon salailun takia kansalaiset eivät myöskään voi valvoa lainsäädännön toteutumista, jolloin ympäristöteot saatavat jäädä puheiksi. Käytännössä talouskasvu voi edelleen olla Kiinan johdolle kaiken muun varjoonsa jättävä ykkösprioriteetti.

VÄITE, JONKA MUKAAN suomalaisten ympäristöteot ovat pientä näpertelyä Kiinan valtaisien päästöjen rinnalla, olettaa niiden välille selkeän kahtiajaon: on suomalaisia ja kiinalaisia ympäristöongelmia. Tällaisessa vertailussa Kiinan ongelmat ovat tietysti suurempia, niin kuin myös sen edustama uhka ilmastolle.

Todellisuudessa raja kiinalaisten ja länsimaisten päästöjen välillä ei ole niin yksinkertainen. Vaikka Kiinan johto haluaakin lisätä kotimaista kysyntää, merkittävä osa Kiinan teollisuudesta on edelleen keskittynyt valmistamaan kulutustuotteita länsimaisille kuluttajille. Kansainvälisten ilmastositomusten perusteella tästä tuotannosta syntyvät päästöt laitetaan kuitenkin Kiinan piikkiin.

Länsimaisten ilmastotalkoiden kannalta mittastapojen eroilla on väliä. BBC uutisoi huhtikuussa, että Ison-Britannian ilmastopäästöt eivät olekaan laskeneet vaan kasvaneet kahden viime vuosikymmenen aikana, toisin kuin aikaisemmin luultiin. Päästöjen nousu paljastuu, kun otetaan huomioon tuontitavaran kulutus.

Kulutuksen päästöjä on vaikeampi arvioida kuin tuotannon, mutta tutkijoiden mukaan maailmanlaajuisesti noin neljännes hiilidioksidipäästöistä syn-

**VAATII
AIKAMOISTA
TEKOPYHYTTÄ
SUHTAUTUA
KIINAAN SEKÄ
VALTAVANA
MARKKINA-
ALUEENA ETTÄ
VASTUUTTOMASTI
KULUTTAVANA
RESURSSI-
SYÖPPÖNÄ.**

tyy valmistettaessa tuotteita vientiin. Samalla toki kuuluu myös luonnonvaroja ja syntyy muitakin päästöjä.

Voidaan myös kysyä, missä määrin länsimaat ovat vastuussa Kiinan kasvavan keskiluokan ja sen kulutustottumusten aiheuttamasta paineesta ympäristölle? Jos länsimaiset yritykset markkinoivat kiinalaisille koko ajan uusia tuotteita, eivätkö ne ole vähintään osasyllisiä kulutuksen kasvusta johtuviin ongelmiin?

Vaatii aikamoista tekopyhyyttä suhtautua Kiinaan sekä valtavana markkina-alueena että vastuuttomasti kuluttavana resurssisyöppönä – varsinkin, kun länsimaalaisten oma kulutus on kaukana kestävästä.

**SUOMI ON
VAURAS JA
TEKNOLOGISESTI
KEHITTYNYT
TEOLLISUUSMAA.
SELLAISEN ON
VASTUUTONTA
KÄYTTÄYTÄ
IKÄÄN KUIN SEN
TEOILLA EI OLISI
VÄLIÄ.**

PÄÄSTÖJEN ULKOISTAMINEN EI ole pelkästään länsimaiden käyttämä strategia. Kesäkuussa *PNAS*-lehdessä julkaistun tutkimuksen mukaan myös Kiinan sisällä saastuttava teollisuus hakeutuu köyhemmille alueille halvan työvoiman perässä. Puhutaan myös ”syöpäkylistä”, joihin saastuttavia tehtaita on keskitetty kaupunkien puhtaana pitämiseksi.

Kiinalaisten elin- ja palkkatason noustessa sekä ympäristöongelmien pahentuessa myös Kiinan köyhemmät alueet voivat käydä halpatuotannolle liian kalliiksi. Tutkijat pelkäävätkin, että tulevaisuudessa Kiina saat-
taa edelleen ulkoistaa päästöjään sitä itseään köyhempiin maihin. Tällöin niiden vähentämisestä tulee entistäkin vaikeampaa.

Mitä länsimaat sitten voivat tehdä, jotta tilanne ei lipeäisi käsistä? Ensimmäinen keino on maiden oman kulutuksen vähentäminen esimerkiksi verotuksen avulla. Tällä on päästöjen ehkäisemisen lisäksi merkitystä länsimaiden uskottavuuden parantamisessa – kiinalaiset eivät usko lännen olevan vilpittömästi huolissaan ympäristöstä, elleivät näe länsimaalaisten kantavan omaa korteaan kehoon.

Toinen keino on puuttua päästöjen ulkoistamiseen pakottamalla länsimaiset yritykset avaamaan alihankintaketjunsä ja kehittämällä entistä tarkempia mittareita ulkoistetuille päästöille. Tuotannon siirtämistä valvonnan ulottumattomiin voidaan ehkäistä myös hiiliveroilla ja tullimaksuilla niille tuotteille, joiden valmistusoloja ja ympäristövaikutuksia ei tiedetä.

Länsimaiden on myös käytettävä hyväkseen Kiinan johdon halu toimia ympäristöongelmien ratkaisemiseksi ja tarjottava sille omaa asiantuntemustaan. Monet Kiinan ongelmista ovat samoja, joita kehittyneet maat kohtasivat oman teollistumisensa aikana. Teknologiavaihdon ja viennin edistämisessä ympäristön suojelemisen pitäisi olla etusijalla.

Yksittäisen suomalaisen mahdollisuudet ratkaista maailman ympäristöongelmia eivät ole järkevät suuret, mutta tuskin ne ovat pienemmät kuin yksittäisen kiinalaisenkaan. Suomi ei myöskään ole maailman mittakaavassa pieni ja voimaton valtio, vaan vauras ja teknologisesti kehittynyt teollisuusmaa. Sellaisen on vastuutonta käyttää ikinä kuin sen teoilla ei olisi väliä. **Y**

Salliva ja poliittisen murroksen mahdollistava kaupunki

Kirjoittaja Mika Hyötyläinen

Uudet kaupunkikulttuurin muodot hyödyntävät kasvavasti julkista tilaa. On ajankohtaista pohtia, toteutuvatko kaikkien kaupunkilaisten oikeudet julkiseen tilaan ja millaisen siitä haluamme?

VAASANKATU ON VALLATTU kirpputoriksi. Samaan aikaan suositun ravintolapäivän ahkerat kotikokit pystyttävät kojujaan ympäri kaupunkia. Suvilahdessa graffitiseinät elävät omaa elämäänsä päivittäin vaihtuvien kuvituksin.

Koko kesän ajan eri kokoluokan festarit, tapahtumat ja kaupunginosajuhlat ovat piristäneet kaupunkia ja sen katuja. Uuden kaupunkilaistoiminnan kautta onkin hedelmällistä luoda kriittinen katsaus kysymyksiin julkisen kaupunkitilan avoimuudesta ja siitä sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta, jota sen tulisi todentaa.

Julkisen kaupunkitila muodostuu näköisemme, kun ihmiset löytävät sille erilaisia kaivattuja käyttötarkoituksia ja ryhtyvät jäsentämään tilaa voimistuvien mielle yhtymien ja mielikuvien kautta. Julkista tilaa rajaavia tekijöitä kaupungissa ovat voimakas käytännöllisyys suunnittelussa ja alati kasvava yksityistäminen sekä sitä seuraava tilankäytön yksipuolistaminen.

Päällepäin näyttää siltä, että esimerkiksi Helsingissä eri käyttötarkoituksille pyritään aktiivisemmin löytämään ja tarjoamaan tilaa. Rakentamattomien tonttien antaminen väliaikaiskäyttöön – vaikkapa kaupunkiviljelmille ja graffitiseinille – on toki tehokasta tilankäyttöä ja vaikuttaa solidaariselta elkeeltä maanomistajan taholta.

Mutta onko kyseessä sittenkin funktionalistisen kaupunkikehittämisen perintö, jossa toiminnot erotellaan ja sijoitetaan omiin tiloihinsa? Nythän aiemmin poissuljetut toimet nähdään hyödyllisinä kaupunkikuvalle, mutta niiden paikka osoitetaan edelleen ylhäältäpäin.

VÄLIAIKAISTOIMIJOIDEN AVULLA LUODAAN haluttuja mielikuvia alueille, joissa ne tapahtuvat. Mielikuvien varmasti toivotaan kestävän vielä pitkään sen jälkeenkin, kun tonteille kaavoitetut hotellit, omistusasunnot ja ostoskeskukset on pystytetty.

Näin kaupunkilaisten omaehtoista toimintaa voidaan hyödyntää kaupunkikuvan muodostamisessa ulkopuolisille, siirtäen se silti periferiaan ja joutomaille. Mutta olisiko näillä toiminnoilla oikeutta aitoon julkiseen tilaan, jossa ne neuvottelisivat muiden, esimerkiksi kaupallisten toimijoiden kanssa?

Edustan sitä ajatteluperinnettä, jossa julkinen tila mielletään yhdeksi kaupunkilaisen ihmisoikeuksista. Julkinen tila on oikeus ja sen tulee olla erilaisuuden näyttämö sekä neuvottelun areena. On esitetty, että kulutuskeskeisessä kulttuurissa ja kaupungissa tämä ajatus urbaanista julkisesta tilasta poliittisena olisi aikansa elänyt.

Kaupallista kaupunkielämää onkin pyritty jäsentämään esimerkiksi luovuuden ja elämäntapojen avulla. Kaupunkisuunnittelija **Charles Landryn** 1980-luvulla esittämän ”luovan kaupungin” ajatuksen ja myöhemmin konsultti ja ekonomisti **Richard Floridan** teoksen *Rise of The Creative Class*

jälkeen, kaupunginhallitukset ympäri maailman ovat omaksuneet ajatuksen niin sanotun luovan luokan tuomasta taloudellisesta kasvusta.

Avoimuudesta ja yritteliäisyydestä onkin tullut doktriineja joiden mukaan kaupunkeja kehitetään.

LUOVA LUOKKA -AJATUKSEN myötä myös mainitsemani kaupunkikulttuuri ja -toiminta valjastetaan helposti mielikuvamarkkinoitiin. Kaupunki ymmärretään yhä voimakkaammin yrityksen kaltaisena toimijana, kilpailijana muiden joukossa.

Nyt se pyrkii ratsastamaan kulttuuritoimijoiden ja Floridan luovaksi luokaksi kutsuman kaupunkilaisväestön aikaansaannoksilla, houkutellakseen kansainvälisiä sijoittajia, varakkaita maahanmuuttajia ja pääoma. Prosessi on tietoinen, kaupunkivetoinen ja globaali.

Tekemisen, toiminnan ja avoimen julkisen kaupunkitilan ja -kulttuurin itseisarvo unohtuu yhtälössä ja kaupunkilaislähtöinen elämä näyttäytyy vetonaulana ja korostuu myyntipuheissa.

Uudet kaupunkikulttuurin ja -toiminnan muodot, jotka näkyvät ympäri kaupunkia eivätkä omissa allokoituissa karsinoissaan, ovat toki esimerkiksi osoittamaan, mitä kaupunkitila voi olla, ja mitä kaikkea se mahdollistaa. Usein nämäkin toiminnot ovat kuitenkin sidottuja kaupallisuuteen ja on olemassa riski, että ne yhdistetään tiiviimmin vain kaupungin myymiseen.

Mielestäni nyt on yhdestoista tunti herättää keskustelua siitä, kuinka kaupunki voi olla poliittinen, kollektiivinen pyrkimys kohti avoimuutta.

Niin arvokkaita ja hienosti kaupunkitilaa avaavia kuin muun muassa yllä mainitsemani toiminnanmuodot monille kaupunkilaisille ovatkin, hukkuu alun perin ranskalais sosiologi **Henri Lefebvren** esittämä ja myöhemmin **Don Mitchellin** työstämä keskeinen ajatus oikeudesta kaupunkiin ja julkiseen tilaan silti edelleen liian helposti.

LEFEBVRELLE OIKEUS KAUPUNKIIN merkitsee oikeutta muuttaa itseämme muuttamalla kaupunkiamme. Se ei tarkoita vain yksilöllistä oikeutta kaupungin moninaisiin resursseihin, vaan muutosta kohti kollektiivisten voimavarojemme käyttöä kaupungin muovaamiseksi itsemme näköiseksi.

Mitchellille oikeus kaupunkitilaan taas tarkoittaa erilaisten ryhmien ja yksilöiden oikeutta olla ja elää julkisissa tiloissa sekä neuvotella, jopa kamppailla, tuon tilan käytöstä. Ihmisten oikeudet kaupungissa ovat siis molemmille vahvasti sidoksissa tilaan ja he kritisoiivat kehityssuuntia jotka kaventavat julkista tilaa ja kaupunkilaisten oikeutta siihen.

Neuvottelun ja kamppailun tukahduttamiseksi julkisissa tiloissa ei aina tarvita väkivaltakoneistoa. Se tapahtuu hienovaraisesti ja huomaamatta päivittäin. Toistuvat toiminnot vahvistavat käsitystämme sallitujen tilankäyttötapojen yksipuolisuudesta. Yhdestä

**JOS KAUPALLINEN
TOIMINTA ON
KAUPUNGISSA
PÄÄLLIMMÄISTÄ,
MYÖS KAUPUNGIN
TILAT RAKENTUVAT
KAUPALLISIKSI.**

toiminnosta tulee normi ja helposti ainut, odotettu toiminnallisuuden ilmentymä kaupungissa.

Lefebvre onkin sanonut osuvasti, että sosiaali-
nen tila on sosiaalinen rakenne tarkoittaen, että en-
sisijainen sosiaalisen kanssakäymisen muoto määrit-
tää näkemyksemme ja mielikuvamme tilasta jossa se
tapahtuu. Jos kaupallinen toiminta on kaupungissa
päälinnasta, myös kaupungin tilat rakentuvat kau-
pallisiksi.

Tällöin jopa kadut kadottavat jotain niiden julkisesta luonteesta ja niis-
tä tulee vain kulkureittejä kaupallisesta transaktiosta toiseen. Kaikki muu
on "poikkeavaa" ja siihen suhtaudutaan epäillen.

Samalla, kun luovuuden nimissä avataan tilaa start up -yrityksille, in-
novaatioille ja kulttuuriskeneille, joista ne usein ammentavat inspiraatio-
ta, julkista ja kaikille avointa tilaa katoaa ostoskeskusten alle. Torien lai-
toja varustavat yksityisten valvonta- ja vartiointiliikkeiden kaikinäkevät
silmit.

Romanikerjäläisiä vaaditaan pois katukuvasta. Alaikäisten, syrjäytynei-
den, kodittomien ja milloin minkäkin ostovoimattoman ryhmän "oleske-
lua" julkisessa tilassa halutaan rajoittaa. Lefebvren ja Mitchellin ajatuk-
set oikeudesta sosiaalisesti tasa-arvoiseen julkiseen tilaan ovat kääntyneet
luovuuden airuiden myötä tarkoittamaan tilan tekemistä yritteliäälle,
luovalle luokalle, joka talouskasvun vetojuhdaksi mielletään.

Tämä ei tarkoita demografisesti eroavien ihmisryhmien tasavertaista
oikeutta kaupunkitilaan. Tämä tarkoittaa kaupungin muokkaamista tietyn
ryhmän temmellyskentäksi ja jatkuvaa julkisen tilan yksipuoleistamista.

MITCHELL ESITTÄÄ KAKSI tapaa nähdä kaupunki: joko
läpeensä turvallinen, kontrolloitu sekä "mukavaksi"
suunniteltu, ja näin ollen väistämättä yksipuolinen tai
poliittinen, riskinottoa ja neuvottelua sekä kamppailua
salliva ja moninainen.

Kirjassaan *Helsinki takaisin jaloilleen* Pasi Mäenpää kirjoittaa, että ih-
misten erilaisuus julkisessa tilassa on rikkaus ja urbaanin elävyyden läh-
de, ja että näin ollen julkista tilaa ei voi muodostaa ajattelemalla tiettyä
kohderyhmää.

Tällöin myös Helsingissä on ymmärrettävä, kuinka saamme Mitchellin
toisen ajattelutavan toteutumaan. Kaupungin on oltava kaikkien asuk-
kaidensa toiminnan kautta todentuva prosessi lukitsematta pois mitään
ryhmää. Tällöin julkisen tilaan on aina sisäänrakennettu myös poliittisen
murroksen riski.

Lefebvren ja Mitchellin ajatukset tulevat jälleen ajankohtaisiksi. Aito
julkinen kaupunkitila, katu ja aukio, ovat uusista kaupunkilaistoimista ja
juhlista huolimatta katoava resurssi. On mitä hedelmällisin aika neuvo-
tella siitä, miten oikeus julkiseen tilaan saadaan paremmin toteutumaan
tulevaisuudessa. **Y**

**JULKINEN TILA
ON OIKEUS JA
SEN TULEE OLLA
ERILAISUUDEN
NÄYTTÄMÖ SEKÄ
NEUVOTTELUN
AREENA.**

ARKTINEN PARADOKSI: Polttamalla öljyä saamme lisää öljyä

Kirjoittaja Teemu Palosaari Kuva Cliff Hellis

Arktista aluetta eivät uhkaa sotilaalliset konfliktit vaan ennen kaikkea ilmastonmuutos ja jäätiköiden sulaminen. Teemu Palosaari kertoo, miten arktiset öljy- ja kaasuvarat, alueen alkuperäiskansojen hyvinvointi, ympäristökysymykset ja talousodotukset liittyvät toisiinsa.

ENSIKSI HYVÄT UUTISET: arktisen alueen öljy- ja kaasuvarat eivät aiheuta sotilaallisia konflikteja. Tämä johtuu siitä, että Jäämeren rannikkovaltiot – Kanada, Yhdysvallat, Norja, Tanska ja Venäjä – ottavat ilolla vastaan öljy- ja kaasukentät, joiden ympärillä ei ole vakavia poliittisia jännitteitä tai väkivaltaa.

Nopea vilkaisu maailmankarttaan ja öljyntuotantoalueiden sijaintiin vaikkapa Afrikassa ja Lähi-idässä riittää kertomaan, että tämä on harvinaista herkkua. Vakaa arktinen alue on myös energia-alan suuryritysten intresseissä.

Ne painostavat rannikkovaltioita sopimaan, mikä alue kuuluu kenellekin ja keneltä porausluvut voi ostaa. Selvät aluerajat auttavat myös silloin, jos satuttaisiin tarvitsemaan nopeita pelastustoimia tai öljyntorjuntaa Jäämeren viimassa ja pakkasessa.

Arktinen alue onkin tähän asti ollut malliesimerkki kansainvälisen oikeuden merkityksestä. Käynnissä on jo pidempään ollut kansainvälisen merioikeussyleissopimuksen mukainen merenpohjan ja mannerjalustojen kartoitus.

Säännöt takaavat rannikkovaltioille oikeudet merenpohjan öljy- ja kaasuvaroihin. Tämän lisäksi Jäämeren rannikkovaltiot ovat Ilulissatin julistuksella vuonna 2008 sitoutuneet sopimaan mahdolliset päällekkäiset mannerjalustavaateet rauhanomaisesti. Mediassa usein visioitu kilpajuoksu arktisille resursseille ja siihen liittyvät sotilaalliset jännitteet – tai peräti uusi ”kylmä sota” – eivät siis ole muuta kuin vetäviä otsikoita.

KANSAINVÄLINEN TUTKIJAYHTEISÖ ONKIN yhä yksimielisempi siitä, että arktinen alue säilyy rauhanomaisena ilmastonmuutoksesta huolimatta. Yhtenä takeena rauhalliselle kehitykselle pidetään alueella vallitsevaa arktisen hallinnan koneistoa.

Tämä koostuu monenlaisista hallitustenvälisistä ja alueellisista yhteistyömuodoista ja kansalaisjärjestöistä. Viime aikoina näistä ovat eniten tapetilla olleet Arktinen neuvosto, Barentsin euroarktinen neuvosto, maailman luonnonsäätiö WWF:n arktinen ohjelma, arktisten alkuperäiskansojen järjestöt sekä Greenpeace.

Arktisen alueen haastavien sääolojen vuoksi kansainvälistä yhteistyötä tarvitaan myös öljyn- ja kaasunporauksen teknologiaan liittyen.

Niin, ne huonot uutiset. Uudet arktiset öljy- ja kaasuvarat tulevat ihmiskunnan ulottuville, koska ilmastonmuutos sulattaa pohjoisnapaa ja Jäämeren jäätä. Arktisten energia-varojen käyttö lämmittää ilmastoa entisestään.

Tämä on niin sanottu arktinen paradoksi: mitä enemmän käytämme öljyä ja kaasua ja edistämme ilmastonmuutosta, sitä nopeammin pääsemme käsiksi jäiden alaisiin öljy- ja kaasuvaroihin, joiden käyttö taas lämmittää ilmastoa entisestään.

**ENSIKSI HYVÄT
UUTISET:
ARKTISEN
ALUEEN ÖLJY-
JA KAASUVARAT
EIVÄT AIHEUTA
SOTILAALLISIA
KONFLIKTEJA.**

POHJOISNAPA SIIS SULAA. Sen alla ei ole mitään. Paitsi yksi surullisenkuuluu Venäjän lippu, johon palaamme myöhemmin. Verrattuna 1970-luvun loppuun jäätä on kadonnut noin kolme kertaa Suomen pinta-alan kokoinen määrä. NASA:n mukaan uusi ennätys arktisen jään minimimäärässä saavutettiin viime vuonna. Myös Grönlannin jäätiköiden sulamisennätys kirjattiin vuodelle 2012. Muihin maapallon alueisiin verrattuna lämpötila nousee kaksi kertaa nopeammin.

Ilmastomuutoksesta kertovat esimerkiksi Grönlannin perunantuotannon kasvuluvut. Globaalilta kantilta merkittävää on ensinnäkin se, että lämpenevien vesien vuoksi tietyt kalakannat siirtyvät pohjoisemmaksi. Eri puolilta maailmaa tulevat kalastusalueet seuraavat luonnollisesti perässä.

Jäämeren öljy-, kaas- ja mineraalivarojen kuullessa kansainvälisen oikeuden nojalla pitkälti rannikkovaltioille, ovatkin kalakannat monia Aasian maita kiinnostava arktinen luonnonvara. Arktisen alueen ulkopuolisia maita kiinnostavat myös uudet merireitit Euroopan, Aasian ja Pohjois-Amerikan välillä.

Koillisväylä ja Luoteisväylä muuttuvat koko ajan taloudellisesti varteentotettavimmiksi vaihtoehtoisiksi perinteisille Suezin ja Panaman kanavien kautta kulkeville reiteille. Kahden viikon säästö kuljetusajassa on merkittävä.

Merireittien ja luonnonvarojen vuoksi arktinen alue on noussut kansainvälisen politiikan marginaalista. Ulkoministerinä toimiessaan **Alexander Stubb** totesi Rovaniemellä pitämässä puheessaan arktisen alueen olevan tätä nykyä maapallon seksikkäin alue.

Toisessa yhteydessä Kanadan suurlähettiläs **Chris Shapardanov** laitoi jäitä innokkaimpien hattuun toteamalla lakonisesti, että neljässäkymmenessä miinusasteessa ei ole mitään seksikästä.

Arktisen alueen tapahtumilla on globaalia merkitystä myös ympäristön kannalta. Jäätiköiden sulaminen näkyy merenpinnan nousuna eri tavoin eri puolilla maapalloa.

Esimerkiksi Bangladeshissa merenpinnan nousu uhkaa rannikkoseudun maatalousalueita. Eroosion vuoksi menetettyjä maanviljelysmaita on korvattu hakkaamalla nurin mangrovemetsiä. Niinpä sekä mangrovemetsissä elävä bengalintiikeri että arktisen alueen jääkarhut menettävät elinalueitaan saman ilmiön vuoksi.

RAUHANTUTKIMUKSEN TERMEIN ARKTISELLA alueella vallitsee siis ainakin negatiivinen rauha. Kansainvälinen turvallisuustilanne on vakaa eikä valtioiden välisiä sotilaallisia jännitteitä saati väkivaltaisia konflikteja ole näköpiirissä. Arktisen alueen haasteet liittyvätkin positiiviseen rauhaan.

Kyse on paikallisesta taloudellisesta ja sosiaalisesta hyvinvoinnista, inhimillisestä turvallisuudesta, resurssien oikeudenmukaisesta jakaantumisesta, ympäristöstä ja alkuperäiskansojen poliittisista vaikutusmahdollisuuksista.

Edellä esitellyn arktisen paradoksin ympärille kiertyy tähän liittyvä moraalinen dilemma, joka koskee alueen luonnonvaroja. Kansainvälinen suhtautuminen arktisten öljy- ja kaasuvarojen käyttöön on ollut ristiriitaista.

Kriittisimmissä reaktioissa on vaadittu porauskieltoa jään alta vapautuvilla alueilla. Myös EU:n suunnalta on esitetty ajatuksia porauskiellosta ja tiukemmista ympäristösäädöksistä. Vaikka porauskielto ei lopulta edennyt Euroopan parlamentin teollisuusvaliokunnan äänestystä pidemmälle, EU:n arktinen politiikka korostaa ympäristönormeja, kestävää kehitystä, arktisen ympäristön herkkyyttä ja ilmastomuutoksen torjuntaa.

Arktisten alkuperäiskansojen reaktiot ovat kuitenkin usein olleet toisenlaisia. Vaatimukset porauskiellosta on koettu uuskolonialismiksi. Esimerkiksi Grönlannin varaulkoministeri totesi, ettei inuiitteja voi kieltää hyötymästä omista öljy- ja kaasuvaroistaan; ovathan teollisuusmaatkin saaneet hyödyntää öljyä oman talouskehityksensä tueksi.

Inuiittien mukaan on väärin vaatia, että alkuperäiskansat eivät moraalista ja ympäristönsuojelullisista syistä saa rakentaa paikallista talouskasvua ja hyvinvointia öljy- ja kaasuvarojensa varaan. Samaan tapaan on todettu, että teollistuneista maista esitettävät vaatimukset ylläpitävät romanttista käsitystä alkuperäiskansoista, joiden kaikki ”perinteiset” elämäntavat tulisi säilyttää ja suojata kehityksen ja talouskasvun aiheuttamalta muutokselta.

Ajattelutapaa on osuvasti kutsuttu alkuperäiskansojen muumioimiseksi. Siinä kaikki muutos nähdään uhaksi alkuperäiskansoille ja heidän perinteelleen, vaikka muualla vastaava muutos tulkitaan tervetulleeksi kehitykseksi.

Luonnonvarat ja ilmastomuutos ovat toki herättäneet ristiriitaisia tunteita myös inuiittien yhteisöissä. Toisaalta on katsottu, että öljyteollisuus ja ilmastomuutos uhkaavat perinteisiä elinkeinoja kuten metsästystä, kalastusta ja hylkeenpyyntiä. Toisaalta on esitetty, että energiabisneksen taloudelliset hyödyt toisivat työpaikkoja, talouskehitystä ja avittaisivat Grönlantia kohti itsenäisyyttä.

VIIIME VUONNA SUOMALAISET jäänmurtajat Nordica ja Fennica olivat avustamassa öljyjätti Shellin koeporauksia Jäämerellä. Shell kysyi ensin apuun ruotsalaisia jäänmurtajia, mutta Ruotsin kieltäydyttyä käännettiin Suomen puoleen.

Greenpeacen aktivistit nousivat jäänmurtajille jo Hietalahden telakalla Helsingissä. Myöhemmin suomalaisista jäänmurtajista levisi maailmalle kuvia, joissa Greenpeacen alukset pyrkivät häiritsemään niiden matkaa kohti Arktista.

Suomalaisten jäänmurtajien osallistuminen Shellin koeporausopeeraatioihin on tuonut uusia sävyjä suomalaiseen keskusteluun arktisista luonnonvaroista ja niiden hyödyntämisen ympäristövaikutuksista. Tähän saakka tilannetta on katsottu pääasiassa siltä kantilta, miten Suomi parhaiten pääsisi mukaan hyötymään alueen taloudellisesta potentiaalista.

Suomen näkökulmasta Jäämeri on samaan aikaan lähellä, mutta kaukana. Rantaviivan puuttuminen tekee Suomesta arktisen sisämaavaltion, jolla ei ole suoraa pääsyä Jäämeren öljyyn, kaasuun tai mineraaleihin. Kun alueen isoista linjoista päättäminen näyttää yhä enemmän jäävän rannik-

**INUIITTEJA EI
VOI KIELTÄÄ
HYÖTYMÄSTÄ
OMISTA ÖLJY-
JA KAASU-
VAROISTAAN.**

kovaltioiden keskinäiseksi asiaksi, Suomi on auttamattomasti ulkona.

Kansainvälisessä politiikassa sisämaavaltioiden keinoihin on perinteisesti kuulunut vaikutusvallan hakeminen yhteistyön kautta. Suomi onkin pyrkinyt kompensoimaan tilannetta tukemalla arktisia avauksia niin EU:ssa, Pohjoismaiden neuvostossa kuin arktisessa neuvostossakin.

Yritys päästä Brysselin kautta Jäämerelle on ollut vastatuulella. EU on kyllä pyrkinyt esittämään itsensä arktisena toimijana vetoamalla siihen, että se on merenkulussa globaalisti merkittävä ja arktisella alueellakin läsnä jäsenmaidensa Tanskan, Ruotsin ja Suomen kautta.

Jäämeren rannikkovaltiot ovat kuitenkin pitäneet EU:n ulkona alueen päätöksenteon ytimestä. EU:n politiikka koskien hylkeenpyyntiä ja tuotteiden myyntiä ovat tehneet hallaa myös EU:n imagolle arktisten alkupe- räiskansojen silmissä.

Pohjoismaista yhteistyötä arktisissa asioissa puolestaan hidastaa se, että Jäämeren rannikkovaltioina Norjalla ja Tanskalla on erilaiset lähtökohdat kuin muilla Pohjoismailla. Myös Suomen pyrkimykset arktisen neuvoston vahvistamiseen ovat kohdanneet samantapaisia ongelmia.

Rannikkovaltiot pitävät mielellään mannerjalusta-, meriraja- ja energiakysymykset arktisen neuvoston asialistan ulkopuolella, vaikka teemoilla on yhteytensä kestävään kehitykseen ja ympäristönsuojeluun, jotka neuvostolle kuuluvat.

Siitä lähtien, kun venäläinen sukellusvene vuoden 2007 elokuussa pystytti Venäjän lipun Pohjoisnavan alle on mediassa kirjoitettu paljon arktisen alueen tilanteen kuumentumisesta. On maalailtu visioita kilpajuoksusta luonnonvarojen ja alueiden valloittamiseksi ja etsikoitu jopa arktisesta sodasta.

Kansainvälinen poliittinen tilanne arktisella alueella on kuitenkin hyvin vakaa, eikä sotilaallisia jännitteitä ole. Niin tylsältä kuin se kuulostaakin, lipun pystytyksessäkään ei ollut kyse alueen valtaamisesta, vaan tieteellisestä tutkimusmatkasta, jolla Venäjä haki materiaalia YK:n merioikeusyleissopimuksen velvoitteiden täyttämiseksi.

Konflikteja painottavan mediakuvan juuret lienevät syvemmällä arktisessa historiassa. Taustalla vaikuttaa selvästi romanttinen käsitys napa-alueista tuntemattomina valkoisina kohtina kartalla, jotka voidaan sankarillisesti valloittaa ja nimetä isänmaan kunniaksi **Amundsenin** ja **Scottin** tyyliin.

Myös kylmän sodan yksioikoinen ”itä vastaan länsi” -tarina vaikuttaa mielikuvissa edelleen. Idän ja lännen ideologisen vastakkainasettelun sijaan alueen poliittista ilmapiiiriä leimaavat kansainvälinen ja alueellinen yhteistyö, merioikeus, aktiiviset kansalaisjärjestöt ja yhteinen huoli ympäristönmuutoksesta.

Tutkimuksen näkökulmasta arktista aluetta koskevassa politiikassa ja keskustelussa olisikin syytä keskittyä positiivisen rauhan teemoihin. Todelliset turvallisuusongelmat arktisella alueella koskevat ilmastomuutoksen vaikutuksia paikallisiin elinolosuhteisiin ja elinkeinoihin sekä herkkään arktiseen ympäristöön. Tämän lisäksi jäätiköiden sulamisella on vaikutuksensa ympäri maapalloa. **Y**

Ydinkokemus

KIRJOJA, ELOKUVAA,
TEATTERIA, MUSIIKKIA:
TARJOLLA KOKO
KIRJO TAIDETTA,
JOKA SYNNYTTÄÄ
KOKEMUKSIA.

76 ARJA ALHO Soitan, koska se on elämäni / **80 KIRSI
KOIVUPORRAS-MASUKA** Tanssissa on poliittista potentiaalia
/ **84 ARJA ALHO** Pomo & Väisänen / **86 KALEVI SUOMELA**
Fasistologian opetuksia / **89 Kirja-arviot** / **92 Levyt**
/ **93 ARJA ALHO** Ihanne hallittavasta, turvallisesta maailmasta
/ **94 JARKKO SAARINEN** Matkailu, ilmastonmuutos ja
eriarvoisuus / **96 HANNU REIME** Ystävät ja viholliset Lähi-idässä
/ **98** Pala historiaa

SOITAN, KOSKA SE ON ELÄMÄÄNI

Kirjoittaja Arja Alho

Ydin-lehti tapasi Helsingin
juhlaviikoilla konsertoineen
Hugh Masekelan. Hän ei pidä
luokittelusta saati analysoinnista.
Siksi puhuimme elämästä.

MARK SHOUL

Muusikko **Hugh Masekelan** lapsuuden Etelä-Afrikka oli sekoitus siirtomaavallan perintöä ja koko ajan pahenevaa rotuerottelupolitiikkaa.

– Kasvoimme tietoisina, että maamme oli otettu meiltä pois, mutta että voimme saada sen takaisin jonakin päivänä toimimalla ja ole-malla sitkeitä. Kasvoimme mielenosoitusten ja kampanjointien kulttuurissa, joka oli systeemiä vastaan. Olimme aina askeleen edellä poliisia. Olimme selviytyjiä.

Värit, tuokset ja musiikki ovat Afrikassa huumaaavia. Etelä-Afrikassa oli paljon maahanmuuttajia ja siirtotyöläisiä. Perjantaisin ja lau-antaisin musiikkia oli kaikkialla. Oli tansseja ja klubeja.

Masekela lauloi itsekin kaikkialla:

koulussa, takapihoilla ja kaduilla. Hänen vanhem-pansa panivat musiikkia pulppuavan pojan piano-tunneille. Piano vaihtui pian vaskisoittimiin.

– Minä en ollut kiin-nostunut musiikista, musiikki oli kiinnostunut minusta. Jos suinkaan oli lahjoja ja halua tehdä paljon työtä, musiikissa saattoi päästä pitkälle.

– Ensimmäisen trumpettini sain **Trevor Huddlestonilta**, apartheidin vastaisen liikkeen perustajalta.

Trevor Huddleston oli anglikaanisen kirkon piispana Johannesburgissa. Hän vastusti apartheid-lakeja ja sai mustalta yhteisöltä lempini-men *Makhalipile*, peloton. Trumpetin myötä Masekela luultavasti sai myös poliittisen tinki-mättömyytensä ja sen kuulumisen luontevasti kaikkeen tekemäänsä.

Masekela opiskeli musiikkia ensin Englannissa. Apartheidin kärjistyminen pakotti Masekelan luopumaan kotiinpaluusta ja haavei-lemastaan opetustyöstä. Sitä vastoin **Harry**

Belafonte ja **Miriam Makeba** toivat hänet Yhdysvaltoihin ja samalla jazzin legendojen pariin.

Miltä tuntui lähteä rotusortoa pakoon ja tul-la keskelle mustien kansalaisoikeusliikehdintää?

– Harry Belafonte oli merkittävä kansalais-oikeusliikkeen rahoittajana. Tulin keskelle mustien aktivismia ja se oli aivan luonnollista. Kasvoin siinä.

Masekela korostaa estoitta Miriam Makeban suuruutta. Masekela oli naimisissa Makeban kanssa 1964–1966. Makeban olisi ollut mah-dollista viettää hyvin yllellistä elämää, sillä hän oli erittäin suosittu.

Masekela huomauttaa, että Makeba valitsi toisin ja teki kaikkensa ihmisoikeuksien edistä-miseksi. Hän tuki taloudellisesti opiskelijoita, aktivisteja ja pakolaisia. Masekelaa suorastaan suututtaa, ettei Makeba saanut sitä arvostusta ja julkista huomiota osak-seen, joka hänelle olisi kuulunut.

– En tiedä ketään toista, kuten Miriam Makeba, joka olisi teh-

nyt yhtä valtavasti työtä Afrikan hyväksi. Jos olisin uskonnollinen, sanoisin häntä Afrikan pyhimykseksi. Hän oli suurin ja merkittävin henkilö, jonka Afrika on tuottanut.

Masekela palasi Etelä-Afrikkaan 1990-luvun alussa samaan aikaan, kun poliittiset vangit vapautet-tiin. Hän ei odottanut ihmeitä. Sortajat eivät pyydä koskaan anteeksi.

Masekela arvostaa äänioikeutta mutta ei voi olla välittämättä suuresta taloudellisesta eriarvoisuudesta. Poliitikassa kuulee niin usein samat lupaukset eikä Etelä-Afrikka ole Masekelan mielestä poikkeus.

– Enemmistö maailman ihmisistä on edel-leen köyhiä. Ihminen ei ole liioin oppinut ym-märtämään, että hän on vain pieni osa luontoa.

**MINÄ EN OLLUT
KIINNOSTUNUT
MUSIIKISTA,
MUSIIKKI OLI
KIINNOSTUNUT
MINUSTA.**

Hugh Masekela

- s. 1939
- Maailmankuulu, poliittisesti kantaa ottava muusikko ja säveltäjä
- Kotoisin Etelä-Afrikasta
- Asui apartheid-vuosina 30 vuotta ulkomailla

Emme voi sitä omistaa. Silti en ole pessimisti, olen realisti.

– En pidä itseäni taitelija-aktivistina, enkä pohdi, miten nämä ominaisuudet minussa mahdollisesti yhdistyvät. Olen ihminen, joka vastustaa epäoikeudenmukaisuutta, kuten kaikkien pitäisi tehdä.

Genret ja kaikenlaiset kategorisoinnit saavat Masekelalta muutenkin huuftia. Hän ei pidä edes siitä, että kysyn häneltä afrikkalaisesta musiikista.

– Eivät **Miles Davis** tai **Dizzy Gillespie** koskaan sanoneet soittavansa jazzia. Jazz on median kategorisointia. Kun musiikki on intohimo, se on vain elämää. En analysoi musiikkia, olen musiikissa, sen sisällä. En pidä liioin musiikin määrittelystä maantieteellisesti. Musiikki oli jo ennen ihmistä.

Masekelan mielestä musiikin ja ylipäättään taiteen analysointi on oma teollisuudenalansa, joka tahkoo rahaa ja voi tuhota lahjakkuuksia yhdellä lauseella.

– Minä en kiinnitä mitään huomiota arviointeihin. Ainoa asia, mikä minua kiinnostaa on, että nimeni on kirjoitettu oikein.

Pakko on vielä kysyä **Nelson Mandelasta**. Onhan Masekela *Bring Him Back Home* -kappaleen tekijä.

– Mandela on syntynyt eteläafrikkalaisten elämästä ja taistelusta. Hän muodostuu kaikista niistä, jotka saivat surmansa poliisien luodeista, ja jotka jäivät tankkien murjomiksi. Mandela tuli Mandelaksi niiden ihmisten kautta, jotka uhrasivat henkensä.

Masekela toteaa, ettei Mandela koskaan halunnut itseään nostettavan jotenkin muiden yläpuolelle. Toisin kävi.

– Hänen merkittävin perintönsä on minusta hänen moninainen työnsä lasten hyväksi. Lastensairaala on hieno asia, orpojen ja hivtartunnan saaneiden lasten tukeminen, samoin kuin hänen ponnistelunsa koulutuksen ja stipendien hyväksi. Hänen kuuluu saada lähteä rauhassa. **Y**

TANSSISSA ON POLIITTISTA POTENTIAALIA

Kirjoittaja ja kuvat Kirsi Koivuporras-Masuka

Sanna Kekäläinen ei ui myötävirtaan
tai jätä ketään kylmäksi. Hänen
teoksensa ottavat kantaa.

Sanna Kekäläisen uudessa teoksessa on kyse identiteetistä.

TUTKIVA, ODOTTAVA, suora. Tällainen on tanssija-koreografi **Sanna Kekäläisen** katse, kun hän istuu vastapäiselle tuolille ja valmistautuu ottamaan vastaan ensimmäiset kysymykset.

Vastaanotto on ollut lämmin, vastakohtana promootiokuvien hymyttömälle naiselle, vakavamieliselle ja kaikesta ylimääräisestä riisutulle tunnelmalle. On vain tanssija ja viesti, joka Kekäläisen tapauksessa kaikuu terävänä ja suorana, muttei vailla lämpöä.

Kekäläisen työn yhtenä kantavana ajatuksena on ollut tutkia, kuinka paljon liikkeellä voi jakaa tietoa, tai kuinka paljon ajattelua se voi ilmaista. Samalla liikkeellä voi ottaa kantaa.

ENGLANNIN SANA *queer* suomentuu oudoksi, homoksi, pervoksi, eriskummalliseksi. Kekäläisen perustaman Kekäläinen & Company -tanssiteatterin syyskuussa ensi-iltaan tuleva *Queer Elegioita* kantaa nimeään teoksen sisältöjä heijastaen.

Outouden laulussa on kyse identiteetistä.

Identiteetin sosiaalisesti asetetuista rajoista, minuudesta, identiteetistä osana yhteiskunnan valtarakenteita ja sukupuolesta. Kekäläiselle totuttuun tapaan naisnäkökulmalla on keskeinen sija, mutta mukana on myös vahva muukalaisvihaa kritisoiava sävy.

– Vierasta ei saisi kavahtaa. Mieluummin utelias ihmettely kuin torjunta. Mielestäni *Queer Elegioita* on avaus epänormaalille ja sen riemujuhlalle, Kekäläinen kuvaa.

Osaltaan teos osallistuu keskusteluun sukupuolineutraalista avioliitosta.

– Olen koko työurani tutkinut sukupuolen tematiikkaa, joten teema ei ole uusi. *Queer Elegioilla* haluan osallistua keskusteluun, joka liittyy tähän meneillään olevaan, jonkinlaiseen universaaliin marginaalien esiintuloon. Lähestyn sukupuolirooleja monimuotoisuuden kautta, yleistä normatiivisuutta vastaan.

KEKÄLÄINEN EI pyri määrittelemään identiteettiä tai kertomaan katsojalle, mitä tämän pitäisi ajatella. Identiteetti on itsessään paljon, ihmisillä on monia identiteettejä yhtä aikaa, ja lopulta kyse on ihmisen käsityksestä: kuka minä olen, mitä minuuteen kuuluu?

Mielipiteitä Kekäläisellä silti on, todellakin. Ja selkeä käsitys siitä, missä nykymaailmassa mennään vikaan: spektaakkeli kapitalismi on kävellyt yli kaikesta, ideologista valtaa ei enää ole ja ihmisten maailma on sortumassa yhä

suuremman hyödyn tavoittelun mahdottomuuteen.

– Kyllähän me ollaan tässä taloustilanteessa ihan kuseksissa.

Teos raottaa sitä talouselämän sanelemaa pakkoa, joka sitoo sukupuoliroolit. On talouselämän sanelemaa, miten nainen nähdään maailmassa, miten hänen halutaan käyttäytyvän, Kekäläinen sanoo.

KEKÄLÄISEN PUHEESSA raha ja valta ovat usein synonyymejä. Talous pyörittää ihmisiä, vaikka ihmiset ehkä kuvittelevat toisin. Välillä puhe kuulostaa mustavalkoiselta, liian suoralta ja vaihtoehdottomalta, mutta toisaalta Kekäläisellä on juuri sitä, mitä monelta nykyään puuttuu: rohkeutta sanoa suoraan ja kritisoida vallitsevia rakenteita kaunistelematta.

On totta, että maailma on monessa mielessä ruma.

– On hirvittävää katsoa, miten siirtolaisia tai esimerkiksi romanikerjäläisiä kohdellaan Suomessa. Millaiset arvot meillä oikein on? Oikeistopopulismien jylläys on järkyttävää. On niin hirvittävän helppoa osoittaa syntipukkeja, ja järkyttävän yksinkertaista, miten se tapahtuu.

Yhteiskunnan normisto on kapea ja sallii identiteeteille vähän liikkumatilaa. Kekäläinen toteaa, että talouselämä vaatii meitä olemaan sille uskollisia. Markkinoiden maailma on teh-

OUTOUDEN LAULUSSA ON KYSE IDENTITEETISTÄ.

nyt meistä yksilökeskeisiä. Länsimaiden yhteiskunnista puuttuu yhteisöllisyyttä ennen ylläpitäneitä rakenteita, kun kapitalismi on korvannut Jumalan, työn ja perheen perinteiset merkitykset.

– 1900-luvun jälkeisessä maailmassa identiteetti on suurimmaksi osaksi pöhöttyneen narsistinen. Jokainen on niin helvetin merkittävä. Ja siitä pitää olla todistus, vaikka sitten esiintyminen reality-sarjassa. Nopean mielihyvän periaatteella kusetetaan ihmisiä koko ajan.

– Ei enää vanheta. Kohta ei kai enää edes synnytä, Kekäläinen tuhahtaa vielä.

Suurin on kysymys siitä, miksi näin annetaan olla?

– Esimerkiksi silloin, kun teollistuttiin, ei vielä täysin tiedetty, mihin se johtaa. Nyt kyllä tiedetään, mihin esimerkiksi härski luonnonvarojen hyväksikäyttö johtaa, mutta silti ei tehdä mitään. Miksi me ylläpidämme selkeästi ymmärrettyä ja aiheutettua tuhoa?

Kekäläisen on vaikea määritellä hyvää yhteiskuntaa, mutta parempi se voisi olla, jos jättimäinen voiton tavoittelu raukeaisi omaan mahdottomuuteensa.

QUEER ELEGIOITA pitää sisällään myös kiinnostavan ajatuksen torjutusta paluusta. Torjuttu paluu on freudilainen käsite, jossa jokin tuttu voi olla samaan aikaan vierasta ja päinvastoin. Kyse voi olla myös siitä, kuinka kotoinen ja turvallinen katoaa, mutta palaa yllättä-

Sanna Kekäläinen

- Tanssija-koreografi
- Opiskellut London School of Contemporary Dance -oppilaitoksessa ja Amsterdamin teatterikoulun tanssiosastolla
- Perustajajäsen Zodiak – Uuden tanssin keskuksessa, jossa työskenteli pitkään
- Nyt oma tanssiteatteri K&C Kekäläinen & Company

vällä tavalla.

Kekäläinen kertoo tarinan tanskalaisesta kirjasta, jonka päähenkilö pakenee ahdistustaan matkalla Italiaan. Italiassa mies näkee naisen, johon rakastuu heti. Nainen kuitenkin katoaa, eikä mies löydä häntä.

Palatessaan kotiin Tanskaan miehelle selviää, että nainen on hänen naapurinsa.

Tarinassa on paljon, johon voisi tarttua. Osaltaan se vastaa kysymykseen siitä, mitä paremman maailman eteen on mahdollista tehdä.

– Yrittää vaikuttaa kanssaihmiisiin, ihmisten kautta voi vaikuttaa, toteaa Kekäläinen. **Y**

Pomo & Väisänen

Kirjoittaja Arja Alho

*Pilakuvat: Pekka Seppänen (käsikirjoitus)
ja Pertti Hämäläinen (piirroksiset)*

Pilakuvassa asian
saa menemään helposti ja
nopeasti perille. Huumori auttaa
salakuljettamaan sanomaa, sanoo
käsikirjoittaja Pekka Seppänen.

TALOUSELÄMÄN ENTINEN päätoimittaja tekee nykyään asioita, jotka ovat hauskoja. Keskustelen kirjoittavan, luennoivan ja vielä silloin tällöin musisoivan **Pekka Seppäsen** kanssa pilakuvan syvimästä olemuksesta.

Sarjakuvaa Seppänen on tehnyt 35 vuotta. Hän kehuu ystäväänsä **Jari Pantzaria** loistavaksi piirtäjäksi. Pantzar tarvitsi fiksua ja hauskaa käsikirjoittajaa, jollaisen hän uskoi Seppäsen olevan. Ilmeisesti Pantzar tunsu ystävänsä, sillä Pantzarin, **Pertti ”Hämis” Hämäläisen** ja Pekka Seppäsen yhdessä tekemä *Teuvo Lyly* seikkailee edelleen *Iltasanomissa*.

Pomo & Väisästä tekevät puolestaan Hämäläinen ja Seppänen kahdestaan.

– Tekemisessä on jo automatiikkaa, vaikka onkin aina vaikeaa olla terävä ja hauska yhtä aikaa. Pilakuvassa yhdistyy usein kaksi asiaa yllättävällä ja ymmärrettävällä tavalla. Tai sitten pilakuva onnistuu katsomaan jotakin asiaa uudesta näkökulmasta.

Mutta mahtaako Seppänen olla kantaaottava?

– Ilman muuta yritän olla. Jollei sanoma mene perille, olen epäonnistunut.

Miten Pomo & Väisänen syntyy?

– Teen luonnoksen, otan iPhonella valokuvan ja lähetän sähköpostilla Hämiksellä Reposareen. Hämis antaa pisteet yhdestä viiteen. numeroarvio on ikään kuin objektii-vinen. Ei tarvitse sanoa mitään eikä pahoittaa toisen mieltä.

Pilapiirtäjä lienee parhaimmillaan yhteiskunnallisessa keskustelussa narri ja samalla vaikuttaja.

– Vaikka olisi kuinka tyly tai valtavirtaa vastaan, kukaan ei pahastu. Ehkä pilakuva vapauttaa, tuottaa oivaltavan hymähdyksen tai tekee jonkin epämiellyttävän tilanteen helpommaksi sietää. Mutta en usko, että pilapiirroksilla kuitenkaan muutetaan maailmaa.

Millä sitten?

– Ei maailmaa juuri muuteta. Samat hölmöydet toistuvat. Niillä saattaa olla vain uusi kaapu yllään.

Muutaman sarjakuvavuoden jälkeen Seppäsestä alkoi tuntua, ettei keksi enää mitään uut-ta. Koko ajan tulee kuitenkin uusia hölmöyksiä ja kielikuvia, joita voi avata huumorilla. **Y**

YT-NEUVOTTELUISSA ON KYSE
PELKÄSTÄ MATEMATIIKASTA

VÄHENTÄMINEN
ON HELPPOA, MUTTA
KERTOMINEN ON
VAIKEAA

MIKSI MINULLA ON
PIENEMPI TYÖPÖYTÄ
KUIN MIEHILLÄ?

NAISEN METRI ON
80 SENTTIÄ

Fasistologian opetuksia

Kalevi Suomela johdattaa fasismia käsittelevään kirjallisuuteen, ja pohtii samalla, mikä on ideologian rooli nyt ja suhteessa vasemmistolaisuuteen?

Kirjoittaja Kalevi Suomela

OLEN OLLUT maailmankatsomukseltani vasemmistolainen niin pitkään, kuin jaksan muistaa. 1950-luvun lopun lukiovuosista alkaen mielikirjailijoitani olivat muun muassa **Bertrand Russel** ja **Eric Fromm**. Frommin mukana tuli kiinnostus kaikkiin Frankfurtin koulukunnan filosofiin ja tietysti **Karl Marxiin**.

Tutustuminen edellisiin antoi kriittisen näkökulman viimeksi mainittuun. Marxin tekstejä luinkin todella paljon – suurella mielenkiinnolla ja usein myös intellektuaalisella mielihyvällä – mutta marxilaisen identiteettiä en omaksunut koskaan.

Minulle kehittyi kaksi intohimoista tiedonintressiä: fasismi ja kommunismi. Miten ne on ymmärrettävä ideologisesti ja poliittisesti? Miten niihin on suhtauduttava?

NIIN SANOTUSSA porvarillisessa julkisuudessa fasismi pyrittiin vuosikymmenten ajan selittämään usein **Hitlerin**, mutta joskus myös **Mussolinin**, maagisella kyvyllä hallita kansanjoukkoja tai saksalaisten joko kulttuurisella tai geneettisellä autoritaarisuudella.

Poliittisluonteisempaa selitystä tarjosi marxismi-leninismi, jonka mukaan fasismi

on nähtävä kapitalistiluokan manipuloimana, viimeisenä keinona turvata kapitalismin jatkuminen sitä uhkaavalta sosialistiselta vallankumoukselta.

En pitänyt näistä selitystavoista. Muistini mukaan ensimmäinen lukemani alan suomenkielinen julkaisu, joka ei herättänyt minussa intellektuaalisia vastaväitteitä, oli vuonna 1978 kirjoitettu ja vuonna 1982 Otavan julkaisema **Sebastian Haffnerin** *Hitler*.

Omaan, fasismin historiaa käsittelevään lukemistooni ovat ajatuksia herättävimmistä päästä kuuluneet muun muassa **Joachim Festin**, **Albert Speerin**, **Roger Eatwellin**, **Ian Kershawn** sekä **Richard J. Evansin** teokset.

Kershawn ja Burtleighin teoksia on julkaistu myös suomeksi ainakin lyhennettyinä. Like-kustantamo julkaisi vuonna 2007 **Leif Sundströmin** kirjan *Fasismi*, jonka pohjana on kirjoittajan opinnäytetyö. Kirja paikkasi ilmiselvää puutetta, sillä se tarkastelee fasismia ideologiana ja ulottaa tarkastelun myös uusfasismiin, mutta samalla kirja on valitettavasti kuivahko ja ulkokohtainen.

Vetävästi on sen sijaan kirjoitettu **Dan Koivulaakson**, **Mikael Brunilan** ja **Li Anderssonin** *Äärioikeisto Suomessa*. Kirja herätti ymmärrettävästi suuren kohun, koska se on räväkkä sisäpoliittinen puheenvuoro. Kirja auttaa kuitenkin ymmärtämään uusfasismia yleisemmin, ei vain sen suomalaisia ilmenemismuotoja.

TUOREIMMAN VIRIKKEENI palata fasismikirjallisuuteen sain ruotsalaisen **Henrik Arnstadin** kirjasta *Älskade fascism – De svartbruna rörelsernas ideologi och historia*. Se ansaitsisi tulla suomennetuksi jo pelkästään sen takia, että siinä Lapuan liike ja IKL pannaan oikeisiin yhteyksiinsä.

Suomennos paikkaisi sitäkin vahinkoa, että **Roger Eatwellin** mainio johdatus tematiikkaan jäi aikanaan suomentamatta.

Omalta kannaltani oleellisinta oli kuitenkin, että Arnstad johdatti minut lukemaan **Roger Griffiniä**. Ensin tämän jo klassikoksi kohonnutta pääteosta *The Nature of Fascism* ja sitten **Matthew Feldmanin** toimittamaa Griffinin varsin tuoretta ja huippumielenkiintoista esseekokoelmaa *A Fascist Century*.

Kahden viimeisen vuosikymmenen aikana anglosaksisessa maailmassa ja mannermaalla on syntynyt todellinen fasistologia, jonka piirissä on käyty paljon akateemista väittelyä siitä, miten fasismia on lähestyttävä? Roger Griffin on ollut näiden väittelyiden keskipisteessä.

Olen Griffinin kanssa täysin samaa mieltä siitä, että fasismi on ideologia, ja että sen synty tulee selittää modernisaation kontekstissa. Myös siihen on syytä yhtyä, että fasismi ei ole, ainakaan pelkästään, eikä edes ensisijaisesti, menneitä haikaileva taantumuksellinen ideologia. Se on vaihtoehtoista modernisaatiota edustava autoritaarinen ideologia.

Griffin määrittelee fasismin äärintationalistiseksi vallankumousideologiaksi, jolla on pakko toteuttaa kansakunnan uudestisyntyminen puhdistamalla se vieraista elementeistä. Kun fasismi määritellään näin, ei ole epäilystäkään, ettei se olisi edelleen vahvasti voimissaan oleva ideologia, vaikka sillä ei näytäkään olevan mahdollisuuksia kohota enää samanlaiseen valtasemaan kuin maailmansotien välisenä aikana.

KUN AIKAISEMMIN fasismia tarkasteltiin pitkään vain patologiana, ikään kuin ulkopuolelta, uusi fasistologia tarkastelee sitä ymmärtävän sosiologian katseella, ikään kuin sisältä päin. Tämä tarkas-

telutapa tuottaa tietysti saman ongelman kuin ymmärtävä kriminologia.

Vaikka rikollista ymmärretään, ja sillä on seurauksensa sekä rangaistuskäytännöissä että rikollisuuden torjunnassa, ei se tee rikollisia tekoja sen vähemmän rikollisiksi. Griffin on oivaltanut tämän ja asettuu selkeästi puolustamaan liberalismia sinä mittapuuna, jonka arvoilla fasismia on arvioitava. Politologia ei voi olla arvovapaata.

Liberaali positio ei ole mittapuuna kuitenkaan ongelmaton, mutta valitettavasti Griffin ei ymmärrä problematisoida sitä. Griffin ei tee eroa sosialismin ja kommunismin välillä. Erehdys on yleinen, mutta anteeksiantamaton. Aivan erityisesti se on sitä silloin, jos ja kun siihen syyllistyvät valitettavasti myös itseään vasemmistolaisina pitävät.

Maaailman ymmärtäminen muuttuisi paljon yksinkertaisemmaksi, jos saavutettaisiin konsensus siitä, että se mitä Venäjällä vallankumouksen myötä luotiin, ei ollut sosialismia, vaan totalitaristinen kommunistinen yhteiskunta, jonka johtajat legitimoivat diktatuurinsa olemassaolon sosialistisella retoriikalla.

Sosialistien itsensä tulisi viimeistään nyt ymmärtää, että sosialismin erottaa liberalismista vain se, että sosialistit pitävät virheellisenä sitä liberalismien perustavaa lähtökohtaa, että talouden tulee olla itsesääntöistä.

Sosialismi ei suhtaudu vihamielisesti liberaaliin, jonka se kuitenkin ylittää humanisudessa ja modernisaation asettamien vaatimus-

ten ymmärtämisessä. Yksilön ihmisoikeuksista ja demokratiasta, siis ihmisten vapaudesta ja poliittisesta tasa-arvosta, nämä aatteet ovat yhtä mieltä.

TÄNÄ PÄIVÄNÄ fasististen ja protofasististen liikkeiden syntymisen pääasiallisia syitä ovat globalisaatio ja siitä johtuvat ylikansalliset instituutiot ja monikulttuuriset yhteiskunnat. Maaailman talouskriisit 1990-luvun alussa, ja jälleen nyt, ruokkivat valittavan tehokkaasti ääri-nationalistista ajattelua.

Euroopassa vasemmisto syyllistyy näissä kriisiytyneissä olosuhteissa sitä vakavampaan virheeseen, mitä enemmän se omaksuu torjuvia ”hyvinvointinationalistisia” asenteita, jotka vain ruokkivat ääri-nationalistisia politiikan tulkintoja.

Vaikka fasistisella ajattelulla mitä ilmeisemmin ei enää olekaan mahdollisuuksia nousta samaan valtasemaan, johon se kohosi maailmansotien välisenä aikana, se voi, kuten Griffin sanoo, eräänlaisena homeena saada aikaan paljon pahaa. Vältymme siltä sitä paremmin, mitä pikemmin vasemmistolainen punavihreys päivittää ideologiansa

jämäkästi kosmopoliittiseen nykyaikaan.

Globalisoituneessa maailmassa isänmaallisuus tulee nähdä vain sellaisena kansallisenä ymmärryksenä, että oman maan samoin kuin muidenkin kansallisvaltioiden tulee sisäisesti vastata universaaleista ihmisoikeus- ja oikeusvaltion velvoitteistaan. Samalla maan tulee osallistua mahdollisimman tehokkaasti demokratisoituvan globaalin hallinnan edistämiseen. **Y**

LUETTAVAA FASISMISTA KIINNOSTUNEILLE

THE FACES OF THE THIRD REICH

Joachim Fest

INSIDE THE THIRD REICH

Albert Speer

FASCISM

Roger Eatwell

HITLER 1889–1936 HYBRIS

HITLER 1936–1945 NEMESIS

Ian Kershaw

THE COMING OF THE THIRD REICH

THE THIRD REICH IN POWER

Richard J. Evans

THE THIRD REICH, A NEW HISTORY

Michael Burleigh

FASCISTS

Michael Mann

ARJEN UNELMIA

OLEN MUUTTAMASSA ihanasta, 1920-luvulla rakennetusta, korkeasta ja ylimmän kerroksen tilavasta sekä minun mieleni mukaan remontoitusta loft-yksiöstä 1960-luvulla rakennetun elementtitalon ensimmäiseen kerrokseen. Taakse jäävät pariislaisnäkyvät. Tällaiseen ahdistukseen ja varmasti sen lievempiinkin muotoihin voi auttaa *Momo* – koti elementissään, ja sitä varren kirja kaiketi onkin tehty.

Katja Lindroos houkuttelee kirjassaan lukijaa innostumaan momo-kodeista. Momo tulee sanoista modern and modest, nykyaikainen ja vaatimaton. Sillä viitataan 1950-, 1960- ja 1970-luvuilla rakennettuihin elementtitaloihin, niihin, joissa monet meistä asuvat, vaikka useimmat sanovat unelmoivansa korkeista huoneista tai mansardikatoista.

Lindroos on ottanut tehtäväkseen kertoa näiden elementtitalojen historiasta, tutustuttaa niiden erityispiirteisiin ja tarjota inspiroivia esimerkkejä oikeista tällaisista momokodeista. Kirjan idea on houkutteleva, saada meidät pitämään enemmän kodeistamme ja näkemään niiden erityispiirteet arvostettavina.

Momo houkuttelee, vähän liiankin kirjaimellisesti, lukijaa kurkistamaan näihin element-

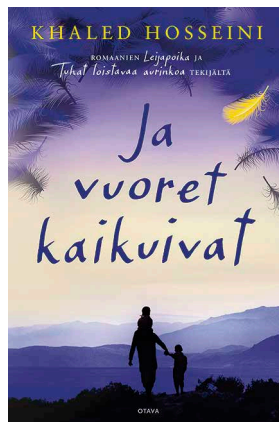
Katja Lindroos
MOMO
– KOTI ELEMENTISSÄÄN
Siltala 2013
160 s.

titalojen asuntoihin. Hyvää tar koittaen, vähän kuin lastentarhanopettaja maistamaan uutta makua. Ongelmana vain on se, että aikuinen lukija on kyllä nähnyt nämä talot. Uusin silmin katsominen voi kuitenkin olla hyväksi, erityisesti jos asuu tällaisessa talossa. **Y**

Eekku Aromaa

**YDIN HELSINGIN
KIRJAMESSUILLA
24.–27.10.**

Khaled Hosseini
JA VUORET KAIKUIVAT
 Otava 2013
 411 s.

Riippuvuus ja hylkääminen

KOSKETTAVIEN bestsellereiden *Leijapoika* ja *Tuhat loistavaa auringkoa* -kirjoittajan tuorein teos, *Ja vuoret kaikuivat* on yhtä vaikuttava kuin Khaled Hosseinin edellisetkin teokset. *Ja vuoret kaikuivat* sijoittuu pääasiassa Afganistaniin, vaikka osa päähenkilöistä on tullut maailmanpolitiikan viskaamiksi kauas Kabulistasta ja köyhästä afganistanilaisesta maaseudusta.

Kirjan fokus ei ole paikassa tai ajassa. Ytimessä ovat riippuvuuden, hylkäämisen ja läheisyyden teemat. Kiinnostavan taustan perhesuhteille, jonnekin kuulumiselle ja epämääräisille, jonkin puuttumisen kokemuksille tarjoaa Afganistan useammalla vuosikymmenellä.

Khaled Hosseinin *Ja vuoret kaikuivat* on useiden aikatasojen, paikkojen ja päähenkilöiden monimutkainen kudelma, kuten

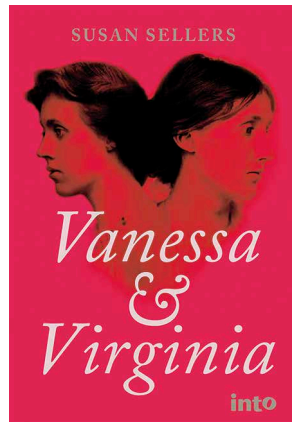
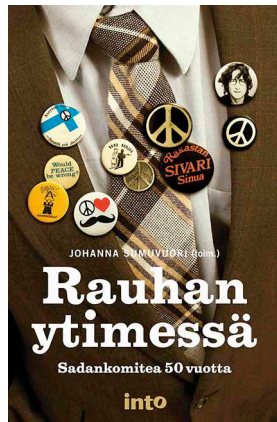
romaanit nykyisin tapaavat olla. Lisäksi teos on vaikuttava kulttuuri- ja markkinointiteko, sillä se ilmestyi alkukielellä ja lukuisina käännöksinä, muun muassa suomeksi, samaan aikaan.

Tällöin myös kirjailija aloitti mittavan kiertueen. Markkina-lähtöisyyttä on paljon kritisoitu, mutta tätä voi pitää myös kulttuuritekona siksi, että tällä tavoin ehkä useammat voivat lukea kirjan omalla äidinkielellään. Valitettavasti kuitenkin alkukieli kuuluu käännöksestä läpi, vaikka ei käännöstä huonoksi voi sanoa. **Y**

Eekku Aromaa

**YTIMESSÄ OVAT
 RIIPPUVUUDEN,
 HYLKÄÄMISEN
 JA LÄHEISYYDEN
 TEEMAT.**

Johanna Sumuvuori
(toim.)
RAUHAN YTIMESSÄ.
SADANKOMITEA
50 VUOTTA
Into 2013
170 s.

Susan Sellers
VANESSA
JA VIRGINIA
Into 2013
244 s.
Suomentaja:
Soili Takkala

Sadankomitean vuosikymmenet

SADANKOMITEAN juhlakirjassa ääneen pääsevät rauhanliikkeen aktiivit viideltä vuosikymmeneltä. **Erkki Tuomioja** ja **Pär Stenbäck** kertaavat kuusikymmenlukulaisen opiskelijajärjestön alkuvuotia, **Folke Sundman** kuvaa järjestön roolia 1980-luvun eurooppalaisessa ydinasekampanjoinnissa ja **Kalle Kallio** kertoo Irakin sodan vastaisista suurmielenosoituksista.

Teos seuraa Sadankomitean yllättävänkin johdonmukaista kamppailua rauhan ja väkivallattomuuden puolesta. Sissir romantiikan sijaan järjestössä on uskottu tiedon, tutkimuksen ja kampanjoinnin voimaan.

Parhaimmillaan kirjoittajat onnistuvat kytkemään henkilökohtaiset muistonsa oivaltaviin huomioihin ja kriittiseen pohdiskeluun. Sadankomitealaiset ovat marssineet rauhan puolesta

kauppatorilla, kulkeneet pitkin Itä-Timorin miehitettyjä katuja ja lobanneet YK:n päärakennuksen käytävillä.

Eripituisista esseistä koostuvasta kirjasta rakentuu väistämättä hajanainen kokonaisuus. Toisaalta moniäänisyys ja ajattelun vapaushan ovat aina olleet juuri Sadankomitealle ominaisia. **Y**

Simo Ortamo

Mukana taiteilijasisarusten elämässä

SISARISTA TOINEN näkee maailman kuvina ja toinen sanoina. Vaikka *Vanessa ja Virginia* on fiktiota, se pohjautuu laajaan ja syvälliseen tutkimusaineistoon taidemaalari ja sisustus suunnittelija **Vanessa Bellin** ja kirjailija **Virginia Woolfin** elämästä,

rakkauksista ja taiteesta. **Susan Sellers** onnistuu kirjoittamaan hyvin vangitsevasti.

Sisarukset kuuluivat niin kutsuttuun Bloomsbury-ryhmään, johon kuului viime vuosisadan alusta joukko englantilaisia intellektuelleja, muun muassa **John Maynard Keynes**. Ryhmän vaikutus oli tavattoman suuri eri tieteen ja taiteen aloilla sekä erityisesti feminismissä ja passifismissä.

On suorastaan hengästyttävää, miten luontevasti Vanessan ja Virginian tuttavapiirissä suhtauduttiin rakkauteen, seksuaalisuuteen, ja miten kosmopolitteja juna- ja laivamatkustamisen aikaan ihmiset olivatkaan. Vanessan ja Virginian elämä oli suruista punottu. Virginia Woolf teki itsemurhan 1941. Vain muutamaa vuotta aiemmin Vanessan poika kaatui tasavaltalaisten riveissä Espanjan sisällissodassa.

Y

Arja Alho

1.

Risto Juhani
PIMEÄ SAARI
 Kioski 2013

Helsinkiläisen **Risto Juhani** toinen albumi on edeltäjänsä hieman ryhdikkäämpi, jäsennellympi ja selkeämpi. Selkeys tuo musiikkiin tarttumapintaa, mutta ei tavalla, joka tekisi taiteesta helposti pureskeltavaa. Vaikka ei tässä hiteiltäkään välttyä, niin moni biisi toimii todella hyvin. Reseptinä akustisesti soitetut yksinkertaiset kappaleet sekä vähän jyhkeämmät sovitukset, väliin kaunista taustalaulua. Vähitellen avautuva albumi kehottaa jättämään kiireen ja painamaan sitä kolmionmallista nappia vielä uudelleen. **Y**

2.

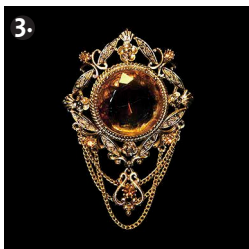
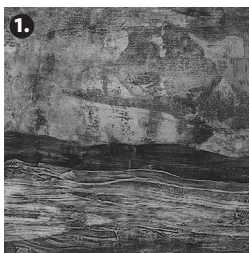
Guided by Voices
ENGLISH LITTLE LEAGUE
 Fire Records 2013

Harmaantunut Guided by Voices tarjoaa 17 kappaleen verran kotikutoista rokkia. Tässä ei ole päällelöpäin mistään ihmeellisestä kyse. Tuotanto on tällä bändillä ihan omanlaisensa. Soitto ei ole tarkkaa, vaan pääosassa ovat edelleenkin tarttuvat melodiat ja sanoitukset, joista kokonaisuseamman runokirjan, joita on koottukin. Biisinikkareina toimivat **Robert Pollard** ja **Tobin Sprout**. Kannet ovat Pollardin tuntuksi tullutta kollaasitaidetta. **Y**

Nikkes plätär

Musiikin suurkuluttaja **Niklas Piiparinen** jakaa Ytimen lukijoiden kanssa valikoituja ajatuksiaan äänistä, joihin harrastuksensa parissa törmää.

3.

Fuck Buttons
SLOW FOCUS
 ATP Recordings 2013

Bristolilainen Fuck Buttons vie kolmannella albumillaan komeasti ja päättäväisesti kuulijansa konemusiikin nykyhetkeen. Aitiopaikalta kelpaa todistaa, kuinka kaksikko rakentaa rauhallisesti kappaleet palikka kerrallaan. Kovaa jyräävä, junnaavan hypnoottinen äänimatto toimii monilla äänenvoimakkuuksilla. Vaikka tanssilattialla en ole tätä kokeillut, kotikuuntelussakin niska rupeaa nykimään kuin pululla. Vaikka ote on herpaantumaton – tai juuri sen takia – musiikki on todella nautittavaa alusta loppuun. **Y**

**VAIKKA
 TANSSILATTIALLA
 EN OLE TÄTÄ
 KOKEILLUT, KOTI-
 KUUNTELUSSAKIN
 NISKA RUPEAA
 NYKIMÄÄN KUIN
 PULULLA.**

CONTROL (&) DISORDER

- Näyttely
- 6.–29.9.2013
- Valokuvagalleria Hippolyte, Yrjönkatu 8–10, Helsinki. Valokuvagalleria Hippolyte on toiminut vuodesta 1978. Sitä johtaa Valokuvataiteilijoiden Liitto.

IHANNE HALLITTAVASTA, TURVALLISESTA MAAILMASTA

LAHDEN Muotoiluinstituutista valmistunut valokuvaaja **Simo Karisalo** tarjoaa ikkunan turvallisuusperfektionismiin kiinnostavassa näyttelyssään *Control (&) Disorder*.

Ihmiset ja yhteisöt pyrkivät järjestykseen. Mahdollisiin erilaisiin uhkisiin varaudutaan simulaatioilla, toisin sanoen harjoittelemalla tilanteita, joissa järjestys järkkyy ja turvallisuus on uhattuna. Lentomat kustajana tunnen itsekin helpotusta tietäen, että ilmailualan simulaatioissa harjoitellaan mitä erilaisimpia tilanteita varten. Toivon tietenkin, että lentäjät ja matkustamohenkilökunta pystyvät toimintakykyisinä hallitsemaan riskitilanteet.

Karisalo on kuvannut kriiseihin varautumisen harjoitusympäristöjä eri puolilla Suomea

maapuolustuksesta pelastustoimiin. Harjoitustilat esitetään kuitenkin elottomina, ilman toimintaa. Karisaloa kiehtoo kuvien graafisuus ja puhtaus.

Näistä, ikään kuin odottavista tiloista, Karisalo löysi omien sanojensa mukaan outoja asetelmia, joissa uhria esittävä nukke retkottaa seinää vasten odottaen toimintaa ja aina uusia onnettomuuksia. Sama elottomuus toistuu meille näkymättömissä maanalaisissa tiloissa, joita vain kriisin sattuessa käytetään. Perfektionistit ovat varautuneet kaikkien arkistolaatikoista alkaen.

Jälleen löydän yhteyden omiin turvallisuuttani etsiviin tapoihini, joka kiehtoo myös Karisaloa. Tunnen tyydytystä, kun syksyn sato on kellarissa järjestyksessä. Jos talvella en pääse kauppaan,

ainakin mehua, hilloja ja perunoita riittää. Kuvittelen pärjääväni myös ilman sähköä. Tositilanteessa olen havainnut, että idyllinen kynttilävalaistus uunin hohkatessa lämpöä haihtuu muutaman päivän kuluttua, kun mikään arkinen ei suju.

Simulaattorit paljastavat ihanteen maailmasta, jossa asiat ovat hallittavissa. Karisalon mukaan jopa niin, että kaaos on hallittavissa. Armeijan koulutus on lähes kokonaan varautumista tilanteisiin, jotka eivät ole toivottuja. Kun kuvittelee hallitsevansa tulevaisuutta, yllättävät tilanteet muuttuvat luonnottomiksi ja pelottaviksi. Perfektionistinen turvallisuushakuisuus tuottaa ahdistusta. **Y**

Arja Alho

Kirjoittaja on ihmismaantieteen professori Oulun yliopistossa ja vieraileva tutkija Johannesburgin yliopistossa.

VIETIN ELOKUUN alun päivät Kiotossa, samassa ”tähtilaiva” Enterprisea muistuttavassa konferenssikeskuksessa, jossa YK:n ilmastositopimus neuvoteltiin vuonna 1997. Sopimuksen tavoitteena oli vähentää vuosina 2008–2012 ilmastolle haitallisia kasvihuonekaasupäästöjä viisi prosenttia vuoden 1990 päästötasosta. Tämä vaatimus koski globaalin pohjoisen rikkaita valtioita ja niiden tuotantoa.

Yksi keskeinen tuotannonala, joka jäi Kiiton pöytäkirjan rajoitusten ja päästökaupan ulkopuolelle oli matkailu. Matkailua ja sen vaikutuksia tutkiville tämä oli vähintäänkin yllättävää. Näin siksi, että matkailun katsotaan yleisesti olevan yksi maailman suurimmista taloudenaloista.

Ilmastovaikutusten kannalta erityisesti lentoliikenne ja sen päästöt ovat ongelmallisia. Lentoliikenteen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on ”vain” noin kolme prosenttia, mutta lopullisen vaikutuksen arvioidaan olevan monikertainen johtuen siitä, että päästöt kohdistuvat välttämättä.

Kansainvälinen lentoliikenne on myös voimakkaasti kasvava ala. Sen päästöt ovatkin

Suhteellisen
laaja
yksimielisyys
tekojen
tärkeydestä ja
ensisijaisista
vastuista ei
konkretisoidu
toiminnaksi, vaan
sarjaksi jaettuja
pettymyksiä.

lähes kaksinkertaistuneet vuodesta 1990! On paradoksaalista, että samalla, kun YK:n alainen maailman matkailujärjestö UNWTO kehittää kestävä matkailun toimintamalleja, se ylpeilee kansainvälisen lentoliikenteen kasvuluvuilla ja kovilla ennusteilla.

Ristiriitaisuutta valottaa pohjoismainen tutkimus Seychellien matkailun ekologisesta jalanjäljestä. Tutkimuksen mukaan lento saarelle ja takaisin muodostaa keskimäärin 97 prosenttia matkan ekologisesta jalanjäljestä. Loppuihin kolmeen prosenttiin matkailija voi vaikuttaa esimerkiksi valokatkaisimen ja vesihanan käytöllään.

MATKAILU SIIS vaikuttaa ilmastoomme, mutta samalla ala ja siitä riippuvaiset yhteisöt ovat hyvin haavoittuvia ilmastomuutokselle. Edesmenneen kultikirjailija **Douglas Adamsin** osaltaan lanseeraama Last chance to see -matkailu onkin jo käynnissä.

Ilmastomuutos ei kohtele kaikkia matkailun kohdealueita samalla tavalla. EU:n selviytyksen mukaan Euroopan suurimmat häviäjät löytyvät Välimeren alueelta, joka on haavoittuva muutokselle.

Vastaavasti Deutsche Bankin riskianalyysin perusteella matkailun suurimmat häviäjät löytyvät globaalin etelän maista – sieltä, missä ilmastomuutokselle kaikkein haavoittuvimmat maat, alueet ja ihmisryhmät ovat. Globaaliin matkailuun on aina liittynyt eriarvoisuutta ja arvioitu ilmastomuutos kärjistää sitä entisestään.

Erityisesti Afrikassa ilmastomuutoksen ja matkailun suhde on tulevaisuudessa huolestuttava. Kyse ei lopulta ole vain matkailusta, toisin sanoen siitä pääsevätkö pohjoisen vauraat ihmiset kokemaan villiä luontoa, alkuperäiskulttuureja ja polttamaan nahkaansa auringossa. Kyse on laajemmista inhimillisistä kehitysmahdollisuuksista, joiden kannalta matkailulla voi olla hyvin valjastettuna tärkeä välinearvo.

ESIMERKIKSI YK ja Maailmanpankki näkevät matkailukehityksellä olevan potentiaalia YK:n vuosituhattavoitteiden saavuttamisessa vuoteen 2015

mennessä. Mutta samaan aikaan kansainvälinen ilmastopaneeli (IPCC) arvioi maanosan tulevaisuuden synkäksi: lisääntyvä lämpeneminen, kuivuus, taudit, ääriolosuhteet ja hasardit vievät pohjaa vuosituhattavoitteiden saavuttamiselta.

Näin siis tapahtunee, jos mitään ei tehdä. Valtaosa kansainvälisestä yhteisöstä ja ilmastotutkijoista jakaakin tuskan ja tunnistaa tarpeen tehdä jotakin. Samoin valtaosa heistä näkee, että päävastuu tekemisessä on globaalin pohjoisen puolella.

Olisikin kummallista, että esimerkiksi Afrikan tulisi sitoutua samassa suhteessa päästötavoitteisiin kuin rikkaan pohjoisen. Koko maanosa tuottaa alle neljä prosenttia maapallon kasvihuonepäästöistä, mutta joutuu haavoittuvampana taistelemaan muutokseen sopeutumisen kanssa pohjoista paljon enemmän.

Suhteellisen laaja yksimielisyys tekojen tärkeydestä ja ensisijaisista vastuista ei kuitenkaan konkretisoidu toiminnaksi, vaan pikemminkin sarjaksi jaettuja pettymyksiä. YK:n ilmastokokouksessa Qatarin Dohassa vuonna 2012 ei kyetty edes päättämään, miten aiemmin luvutut miljardit ilmastomuutoksesta kärsiville kehityville maille tulisi suunnata.

Kuten Bolivian presidentti **Evo Morales** toi jo Cancúnin ilmastoneuvotteluissa vuonna 2010 kriittisesti esille: ilmastoiduissa saleissa toimivilla päättäjillä ei ole mitään käsitystä siitä, millaista on olla ilmastomuutoksen uhri.

TAKAISIN KIOTOON.

Konferenssirakennuksessa on henkilökuvagalleria, joka kunnioittaa globaalin ympäristömme suojelijoita Kioton ilmastositomuksen hengessä. Sopimuksen hengestä ei tosin ole paljoa jäljellä, ja pääosa eniten kasvihuonekaasuja tuottavista maista on jättäytynyt vuoteen 2020 tähtäävän jatkosopimuksen ulkopuolelle.

Tämän joukon mukana on nyt myös Japani. Kunniagallerian tauluja katsoessa ei voi välttää ajatusta, että taloudellisen lyhytaikaisen edun ja eriarvoisuuden maailmassa kasvojen säilyttämisellä ei lopulta ole niin väliä. Ei enää edes Japanissa. **Y**

HANNU REIME

Kirjoittaja on vapaa toimittaja ja kirjoittaja. Ennen eläkkeelle siirtymistään hän työskenteli yli 40 vuotta Ylen radio-uutisissa pääasiassa ulkomaantoimittajana.

YSTÄVÄT JA VIHOLLISET LÄHI-IDÄSSÄ

Vakavilmeinen, sileäksi ajeltu sotilas univormussaan tuijottaa julisteessa suoraan kameraan. Pienemmässä plakaatissa hänen vierellään hymyilee pitkäpartainen, tummaihoisen mies.

Julisteita esittävä kuva julkaistiin *Helsingin Sanomien* sunnuntainumeron etusivulla syyskuun ensimmäisenä päivänä. Sileäleukainen sotilas on Egyptin asevoimien komentaja, kenraali **Abdul Fattah al-Sisi**.

Tumma mies on helppo tunnistaa, vaikka pitkä, harmaa parta onkin lisätty kuvaan. Hän on Yhdysvaltojen presidentti **Barack Obama**, ja kuvan alla häntä kehoitetaan lopettamaan islamistien tukeminen. Parrakas Obama on saatu muistuttamaan **Osama bin Ladenia**, terroristiverkosto al-Qaidan hengellistä johtajaa, jonka Yhdysvallat Obaman määräyksestä surmasi toissa vuonna.

Raflaava valokuva kuvitti *HS:n* reporterin Kairosta lähettämää juttua, joka oli otsikoitu näin: Egyptissä lietsotaan länsivihaa. Mutta hetkinen! Kuka lietsoo, kenen nimissä ja mistä syystä? Eikö länsiviha ole viime vuosina aina yhdistetty poliittiseen islamiin, aatesuuntaan,

Pysyvää
on vain
kyyninen,
tuhansien
ja tuhansien
ihmisten
hengen ja
hyvinvoinnin
kustannuksella
käytävä
valtapeli.

jonka tukemisesta Yhdysvaltoja nyt Egyptissä syytetään?

Jutussa kerrotaan siitä, kuinka Egyptin tiedotusvälineet on tätä nykyä valjastettu julistamaan yhtä suurta sanomaa: kansa taistelee terrorismia vastaan. Terroristeja ovat poliittisen islamin kannattajat, Egyptin hyvin järjestäytynyt Muslimiveljeskunta ja sitä paljon fanaattisemmat salafistit.

Egyptin armeija syöksi muslimiveljiä edustaneen presidentin **Mohammed Mursin** vallasta heinäkuun alussa sotilasvallankaappauksessa. Huomattava osa egyptiläisistä näyttää kannattaneen kaappausta, sillä miljoonat ihmiset olivat sitä ennen allekirjoittaneet Mursin eroa vaatineen julistuksen.

Islamistien viikkoja jatkuneet mielenosoitukset päättyivät, kun turvallisuusjoukot elokuun puolivälissä hajottivat ne säälimättä ja ankaraa väkivaltaa kaihtamatta. Pelkästään Kairossa tuhatkunta ihmistä menetti henkensä.

Presidentti Obama ei ole suostunut kutsumaan Mohammed Mursin syrjäyttämistä vallankaappaukseksi. Jos se niin tekisi, Yhdysvallat joutuisi oman lainsäädäntönsä mukaisesti lopettamaan mittavan sotilasapunsa Egyptille.

Amerikkalaisten ja Egyptin sotilaiden väliset suhteet palautuvat 40 vuoden taakse, jolloin Egypti **Nasserin** kuoleman ja Israelia vastaan kärsittyjen tappioiden jälkeen hylkäsi Neuvostoliiton ja ”kääntyi länteen”. Avun suuruus on nykyisin 1,3 miljardia dollaria vuodessa. Sillä summalla Yhdysvallat ostaa Egyptiltä sen, että rauhansopimus Israelin kanssa pysyy voimassa.

Egyptin sotilaiden avustaminen on tärkeämpää Yhdysvalloille kuin Egyptille itselleen. Armeija saa suurimman osan tuloistaan tuottavilla liiketoimillaan, sillä se hallitsee merkittävää osaa Egyptin talouselämästä. Ja kun ainakin puolet amerikkalaisten avusta on sidottu varaosien ja koulutusohjelmien ostamiseen Yhdysvalloista, ei avun katkeaminen olisi egyptiläisille mikään katastrofi. Venäjä ja Kiina olisivat enemmän, kuin halukkaita täyttämään näin syntyvän aukon.

Obaman hallinnolle sen sijaan suhteiden katkeaminen Egyptin armeijaan olisi strateginen painajainen. Sitä se olisi myös Israelille, jota vastassa olisivat jälleen arabimaailman vahvimmat asevoimat. Irakilaisyyntyinen tutkija ja aktivisti **Sami Ramadani** siteeraa egyptiläistä ekonomistia, joka maanmiehilleen tyypillisellä tavalla sutkauttaa, että ”[Israelin tiedustelupalvelu] Mossad murhaa Obaman, jos tämä lopettaa sotilasavun Egyptille!”

Mutta kuka tietää? Olisiko muslimiveljien tukeminen tai ainakin sellaisella uhkaaminen se kortti, jolla Yhdysvallat voisi painostaa Egyptin armeijaa, jos se käy hankalaksi ja asettuu maassa vallitsevan kansallismielisen ja imperialisminvastaisen yleisen mielipiteen johtoon. Siihenhän *Helsingin Sanomat* viittasi otsikossaan: Egyptissä lietsotaan länsivihaa.

Muslimiveljien vastaanottamalla Amerikan avulla on pitkät historialliset perinteet. Nasserin aikana CIA tuki veljeskuntaa nakertaakseen hänen edustamaansa arabinationalismia, joka ainakin periaatteessa oli uskonnotonta.

Myös Syyrian sisällissodassa länsivallat siunaavat jonkinasteisen sotilasavun, jota Assadin hallinnon vastaiset kapinalliset saavat Turkista ja Arabian niemimaalta. Näihin kapinallisiin kuuluu niin muslimiveljiä kuin heitä paljon fanaattisempiakin islamistiryhmiä. Näitä rivejä kirjoitettaessa Yhdysvallat harkitsee, ”rankaiseeko” se risteilyohjuksin Assadia taistelukaasuhyökkäyksestä, josta hallituksen sotilaita epäillään.

Strategiset kortit ovat sekaisin Lähi-idässä. Ystävät ja viholliset voivat vaihtaa paikkaa odottamatta ja nopeasti. Pysyvää on vain kyyminen, tuhansien ja tuhansien ihmisten hengen ja hyvinvoinnin kustannuksella käytävä valtapeli, joka monessakin mielessä muistuttaa rikollisjengien keskinäistä kilpailua, mutta moninkertaisen panoksen ja riskein.

Al Caponella oli varmaan samanlaisia ongelmia kieltolain aikaisessa Chicagossa kuin suurvaltojen johtajilla nykypäivän Lähi-idässä. **Y**

PALA HISTORIAA

Ytimen kirjoittajat ovat puuttuneet ajankohtaisiin aiheisiin aiemminkin.

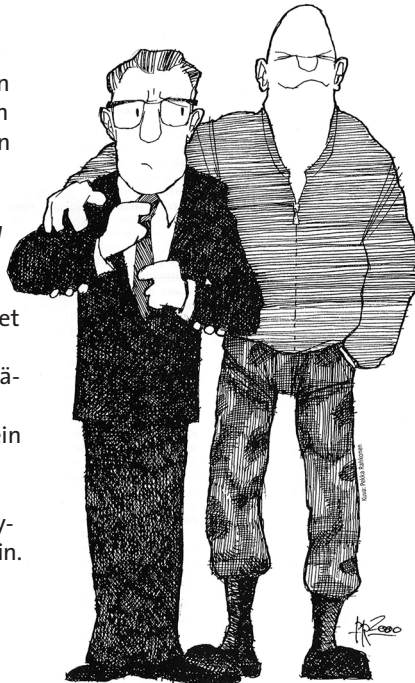
Äärioikeiston nousu ja lasku

EUROOPPALAISEN äärioikeiston kasvua analysoitiin *Ydin*-lehden vuoden 2001 tammi-helmikuun numerossa. **Pertti Hynynen** on kirjoittanut pitkän artikkelin otsikolla *Kasvamistaan kasvava äärioikeisto?* Kirjoituksessaan Hynynen nostaa esiin etenkin sen, kuinka mediassa muutokset poliittisen ideologian kentällä jätetään välillä huomioita ja välillä niitä taas dramatisoidaan.

Hynynen kirjoittaa, että "usein äärioikeisto tuntuu kasvamistaan kasvavan ja se selitetään tavanomaisilla syillä työttömyydestä maahanmuuton ongelmiin. Kuitenkin äärioikeisto saattaa mennä myös rajusti alaspäin. Miten se tulisi selittää?"

Hynynen ottaa yhdeksi esimerkiksi Hollannin oikeistopopulistisen ja muukalaisvastaisen CD-puolueen, jolla oli 1990-luvun puolivälissä kolme kansanedustajaa ja noin 70 kunnanvaltuutettua eri puolilla maata. Vuonna 2001 puolueella oli jäljellä enää vain yksi valtuutettu.

Äkillistä kannatuksen romahdusta on selittänyt Groningenin yliopiston tutkija **Paul Lucardie**. Hänen mukaansa puolue ei halinnut omaa menestystään, kun "paikallisosastoihin tuli niin paljon ajatuksiltaan ja normaalilta

käytökseltäänkin sekopäistä väkeä", kuten Hynynen tulokset tiivistää.

Uusia jäseniä saatiin ensin muun muassa vapautuneista vangeista. Lisäksi puolueen johtaja **Hans Janmaat** johti puoluetta kuin perheyrittäjä, minkä Hynynen huomauttaa muistutaneen paljon **Veikko Vennamon** SMP:tä. **Y**

Seitsemän vuoden huoli nuorista

TURVALLISUUS oli aiheena vuonna 2006 tehdyssä **Ritva Viljasen** henkilöhaastattelussa. Tuolloin Viljanen toimi sisäministeriön kansliapäällikkönä, Suomen ylimpänä poliisiviranomaisena, joka kuitenkin artikkelin kirjoittajan **Maippi Tapanaisen** mukaan kuulosti enemmän sosiaali-politiikolta.

Jutussa käydään kiinnosta-vasti läpi ajankohtaisia turvallisuusnäkökulmia. Tapetilla on muun muassa Yhdysvaltain terrorismin vastainen sota, jonka takia "ihmiset ympäri maailman joutuvat luopumaan oikeuksistaan, suostumaan kontrolleihin ja viranomaisvalvontaan."

Suomen ongelmiksi Viljanen nostaa jutussa väkivallan ja etenkin henkikirosten suuren määrän. Lisäksi huostaanottojen määrä oli noussut rajusti. Viljasta myös huolestuttivat ääriiliikkeit ja yhteiskunnan ulkopuolelle jäivät nuoret.

Myös ihmiskauppaa sivutaan jutussa. Huume- ja talousrikollisuuden jälkeen ihmiskaupan todetaan olevan kaikkein tuottoisin rikollisuuden muoto. "Ihmiskaupassa on kyse merkittävistä ihmisoikeusloukkauksista. Ihmisiä kohdellaan kuin esineitä", toteaa Viljanen haastattelussa. **Y**

33€
sis. postikulut
(ovh 35 €)

Matti Salminen

PENTTI HAANPÄÄN TARINA

Ensimmäinen kattava elämäkerta kirjailija Pentti Haanpäästä, suomalaisen novellin mestarista, jonka Paavo Haavikko nosti Aleksis Kiven rinnalle.

27€
sis. postikulut
(ovh 29 €)

Uutuus!

Pentti Haanpää

ILMEITÄ ISÄNMAAN KASVOILLA

Novellikokoelmassa on 23 novellia, joista yhtä, "Herra tohtori, kirkko ja porvarin jäniskoira", ei ole koskaan julkaistu yhdessäkään Haanpään kirjassa.

Intoa syksyyn!

Uutuus!

Johanna Sumuvuori (toim.)

RAUHAN YTIMESSÄ

Sadankomitea 50 vuotta

Rauhan ytimessä penkoo viisikymppisen Sadankomitea-järjestön historiaa. Se kertoo myös rauhanliikkeen taipaleesta ja roolista tämän päivän Suomessa.

23€
sis. postikulut
(ovh 25 €)

BARRIKADI-MAISTERI

Pentti Järvinen ja
1960-luvun marssijat

Barrikadimaisteri on 1960-luvun marssijoiden historia ja samalla Pentti Järvisen poliittinen elämänteksti. Marssijat perustivat muun muassa Suomen ensimmäisen Vietnam-liikkeen ja panivat alulle vuoden 1968 kesän niin sanotut Punaiset lauantait.

31€
sis. postikulut
(ovh 33 €)

35€
sis. postikulut
(ovh 37 €)

Uutuus!

Kimmo Kiljunen

MAAILMAN MAAT

Liput ja historia

Maailman maat - Liput ja historia käy läpi maailman kaikki 194 itsenäistä valtiota ja joitakin itsehallinnollisia alueita ja kuvaa niiden historian keskeiset piirteet. Teos yhdistää maan poliittisen historian ja lippujen historian.

26€
sis. postikulut
(ovh 28 €)

Uutuus!

Jesús Manuel Martínez

SALVADOR ALLENDE JA CHILEN KOHTALONVUODET

Vasemmiston idoli, suuri rauhan puolestapuhuja, lääkäri, dandy ja vapaamuurari... Chilen presidentti Salvador Allende (1908–1973) oli poikkeuksellinen poliitikko, jonka uran katkaisemisesta CIA:kin oli kiinnostunut.

into

Tilaa netistä www.intokustannus.fi tai kurvaa Kurvin Kirjaan, Hämeentie 48, Helsinki!

.E844

Osuuskunta Tradeka-yhtymä

Yhteiskuntavastuu on kiinteä osa Osuuskunnan toimintaa

Osuuskunta Tradeka-yhtymän edustajisto päätti 26.3.2013 pitämässään kokouksessa tukea yleishyödyllistä toimintaa myös kuluvan vuoden aikana. Uusimpana kohteena on **Omaishoitajat ja Läheiset -liitto ry**, joka järjestää Osuuskunnan rahoituksella omaishoitajille

mahdollisuuden yksilölliseen lomaseen. Tavoitteena on tarjota lomanen 100 omaishoitajalle järjestämällä sijaishoito heidän lomansa ajaksi.

Osuuskunta tukee entiseen tapaan myös **Ensi- ja turvaktien liiton, Parasta Lapsille ry:n** ja **Tatsi ry:n** toimintaa.

Osuustoimintaa ja kuluttajien asemaan liittyvää tutkimustoimintaa tuetaan mm. Suomen kulttuurirahaston OTK:n rahaston sekä Kansan sivistysrahaston Tradeka-yhtymän rahaston kautta.

www.tradeka.fi

CUMULUS

Rauhanväki

Holiday Inn

CROWNE PLAZA

HOTELLI ROKKIKUUSI

ATLAS

Huvi Retki

RAX

Sinipuu

Marina

SWM

unintato

Euromarket

johtajan